

De kat van den Tower : drama...

<https://hdl.handle.net/1874/367085>

BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT

1929

Verzameling tooneelstukken

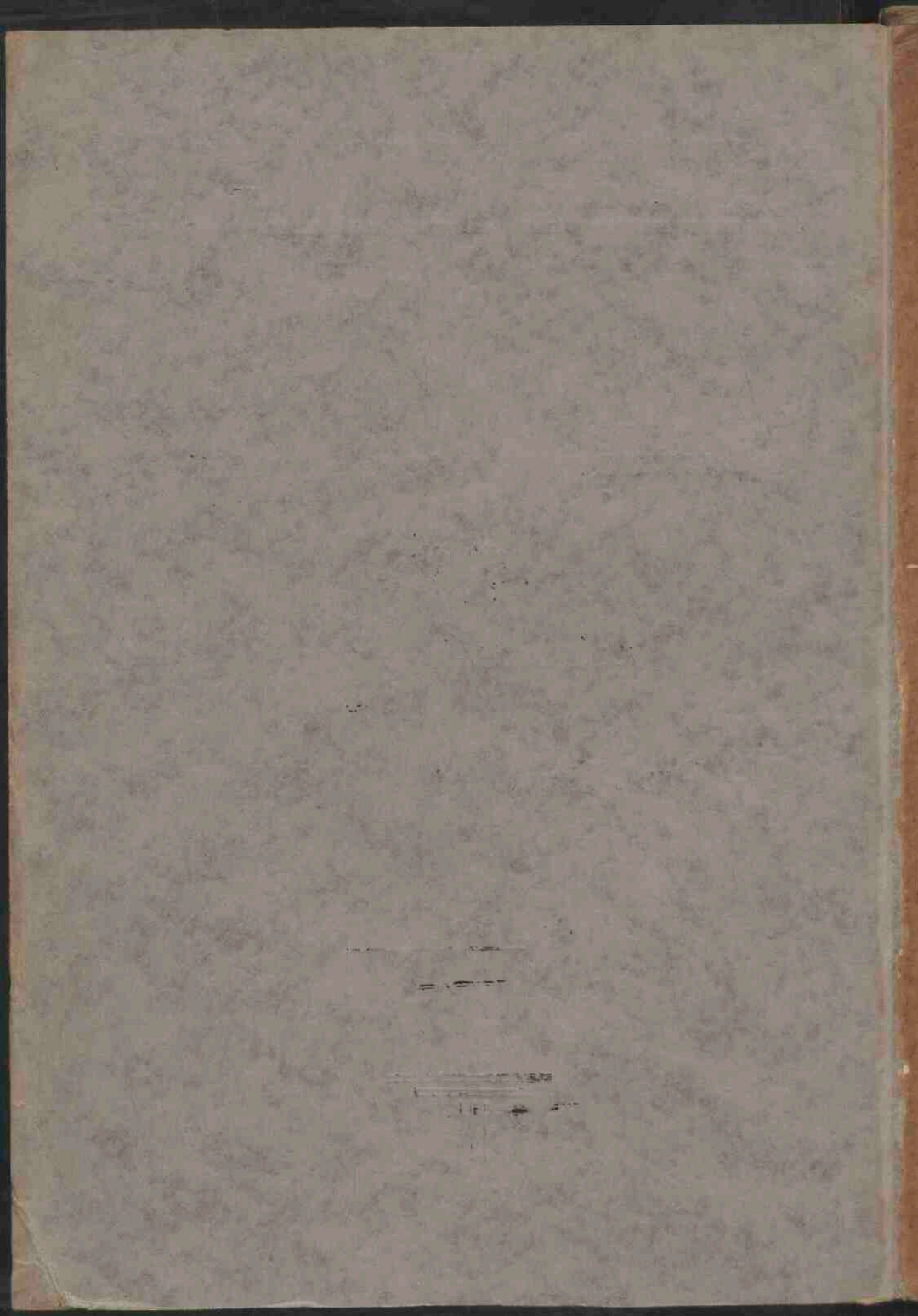
uit de

nalatenschap van

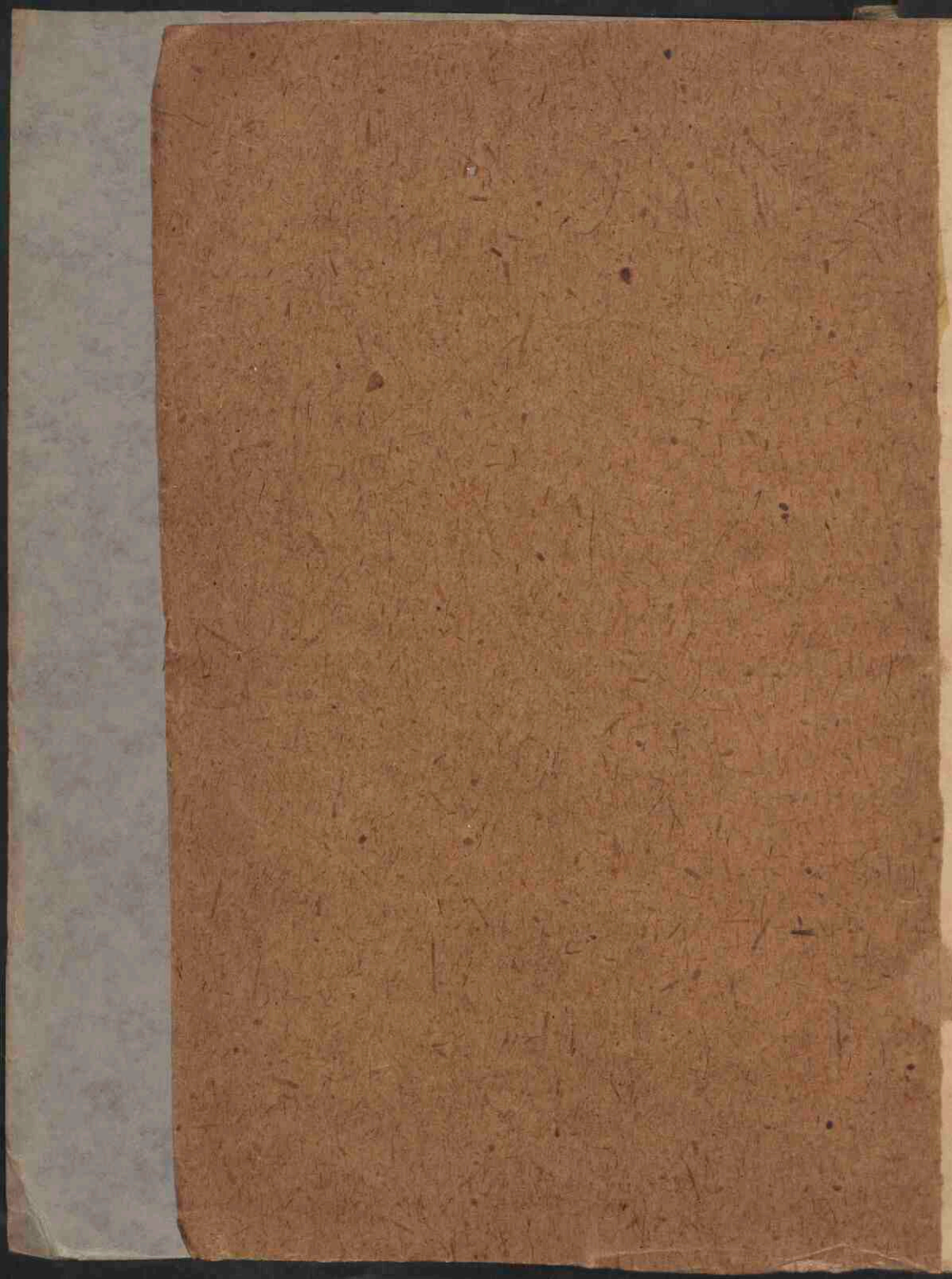
Prof. Dr. J. te WINKEL

No. 155

Dr. Ferris
N. 420 c

60

DE KAT VAN DEN TOWER.

ANTONA. MITTELW. 12 11
Handel in Oude Boeken en Prenten
Kerkstraat 51, b. d. Leidsche.
Advertentie-Bureau

THE
LIBRARY

DE KAT VAN DEN TOWER.

DRAMA IN VIJF BEDRIJVEN

DOOR

H. J. SCHIMMEL.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

AMSTERDAM,
J. C. LOMAN JR.
1880.

MYLADY.

....Ik heb gestreefd naar 't groote,
Charakters willen kneden, menschen vormen,
De waereld doen verandren naar mijn beeld,
En ik begreep dit kleine niet naast mij.

CROMWELL.

Juist van dat kleine bouwt de Heer zijn tempel.

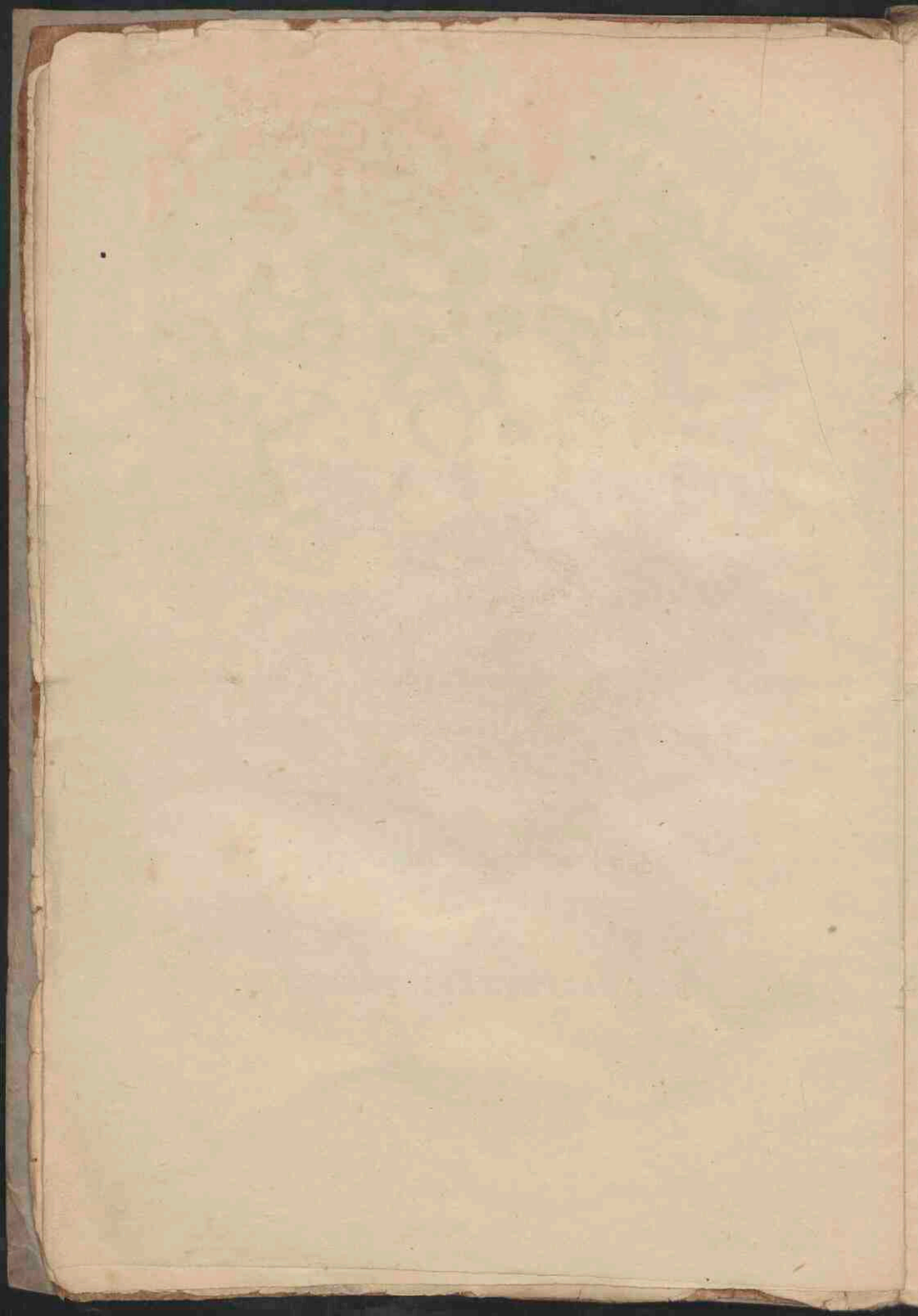
ABRAHAM CAREL WERTHEIM,

Den fijn beschaafde,

DEN VEELZIJDIG ONTWIKKELDE,

den krachtigen bondgenoot,

DEN HARTELIJKEN VRIEND!

Weinig dachten wij, toen wij besloten eene poging te wagen tot verheffing van het Nederlandsch tooneel, dat wij op zóoveel tegenstand zouden stuiten. Jaren achtereen had de kritiek den ellendigen toestand van ons Tooneel aangeduid, van de jammerlijke klove gewaagd, welke er gaapte tusschen onze beschaving en de instelling, welke van die beschaving de uitdrukking behoorde te zijn. Het was zeker stout van onze zijde, dat wij, in plaats van verder meê te kritizeeren, wilden handelen; dat wij, ons scharende aan de zijde van het Tooneelverbond, wilden toonen, dat dit Verbond meer dan een fraze was. Het was stout, misschien verwaten en een uiting van onzen zoo dikwerf gewraakten eigenwaan, maar of deze stoutheid zoo velen onzer tijdgenoten gerechtigden ons met spot — en, o Goón, welk een spot! — te overladen, betwijfelen wij, en betwijfelen onze rechters van vroeger misschien zelve ook nu.

Het vermoeden, en er mag hij ons wel eenige grond voor bestaan, dat dit laatste het geval is, bedwingt de ergernis, weerhoudt het sarkasme en doet ons den mantel der vergetelheid werpen over hetgeen achter ons ligt.

Te midden van den strijd hebt Gij een kracht getoond, welke anderen krachtig deed worden, en na de nederlaag, ons door een deel van Amsterdams beschreven vadersen toegebracht, waart Gij de eerste, die van doorgaan sprak, van doorgaan tot het eind, van doorgaan, hoe de kwaadsprekendheid onze handelingen ook misduidde, hoe de laster ze ook telkens trachtte te misvormen

Dat ik na mijne laatste ervaring op dramatiesch gebied dit niet voor goed den rug toekeerde, dat ik nogmaals eene poging waag, om het klein aantal oorspronkelijke dramaas met één te vermeerderen, ik schrijf het toe aan Uwe opwekking, aan den invloed van Uw rijk begaafden geest; en hebben onze tijdgenoten misschien een ongunstig oordeel over mijn arbeid uit te spreken en U alzoo weinig dankbaar te zijn voor den op mij geoefenden invloed, ik daarentegen acht, hoe de uitkomst ook zij, erkentelijkheid plicht, en daarvan naar buiten te doen blijken, behoefte.

Daarom wordt dit drama U opgedragen. Het moest onnoodig zijn te verklaren, dat Gij voor den inhoud niet aansprakelijk zijt. Van het bekende evenwel tot het onbekende besluitende, loopt Gij gevaar bij het falen mijner poging, als medebestuurder onzer Vereeniging, van gebrek aan kritiek, van grove onkunde, van aesthetische smakeloosheid verdacht te worden, omdat Gij het nemen dezer proeve hebt toegelaten en vóór de opvoering U niet van den indruk, dien het drama op het publiek zal en moet maken, hebt vergewist.

Zoo iets is ons toch wel eens gebeurd.

Over het drama zelf heb ik weinig te zeggen. De fabel is ontleend aan mijn roman: *Mylady Carlisle*, maar geheel zelfstandig bewerkt, zoodat de gewone gebreken, welke het dramatizeeren van een roman aankleven en mij dikwerf te recht zijn verweten, hier niet worden aangetroffen.

Behoef ik nog te verzekeren, dat het mij een eer zal zijn als de literaire kritiek dezen arbeid weegt, al luidt hare uitspraak ook: te licht bevonden?

Bussum,

14 Dec. 1879.

H. J. S.

PERSONEN.

MYLADY CARLISLE,
 ALGERNON PERCY, *Hertog van Northum-* } *Myladies*
 HENRY PERCY, *berland.* } *beide broeders.*
 MR. EDWARDS, *Steward,* }
 MISSRESS ROSE, *huishoudster,* } *van Mylady.*
 SIR ROBERT CONWAY.
 LADY JANE HOWARD.
 ROSETTI.

FRANÇOIS GRUAU.

MASTER PYM, *lid van het Parlement.*

OLIVIER CROMWELL, *Luitenant-Generaal der Parlements-*
 NEL. *troepen.*

PHIL WHISTLE, *cipier in den Tower.*

EEN OFFICIER, } *Van de Towerbezetting.*
 HELLEBARDIERS, }

ALLAN MAC NEILL, *herbergier.*

OFFICIEREN DER KAVALIERS.

OFFICIEREN DER PURITEINEN.

HABAKUK, } *Soldaten van*
 JONATHAN, } *Olivier Cromwell.*
 TIMOTHEUS, }

BURCHTZATEN VAN PADHURST-CASTLE.

KOOR VAN KAVALIERS.

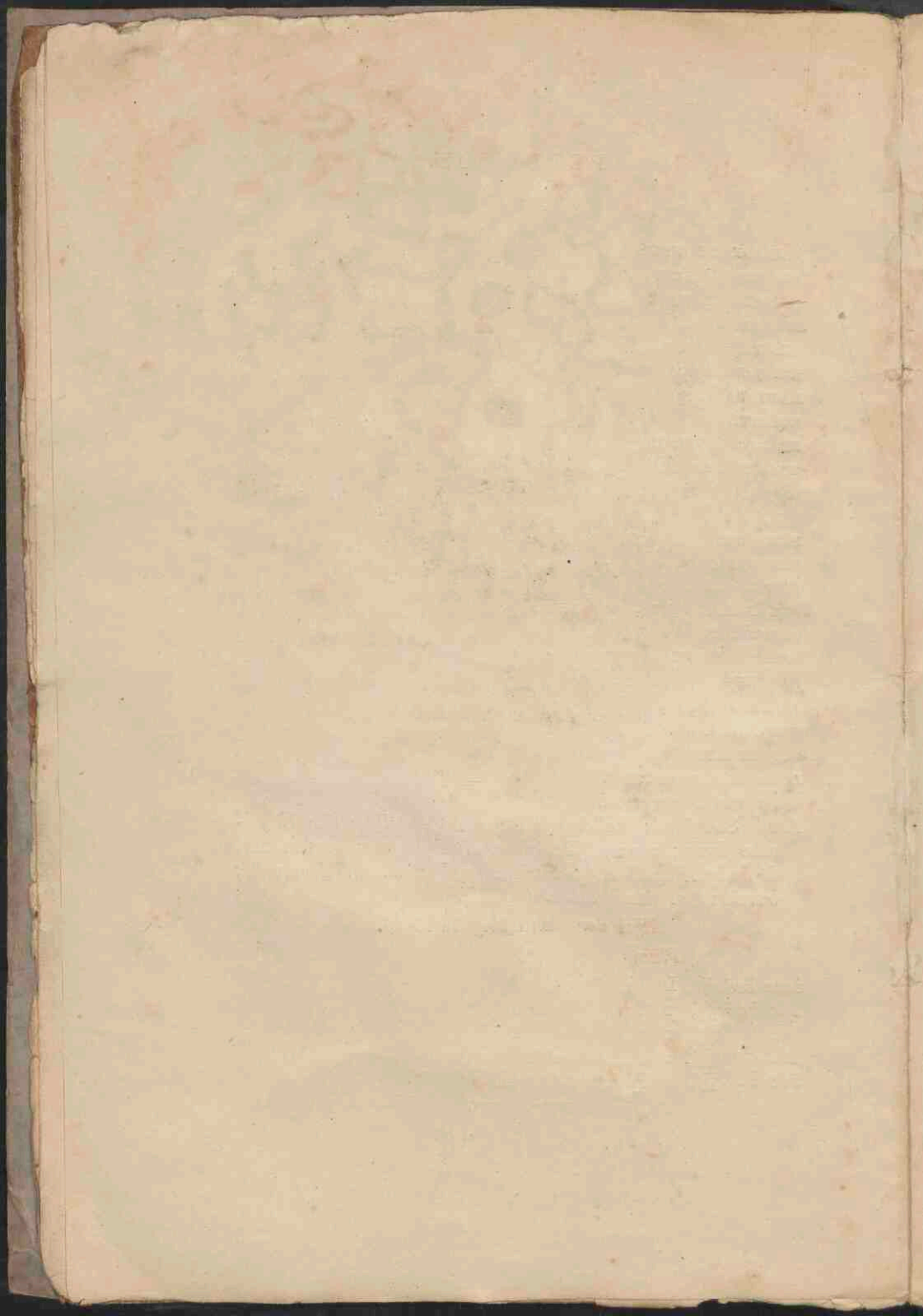
KOOR VAN PURITEINEN.

Lord Strafford; hellebardiers; een geestelijke der Engel-
sche kerk; mannelijke en vrouwelijke dienstdoden van
Mylady. Kavaliers, puriteinen, soldaten van Cromwell;
burchtzaten van Padhurst-Castle.

Tijd der handeling 1645/46.

Plaats » » »

1ste bedrijf, In den Tower.
2de bedrijf, » Carlisle-house.
3de bedrijf, » een herberg.
4de bedrijf, » een rotsachtig landschap.
5de bedrijf, » Padhurst-Castle.

I.

EERSTE TOONEEL.

Binnenplein in den Tower. — Op den achtergrond links een toren, zich aansluitend aan een steenen ringmuur, die den geheelen achtergrond langs loopt en zich rechts¹⁾ in de koelissen verliest. Op het vierde plan rechts een wachthuis, waar eenige hellebardiers, deels er in, deels er voor, bezig zijn te dobbelen. Daar achter wordt ondersteld de toegang tot den Tower te zijn. — Op het derde, tweede en eerste plan aan dezelfde zijde een steenen ringmuur. — Links op den voorgrond den breeden voet van een toren; in den muur een getralied venster, een meter van den grond; daarnaast een deur en aan de andere zijde van deze weder een venster zonder tralies. — PHIL WHISTLE, de cipier, een man van 50 jaar met rood gelaat, borstelig rossigen baard en steil hoofdhaar, kleine oogen, barsch en terugstootend voorkomen, in zijn vertrekken voor het laatstbedoeld venster bezig, achter een groot boek, waarin hij schijnt te lezen, zich aan eene kruik brandemoris te goed te doen. — Op den ringmuur op den achtergrond, met den rug naar het publiek: NEL, een haveloos schepsel met zwart verward hair, dat in bossen door een vuile gescheurde muts heen komt; het gezicht ongewasschen en verweerd. — Gedurende de eerste tooneelen ziet men haar, nu eens belangstellend turen naar hetgeen daar achter, waar Londen ligt, gebeurt, dan eens op den muur rechtop staan en tegen den toren, die aan den muur zich aansluit, leunen en door het kleine venster, dat zich daar bevindt, heengluren. Tegen den muur rechts, vlak tegenover Phil Whistles woning, staat ROSETTI in het kleed van een gewoon hellebardier, den cipier gadeslaande.

¹⁾ Rechts en links is altoos van den toeschouwer genomen.

1ste HELLEBARDIER voor het wachthuis.

Nel, Nel, ik heb wit geld gewonnen.

NEL.

Wat raakt mij dat?

2de HELLEBARDIER.

Kat!

3de HELLEBARDIER.

(Een korst brood in de hoogte houdende) Lust je?

NEL.

Geef op!

3de HELLEBARDIER.

(Het naar den muur op den grond gooiend) Duik er naar! (Nel springt van den muur en grabbelt naar de korst, waarmée ze weer op den muur klautert; de korst verblindt ze gulzig; de hellebardiers schateren van lachen. Rosetti is middelerwijl het venster van Phil genaderd en legt eensklaps de hand op het groote boek.)

ROSETTI.

Geef me ook wat uit die kruik, meester!

PHIL.

Hè, wat?

ROSETTI.

Ik heb dorst.

PHIL.

Verdrink je in de Theems; dan heb je nooit geen dorst meer.

ROSETTI.

Dat ik zoo'n dorst heb is jouw schuld, vriend Phil!

PHIL.

Ik ben je vriend niet.
(Nel gluurt door het kleine venster van den toren; men hoort een gil.)

1ste HELLEBARDIER.

Het gaat er scherp toe.

2de HELLEBARDIER, met de dobbelsteenen werpend.

Vijf en zes!

ROSETTI.

Straks toen ik alleen in je kluis rond zocht, had je je kruikjen zóo goed geborgen, dat ik 't niet vinden kon.

PHIL.

Ben je hier binnen geweest... zonder dat ik er bij was? *(hij buigt zich voorover en vat met beide handen die van Rosetti)* Wat heb je daar? Wat glinstert daar? Goud? Mijn goud?

ROSETTI.

Dus er lag goud onder de roode bakken bij je bedstee?

PHIL.

Dief! Moordenaar!

1ste HELLEBARDIER.

Maak zoo'n geweld niet, ouwe schelm! *(een zacht kermen wordt gehoord)* Nel, wie hebben ze daar beet?

NEL.

Dien mooien jongen van beneden. Hij jankt als een hond. De stakkert!

ROSETTI tot Phil.

Hoe kom je aan dien ring?

PHIL.

't Is maar koper; gemeen koper — Geef 't me weërom!

ROSETTI.

Niet zoo'n misbaar voor wat koper! Hoe kom je aan dien ring?

PHIL.

Dat zeg ik niet.

ROSETTI.

Zie je die letter binnen in? V.

PHIL.

Ik kan niet lezen.

ROSETTI.

Dat's de naam van een vrouw, die voor zeventien of achttien jaar vermoord werd.

PHIL.

Vermoord? Je liegt... Ze zeien me in 't Noorden heel wat anders... Laat me zien of die letter er op staat. (*Phil rukt hem den ring uit de handen; smijt het raam dicht voor den neus van Rosetti; de Towerklok slaat acht slagen.*)

ROSETTI.

(*In zich zelven gekeerd*) In het Noorden zei hij.

NEL.

(*Op den muur het gezicht naar den kant der stad gekeerd*) Houdt je goed... houdt je goed!... Wat ze loopen... de brug over... de straat in... Hurrah! Ze zijn er!

1ste HELLEBARDIER.

Wat heb je? We zijn niet in Maart, Nel!

PHIL.

(*Het hoofd uit de deur ter linker stekend*) Nel, hoor je

de klok niet? Voeren! 't is tijd om te voeren (*hij komt geheel te voorschijn*). Nel, helleveeg, waar zit je?

NEL.

Hier!

ROSETTI.

(*Phil bij den schouder vattend*) Zeg me wat die in het Noorden zeiden, en je moogt den ring houden.

PHIL.

Ik weet van geen ring.... (*hij wil heengaan, maar keert terug, fluisterend*). Heb je Staunton gesproken? Ik heb in geen jaar een shilling gezien — en zei die...?

ROSETTI.

Ja, ja... en die sprak van zekeren Master Padhurst. Ken je dien ook bij geval?

PHIL.

Ik weet niets... Wel vervloekt! ik drink niet meer! (*Zijn hoofd vasthoudend.*) Wat is 't me raar!

ROSETTI.

(*Ter zijde.*) Jaren lang gevraagd naar dien Padhurst en niemand weet van hem... en toch daarvan hangt alles af! (*luid*) Herinner je eens goed... Master Padhurst... Padhurst (*hij begint den naam te spellen.*)

PHIL.

(*Schreeuwend tot Nel.*) Satans kind, heb ik je niet gezegd hier te komen?

NEL.

(*Tot de knechten.*) Is zijn neus erg rood?

1ste HELLEBARDIER.

Als bloed.

NEL.

Grijnst hij?

2de HELLEBARDIER.

Als een oud wijf!

PHIL.

Ik stoot je den muur af in 't water, als ik je moet komen halen.

NEL.

(*Met een sprong naar beneden.*) Hier ben ik.

PHIL.

Wat deê je daar?

NEL.

Ik zag de jongens op de brug spelen... Een was er de baas, hoor, en die ranselde er op van wat ben je me! Ze hadden hem ook gesard. (*tot Rosetti*) Waarom ben jij ook niet aan 't dobbelen? Zij spelen daar met wit geld.

PHIL.

Ga de menagerie voeren.

NEL.

Geef me dan de sleutels. (*Phil werpt ze haar toe en geeft haar een schop, dien ze ontwijkt; Nel gaat heen door de deur links.*)

PHIL.

(*In zich zelven grinnekend.*) Ja, de menagerie! Ik heb er vogels in met mooie veeren (*Rosetti bespeurend die hem altijd door bleef gadeslaan.*) Heb je geen werk? Ik wil niet hebben dat je me zoo begluurt.

ROSETTI.

(*Op Nel duidende.*) Waar komt dat ellendig kreatuur vandaan?

PHIL.

Wil jij haar hebben? Voor vijftien shillings is ze te koop.

ROSETTI.

(Snel) Heb jij haar óók gekocht? Van Staunton, die je geen shilling meer laat zien, zooals je straks je liet ontvallen?

PHIL.

(hem van zich afstootend). Kaerel, je bent gek! (In zich zelven) Hij maakt me waarachtig bang. — Een gek, die niet gek is! (luid) van Staunson nooit gehoord! (de hand aan het hoofd brengende) Wat een mooi boek heb ik gelezen! ik ga er nog eens een blaadtjen van omslaan. (waggelend af door de deur ter linker; men ziet hem een oogenblik later voor zijn venster zitten.)

Gerucht voor de Towerpoort, die ondersteld wordt achter het wachthuis te zijn, waar de hellebardiers spelen; Rosetti vat zijn hellebard op en posteert zich bij de deur, naast Phils venster; de dobbelenden staken het spel en verbergen haastig de steenen.)

TWEEDE TOONEEL.

ROSETTI, EEN OFFICIER, langs den achtergrond links opkomend; EDWARDS, MYLADY.

EDWARDS. (onzichtbaar.)

Doet open voor Mylady — open, zeg ik!

EEN OFFICIER tot de knechten.

Vat aan de hellebards!
(de knechten scharen zich.)

EDWARDS.

Mylady wacht:

Ze is niet gewoon te wachten.

EEN OFFICIER.

Dat zij 't leere!

Hoe groot is 't aantal knechten, dat u volgt?

EDWARDS.

Een twintigtal.

1ste HELLEBARDIER.

Ik tel er vijftig.

EEN OFFICIER.

Master Pym

Verbood den toegang zelfs aan meer dan één.

MYLADY (onzichtbaar.)

Wij vragen toegang, Sir! Hier is 't bevel
Des Konings.

OFFICIER.

Is 't door Master Pym geteekend?

MYLADY.

Geteekend ook door Master Pym.

EEN OFFICIER.

Doet open!

(men hoort de poort openen: Mylady, een vrouw van tusschen 40 en 45 jaar; fiere vorstelijke gestalte; blond hair; kostbaar kleed van donker groen; Mr. Edwards, haar Stewart, een oud man in zwart fluweel met een zilveren op de borst neerhangende keten, gaat haar ter zijde en steunt met de hand haar handpalm.)

EEN OFFICIER.

Slechts één heeft toegang; oude man, terug!

MYLADY.

Mijn Stewart, mijn gevolg...

EEN OFFICIER.

Blijft buiten.

MYLADY.

Sir,

Gij toont mij waar verslachte tucht toe leidt.

(tot den Steward.)

We ontslaan u Master Edwards... Wacht mij buiten!

(zacht.)

Maar ieder blijf' gereed: de hand aan 't zwaard

En wachtend op het sein.

(De Steward na eene diepe buiging af; tot den Officier.)

Gij, ga mij voor

Naar Mylord Strafford!

EEN OFFICIER.

Eerst moet uw bezoek

Den Luitnant van den Tower aangediend.

Gij kunt hier wachten.

*(De officier af.)*MYLADY *(hem nastarende.)*

't Oude Testament,

Waarin hij zeker snuffelt dag en nacht,

Maakt weinig hoofsch... en toch het leert,

Dat wie de macht verloor haar kan herwinnen,

En dat de weerwraak heerlijk dan kan zijn!

(om zich heen ziende, verbaasd.)

Rosetti...! dús vermoemd!

ROSETTI.

Uw oog ziet scherp.

MYLADY.

Gij in den Tower,... dus vermoemd... van daag!

ROSETTI.

Een dag, waarop Zijn Majesteit de Koning

Een schittrend blijk zal geven van zijn macht.

MYLADY.

Wij zijn hier niet ten hove, Signor! dus

Uw tong kan waarheid spreken.

ROSETTI.

Doet zij 't niet?
 Het Parlement sprak 't vonnis van Lord Strafford;
 Zijn Majesteit beloofde hem te sparen,
 Bekrachtigt dus het vonnis niet...

MYLADY.

Hij deed het.
 Wist gij dat niet?

ROSETTI.

Neen, op mijn woord van eer.
 Twee dagen reeds was 'k hier...

MYLADY.

Maar waarom zijt gij 't?

ROSETTI.

Een luim... een gril...

MYLADY.

Gij zijt geen vrouw, al doet
 Ge ook vrouwendienst naar 'k meen.

ROSETTI.

Mylady!

MYLADY.

Gij dient Haar Majesteit, naar 'k hoop, zóo goed,
 Zóo trouw, dat gij ook hier haar dienen wilt?

ROSETTI.

'k Behoor Haar Majesteit met lijf en ziel.
 Ze is vreemdling hier als ik; dat is de band
 De hechte, die ons samensnoert.

MYLADY.

Geen andre?

ROSETTI.

Dat is de hechtste, meen ik, tusschen dienaar
En Koningin.

MYLADY.

Weet zij dan dat ge hier zijt?

ROSETTI.

Ja.

MYLADY.

Signor, 't korte woord is schatten waard.
Een koninkrijk verdient ge voor dat ja.
Zeg: wilt ge schatten?

ROSETTI.

Ik ben rijk genoeg:
Ik heb wat ik behoef.

MYLADY.

Wilt gij dan titels?

ROSETTI.

Voor deze ben ik te arm — en 'k wil dat blijven.

MYLADY.

Gij zijt een sfinx.

ROSETTI.

Mylady is 't voor mij.
Zij is voor mij de schoonste vrouw in England,
De schanderste en... voorwaar! de machtigste ook.

MYLADY.

Geen vleierij! Zij eischt een passend antwoord
En 'k heb geen tijd te zinnen op zulk een.
De machtigste ware ik? En dan zou hij,
De hoogste man, dien ik ooit kennen leerde —

Mylady Carlisle boog voor niemand nog
 Voor niemand, Sir! toch deed zij het voor hem! —
 En dan zou hij dit oogenblik wellicht
 De blanke forsche hand zich binden zien,
 De rijke lokken zich zien afgesneen,
 Opdat de beul....! Maar 'k wil niet dat 't geschiedt.

(Na eene pauze.)

Gij weet, dat Karel Stuart tot zijn vriend,
 Lord Strafford, den beschermer van zijn troon,
 De woorden sprak: »geen hair wordt u gekrenkt.»
 Lord Strafford, steunende op dat woord, bleef hier.
 Hij werd gevat, veroordeeld tot den dood.
 En Karel Stuart, minnend echtgenoot,
 Voorbeeldig vader, brak 't gegeven woord.
 »Geen hair wordt u gekrenkt!» Niet waar, 't is klaar..
 En toch geeft hij den beul verlof, nog meer
 Dan 't hair te krenken. »Neen», zoo zegt het Hof,
 »De Koning houdt zijn woord — maar de echtgenoot,
 »De Vader is een hooger rechter; die
 »Beslist.» Ja, waarlijk, die besliste... en spoedig!
 Bewijs te meer, dat men voorbeeldig vader
 En minnend echtgenoot kan zijn en toch....

ROSETTI.

En toch....?

MYLADY.

'k Vul aan, zoodra het blijkt, dat gij
 De trouwste dienaars der Koningin
 Wilt dienen zoo als deze — Ja, ik ben dat!

ROSETTI.

Ik wou, dat ook Haar Majesteit het dacht.

MYLADY.

Zij denkt het niet? Gij weet dat? maar weet ook,
 Dat bitter kruid slechts zelden welkom is
 En honing meest altijd. Toch brengt het eerste
 Herstel en 't tweede ziekte. Ook hier is 't zoo.

Geloof, dat ik een steun ben van haar troon!
 Gij doe het haar gelooven, zóo gelooven,
 Dat nooit de stem weer van de jaloezy,
 Van hof-intrige of haat haar moog doen twijflen.

ROSETTI.

Uw wensch zal mij een wet zijn.

MYLADY.

Niet alzoo!
 'k Wil u geen hoovling maar een man; in 't oog,
 Dat vonkelt in zijn kas, lees ik den man.

ROSETTI.

Gij wilt iets . . . en van mij. Mylady, spreek!

MYLADY.

Ja waarlijk 'k wil, dat gij Haar Majesteit
 En ook u zelv' — het liefst dus wat ge hebt —
 Een dienst bewijst.

ROSETTI.

'k Begrijp 't: door u te dienen,
 Dien ik mij zelv' en ook de Koningin.

MYLADY.

Zoo is 't. Uw ironie is overdaad.
 Begrijpt ge wel den kampstrijd om u heen?

ROSETTI.

Van Strafford en van Pym, den parlaments-os?

MYLADY.

Pym is mijn vijand; dus voor vuilen schimp
 Wel wat te hoog! Onthoud dat, Signor! Neen,
 Gij begrijpt den een noch d'ander. Maar genoeg!
 Als Master Pym verwint, loopt gij gevaar
 Als vreemdeling en van verdacht karakter. . . .

ROSETTI.

Wij weten dat; de Koningin en ik. . . .

MYLADY.

Dus eindelijk spreekt de sfinx. Ga voort;
Erken, dat gij op last der Koningin
U hier bevindt, om zoo het kan, door list
Lord Strafford te bevrijden.

ROSETTI.

Neen, Mylady!

Toch schat Haar Majesteit Lord Strafford hoog,
En zoo door kloek beleid dat schrandere hoofd....

MYLADY.

Ja wel.... zoo gaat het steeds.... Indien ik wil
Herstellen wat Haar Majesteit bedierf,
Dan heeft Haar Majesteit daar niets op tegen.
Goed. Luister!... Dichter! Bij de Towerbrug
Wacht mijn geleide: dertig koppen sterk;
Bij Tower-hill, rondom 't schavot, zijn meer
Dan vijftig knechten, goed vermomd, verscholen.
Zoodra Lord Strafford straks ter slachtbank gaat,
Verwachten zij een sein. Zien zij dit rood
Dan vallen ze eensklaps aan; zien zij dit wit,
Dan is er onraad en wordt niets-doen plicht.
Mijn Steward moest de drager zijn dier kleuren.

ROSETTI.

Hij mocht niet binnen. Wie zal 't nu zijn?

MYLADY.

Gij!

ROSETTI.

'k Waag mijn hoofd....

MYLADY.

Of spaart het, naar gij 't neemt.
Valt Strafford en wint Pym, dan zijt gij 't kwijt.

ROSETTI.

Wat neemt ge u verder voor?

MYLADY.

Een kleine boot
Met twee ervaren roeiers ligt gered,
En voert Lord Strafford naar mijn woning heen.
Daar toeft hij, tot het nacht wordt, en als dan
Vertrekt hij — overal staan paarden klaar —
Naar Padhurst-castle.

ROSETTI *heftig*.

Padhurst?

MYLADY.

Ja wat deert u?

ROSETTI.

Waar ligt dat?

MYLADY.

In het Noorden.

ROSETTI.

Wien behoort dat?

MYLADY.

Den Hertog van Northumberland, mijn broeder,
Mijn oudsten, Algernon.

ROSETTI.

Dien niemand ziet

Of zien mag naar men zegt!

MYLADY.

Van mijn geslacht
Is hier geen sprake, Sir! wel van een vraag,
Waarop ik nog het antwoord wacht.

ROSETTI.

Ja, ja!

Geef mij die linten. 'k Geef op gindschen muur
 Het sein, naar dat het zijn moet. Hoor, men komt!
 (Hij vat den hellebard aan en trekt zich terug. Nel is op
 het laatst van het vorig tooneel door de deur links op
 het 2de plan met een leegen elensbak terug gekomen; ziet
 de groote Lady, geeft teekenen van verbazing en waagt
 het kleed van deze eindelijk met de vingers aan te ruken.)

DERDE TOONEEL.

De vorigen. EEN OFFICIER langs den achtergrond opkomend.

EEN OFFICIER.

Gij wordt verwacht; maar gij hebt niet veel tijd.
 Besteed dien tot het heil des Filistijns.

MYLADY.

(*Nel ontwarende, die op de kniën ligt, om het rijke
 kleed te beter te kunnen betasten.*)

Wat is dat? Mensch of dier?

(*haar met den voet wegduwend*)

Ik volg u, Sir!

VIERDE TOONEEL.

De vorigen, zonder Mylady en den officier.

NEL.

(*Haar nastarend.*) Mooi, hoor! Net zoo mooi in haar
 soort als die groote slungel met zijn hoed met pluimen
 op, dien ze straks den kop gaan afslaan. He, ik wist niet,
 dat er zoo veel moois in de waereld te kijk was!....
 Wat heb ik een honger!...! Toch mocht er niets af van
 het voer, dat de menagerie krijgt.

VIJFDE TOONEEL.

De vorigen, PHIL WHISTLE.

PHIL.

(Uit dezelfde deur; zwaaiend en in zich zelven neuriënd)
Zoo, Nel, zoo, meid! Waar heb je gezeten, aardig ding?
Kom hier en geef me een zoen.

NEL.

(Zijn hand wegslaande.) Hou je handen t'huis.

PHIL.

Dat wil ik juist niet doen.

NEL.

Laat me los! *(Zij worstelt een oogenblik.)* Ik heb wit geld gekregen, baas!

PHIL.

Wit geld! Geef op.

NEL.

Daar heb je 't *(het ver weg op den grond gooiend.)*
Laat me los!

PHIL.

Oprapen!

NEL.

Dat doe 'k niet.

PHIL.

Oprapen! *(hij waggelt, maar grijpt zich aan haar vast)*
en dan mag je je wegpakken.

NEL.

(Blikkerend met de tanden.) Sar me niet! *(hij wringt haar bij de schouders; zij raapt het geld op.)*

PHIL.

Nu toch nog een zoen!

NEL.

(Woedend.) Dat 's valsch...! Beest! (Zij rukt zich los, geeft hem een slag, waardoor hij achterover waggelt en neervalt op de steenen zitbank bij het venster van zijn kamer.)

PHIL.

(Prevelend.) Lief poesjen... ik wou.... (hij slaapt in. Nel staat met gebalde vuist voor hem.)

NEL.

Ik wou dat mijn vingers, sterk genoeg waren.... dan kneep ik je den keel dicht. (Een zacht kermen wordt in het hok gehoord, waarvan het getralied venster in den muur op het 1ste plan links uitkomt. Nel sluipt er naar toe en gluurt naar binnen. Rosetti op den achtergrond als schildwacht.)

NEL.

Wat hebben ze je beet gehad! Heb je erge pijn?

ZESDE TOONEEL.

De vorigen, ROBERT CONWAY.

ROBERT.

(Nog onzichtbaar.) Word ik weer gehaald? Ik kan niets meer zeggen.

NEL.

Stakkert! Hij kijkt uit zijn oogen als een kalf!

ROBERT.

(Zich aan de tralies van het venster ophijschend; hij wordt zichtbaar; jonkman van 25 à 30 jaar; gunstig

uiterlijk; draagt het hair als de puriteinen; eenvoudig gekleed). Ben je een dochter Israëls?

NEL.

Israël ken ik niet. Hebben ze die te met ook zoo beet gehad als jou?

ROBERT.

Je spot...! Hoe kon ik ook van zoo'n schepsel...?

NEL.

'k Wou, dat ik wat olie en was had; dat zou je goed doen.

ROBERT.

Meen je 't zoo? Dan ben je zeker ook een zuster der Gemeente.

NEL.

Wat is dat?

ROBERT.

Je begrijpt me niet? 't Doet er niet toe. De barmhartige Samaritaan was toch ook een dienaar van den Heer.

NEL.

Dien ken ik niet. Weer een kennis van je?

ROBERT.

Wat onkunde! Wie was je vader, kind?

NEL.

Vader, wat is dat?

ROBERT.

Waar ben je geboren?

NEL.

Och kom, houd me niet voor den gek! Ik wou voor jou geen kat wezen.

ROBERT.

Geef me je hand, en laat me je eens goed aanzien.

NEL.

Wat spreek je zacht! Jij zoudt me niet schoppen, al had jij ook je beenen vrij!

ROBERT.

Waar kom je van daan?

NEL.

Ze zeggen van heel ver weg; daar hebben de tooverkollen me in een grooten ketel gaar gekookt; maar ze deen 't niet goed, zei Phil, de leelijke boef, (*zich tot den slapende keerende*) snurk maar. . . . stik!

ROBERT.

Niet zoo heftig! Zou je me wel een groot plezier willen doen?

NEL.

Ik zei je 't al; olie heb ik nog in de nachtlamp, maar de was hebben de rotten onder mijn bedstee opgevreten.

ROBERT.

Zoo meen ik het niet. Ik lijd hier voor mijne zonden. Ik heb tegen mijne konsciëntie gehandeld. Mijn broeders in den geloove heb ik bestreden; zij, die ik haten moet, willen mij redden. . .

NEL.

(*Naar boven ziende.*) Waarachtig, daar heb je de ouwe.

ROBERT.

(*Verschrikt.*) Wat is er?

NEL.

Die leelijke nil van den Bell-toren! Ze heeft haar nest in den nok. Ik ben er gisteren nog naar toe geklauterd. Toen

zag ik, dat ze jongen had. (*met den vinger dreigend.*) Wil je wel naar je nest? De kleintjens hebben zeker honger...! Ik heb óók zoo'n honger!

ROBERT.

Er valt met haar niet te praten!

ZEVENDE TOONEEL.

De vorigen, HENRY PERCY dan DE OFFICIER.

EERSTE HELLEBARDIER.

(*Er wordt aan de poort geklopt.*) Wie daar?

HENRY.

(*Nog onzichtbaar.*) Een zieketrooster!

DE OFFICIER.

(*Den achtergrond overgaande naar de poort.*) Saul versloeg zijn duizenden.....

HENRY.

Maar David zijn tien duizenden.

DE OFFICIER.

Laat hem binnen.

(*Henry Percy als een Puritein gekleed: zijn gang is sleepend; hoed met breeden neerhangenden rand op 't hoofd: over den schouder een mantel.*)

DE OFFICIER.

Broeder, gij hebt u te haasten. Over een kwartier wordt de Antichrist onthoofd. Waarheen leidt u de geest des Heeren?

HENRY.

(*Op het venster wijzende, waaraan Robert Conway zich vertoont*) Naar dezen. Houd u om mijnentwil niet op, broeder!

DE OFFICIER.

Dat de geest des Heeren u verlichte!

HENRY.

Amen!

(Officier af.)

ACHTSTE TOONEEL.

*De vorigen zonder den officier.**HENRY geheel van stem en houding veranderende.*

Sinjeur de duivel kome en neem bezit
 Van Henry Percy en verjaag uit hem
 Den geest des Heeren. Ba, die kweezlarij!
 Hoe gaat het, ouwe jongen? Heb je wijn?
 Geef mij je kan, en 'k zwelg dan in één teug
 De bijbeltexten uit mijn keel naar onder.

ROBERT.

Niet dus, niet dus!

HENRY, Nel beetpakkend.

Wat wonderschoone fee!

Venus in lompen!

(Nel geeft hem een oorveeg.)

Neen, een heks met nagels!

ROBERT.

Ik heb geen wijn. Zoo gij mij redden wilt
 Dient toon en woord veranderd.

HENRY.

Preek maar niet!

PHIL.

*(In zijn slaap) Die ring!... Afblijven... Nel... hier zeg ik!
 (Nel dringt zich tegen den muur.)*

HENRY.

Ik neem uw plaats in... Maar hoe doen wij dat?

(tot Nel, ruw)

Gij hebt misschien den sleutel van dit hok?

NEL.

Denk je, dat de sleutels hier maar voor het grijpen liggen?

HENRY.

Wie heeft ze?

NEL.

Dat zwijgn daar.

HENRY.

Ik geef je een shilling.

NEL.

(Op Phils steutelring wijzend) Daar hangt hij. Zie dat je hem krijgt.

ROBERT.

Mijn kind, je hebt gezien hoe ze mij hebben gemarteld. Ik kan 't niet meer doorstaan.

NEL.

Dat 's waar. Houdt je allebei stil! Hij slaat me dood, als hij wakker wordt... Maar jij blijft dood, als ze je weer te pakken krijgen. (Zij gaat naar Phil toe en ontleemt hem heel voorzichtig den sleutelbos; schuift er een sleutel van af, geeft dien aan Henry Percy en hangt den bos weer aan Phils gordel. Henry gaat de deur in; men hoort een slot knarsen en ziet hem bij Robert in het hok, waar deze den hoed en mantel van Percy neemt en zich daarmede onkenbaar maakt.)

ROBERT buiten gekomen.

(tot Nel.) Lief schepsel!

NEL.

Och, neem me mee!

ROBERT.

Ik zou ontdekt en weer gegrepen worden!

NEL.

Ga dan maar heen! Gauw, gauw! (*hij drukt haar de hand en gaat met slependen gang heen en de poort uit; luisterend.*) Hij is er uit! Als ze hem maar niet achterna zitten! (*Zij klautert op den muur.*)

ROSETTI, *haar met de oogen volgende.*

Dus Master Padhurst was de Hertog van Northumberland, de broeder van Mylady...! Vendetta!... En dat kind...? Het duizelt mij...

NEGENDE TOONEEL.

De vorigen, MYLADY en EEN OFFICIER.

MYLADY (*heftig bewogen links van den achtergrond opkomend.*)

Hier wil ik blijven, Sir!

DE OFFICIER.

Wilt ge ook een stoel?

MYLADY *sier.*

Gelooft ge dan, dat ik er een behoef?

(*de Officier af*)

(*Zij steunt tegen het vensterkozijn; de klok begint van den hoogsten toren te luiden; het wordt tot het einde toe gehoord; niet te luid om niet storend te zijn.*)

HENRY *stuisterend tot Mylady.*

Hij is bevrijd... en honderd zijn er ginder:
De helft meer dan gij eischtet. Nu, voorwaar,
Heeft toch de dolle Percy recht op dank.

MYLADY.

Zwijg, dolle Percy, die te vroeg om lof vraagt!
*(Zij gaat naar den achtergrond; spreekt met Rosetti,
 die op den muur klimt.)*

TIENDE TOONEEL.

De vorigen. EEN OFFICIER.

DE OFFICIER uit de deur links op den voorgrond stuiwend.

Verraad! Verraad!

(tot Phil.)

Gij, luie knecht, waak op
 'k Zie Robert Conway niet meer in dat hok!

PHIL.

Ik las... ik bad...

(Trompetgeschal.)

DE OFFICIER.

Het kost je d'ouden kop.

(haastig af.)

*(Nel is van den muur geklommen en Mylady, die naar
 den voorgrond terugkeert, achterna gestopen. Phil ziet haar
 en werpt zich woedend op haar.)*

PHIL.

De sleutel! de sleutel! *(haar neervellend)* Slang...!
 Ongediert! *(hij wil haar trappen.)*

MYLADY.

Terug! *(Phil deinst en leunt tegen den muur; Nel
 blijft liggen. De stoet trekt op den achtergrond langzaam
 voorbij onder het luiden der klokken. Eerst: hellebardiers,
 dan de Luitenant van den Tower naast Lord Strafford:
 eene hooge fiere gestalte in zwart fluweel; hoed met pluim
 en op het hoofd; dan een priester der Engelsche kerk;
 verder hellebardiers. Stafford bespeurt Mylady; hij werpt
 haar een kushand toe.)*

MYLADY (*gebroken.*)

Vaarwel... Mijn liefde neemt ge mee,
Gij hooge man...! Dat ik den tijd beheerschte!
Dat 't straks reeds nu waar? Zijn uwe oogen goed,
Rosetti?

ROSETTI *op den muur.*

Oog en oor.

MYLADY.

Hoe ver zijn ze al?

ROSETTI.

Juist op de brug.

MYLADY.

En nu?

ROSETTI.

Aan de overzij,

Vlak bij de kerk.

MYLADY.

En nu?

ROSETTI.

Bij Towerhill.

MYLADY.

Ga voort... En nu?

ROSETTI

Mylord klimt op 't schavot.

MYLADY.

Of 'k uit uw keel de woorden persen moet!
En nu...?

ROSETTI.

Hij knielt.

MYLADY.

Het sein!

(Rosetti zwaait het witte lint aan den hellebard in het rond.)

Het roode, 't roode!

(hij blijft het witte rond zwaaien; de klok houdt op te kleppen)

Gij, monster!

ROSETTI met luider stem.

Mylord Strafford is niet meer!

II.

Vertrek in Carlisle-house. Rijk gemeubeld. Dressoor met zilver en glaswerk. Deuren ter linker- en rechterzijde. Op den achtergrond een breede deur met gekleurde glazen, toegang gevende tot een balcon. Bij het opgaan der gordijn staat Mr. EDWARDS met Misstress ROSE, huis- houdster van Mylady te spreken; achter deze een paar dienstboden met stoffers en emmers.

EERSTE TOONEEL.

EDWARDS.

Nu, Misstress Rose, daadlijk aan het werk!

ROSE.

Maar heb ik wel verstaan? De linkervleugel....?

EDWARDS.

De linkervleugel moet in orde zijn.

ROSE.

Dien sinds den dood des Graven zaliger
Geen menschenvoet betrad?

EDWARDS.

Ja wel, ja wel.

ROSE.

Nog vóór dat de avond valt? Dat is onmoglijk.
Want weet ge wel — maar neen, geen man weet dat,
Geen man ziet dat, al had hij ook vier oogen! —
Dat 't stof er zich tot bergen heeft gehoopt.

EDWARDS.

Wat eer voor u, als gij die bergen slecht.

ROSE.

Het vuil...

EDWARDS.

Het was en is uw vijand van nature,
Dus jaagt ge 't spoedig weg.

ROSE.

't Blijft eeuwig waar,
Nooit valt er met een man te redeneeren.
(*De vrouwelijke dienstboden geven blikken van instemming.*)
Waarvoor die haast?.... Er komt misschien bezoek?

EDWARDS.

Waarschijnlijk.

ROSE.

En Mylady draagt nog rouw,
Nog diepen rouw; dus kan het geen wild-vreemde,
Dus moet het wel een goë-bekende zijn.

EDWARDS.

Daar hebben wij 't. Nu staan de klokken stil,
En kan het stof en vuil nog jaren slapen,
Nu we aan 't klappeien gaan.

ROSE beledigd.

Zeer ongepast...!
(*Een luid rumoer wordt gehoord: gedruisch van voetstappen. Nel eenvoudig maar net gekleed — stof en snede als die der dienstboden — stuift, achtervolgd door een schare van vrouwelijke en mannelijke dienstboden uit de deur rechts, binnen. Een muts dekt haar hoofd en ten deele haar gelaat. Bij haar drift is de muts naar achter geschoven. Met gebalde vuist en blikkerende tanden staat ze voor den hoop, die op den aanblik van Mr. Edwards en Mistress Rose blijft stilstaan.*)

T W E E D E T O O N E E L.

De vorigen, NEL, Schaar van dienstboden.

NEL.

En ik zeg jelui allemaal: ik wil niet, ik wil niet!

ROSE.

Ik zal je willen leeren en manieren óók.

NEL.

Handen t'huis of ik geef je een opstopper.

ROSE.

Ik wil ze niet [hooren, die gemeene woorden!

NEL.

Hou dan je ooren dicht!

ROSE.

Waarom moest dat kind ook van de straat opgeraapt?
Al drie maanden hier, en nog geen manieren! 't Is mijn
dood nog!

EDWARDS *ter zijde.*

(streng) Wat is er gebeurd?

(een der dienstboden fluistert Rose iets in het oor.)

ROSE.

Zij heeft een heerlijke pastei uit de kast gestolen.

NEL.

Niet waar! Dat dee zij, of zij, of zij. Het ding was
klaargezet om door den een of anderen hongerlijder mee-
genomen te worden; 't lag in de kast op een blad papier
en niet op een schotel, zooals 't hoorde.

EDWARDS.

(ter zijde) Niet dom opgemerkt!

ROSE.

En 't papier, waar dat ding op lag, heb jij in je tasch!

DE DIENSTBODEN.

Ja, ja, ja!

NEL.

(stampvoetend) Neen, neen, neen!

DERDE TOONEEL.

De vorigen, MYLADY uit de deur links.

MYLADY.

Geldt nog Mylady wat in Carlisle-house?
(*allen, behalve Nel, gaan eerbiedig terug.*)
Ik hoorde wat geschiedde. Leeg haar tasch!

NEL *tot die haar naderen.*

Voorzichtig — ik heb nagels!

tot Mylady

Dat ze 't laten!

Zeg dat, en niemand durft... jij hebt de macht.
(*ontzetten van allen over die woorden.*)

MYLADY.

Kom naderbij. Wat zit er in die tasch?

NEL.

Wat niet van jou is.

(*weder algemeene schrik; Rose houdt hare ooren dicht.*)

MYLADY.

Toon 't!

NEL.

Ik mag niet... wil niet.

(*Mylady wenkt Edwards; voor dat deze Nel kan aanvatten, heeft zij het papier uit haar zak gehaald en verscheurd.*)

MYLADY.

Jaag haar de straat op, Edwards, waar zij hoort.

NEL.

Goed, jaag me weg — maar breng me niet naar Phil.
Ik zal mijn kost wel vinden; 'k ben niet lui.
'k Zal alles doen wat men maar vraagt,
Voor niets zelfs, als men zacht spreekt zoo als hij,
Je weet wel — Robert noem j'em. Waar' hij hier!
(*Mylady wenkt de dienstboden te vertrekken; zij gaan.*)

MYLADY.

Gaf hij je dat papier?

NEL.

't Is lang geleden
Dat ik hem zag. Waarom komt hij niet hier?

MYLADY.

Wie gaf 't je dan?

NEL.

Een lange zwarte man,
Die eens bij 't venster, waar ik huilend voor stond,
(*Op Rose wijzend.*)
Want zij daar had me een harden schop gegeven,
Omdat ik zag, dat zij aan 't snoepen was
Van 't lekkerste, dat van je tafel kwam...

ROSE.

Mylady!...

MYLADY.

Stil.... laat haar vertellen. Nu, die man...?

NEL.

Rees uit den grond op en stond voor me. 't Was
De Towerknecht, ja, ik herkende hem,
Al droeg hij niet de Towerplunje meer.
Ik kikte daarvan niet; zoo dom niet, hoor!
Ik heb geleerd om niet te veel te zeggen....
Waarachtig niet; daar heb je Phil, dien boef....

MYLADY.

Die knecht gaf dat papier. Waarom? Waartoe?

NEL.

Dat weet ik niet. Och, mag ik leeren lezen?

Och, toe!...

*(Een knecht wenkt Edwards; Mylady geeft dezen
zwijgend verlof heen te gaan; Edwards af.)*

MYLADY.

Hij sprak?

NEL.

En niet een beetje...

MYLADY.

Wat?

NEL.

'k Heb alles niet verstaan, maar zóoveel toch,
Dat op dit stuk papier gekrabbeld stond
Waar ik van daan kwam; 'k was niet gaar gekookt —
Dat was een leugen van dien ouden Phil,
Die altijd loog.... o, als ik je eens vertelde
Wat die al deed, maar neen, dat durf ik niet.

MYLADY.

Waar kwam je dan van daan?

NEL.

Dat zei hij niet.

Wel, dat ik 't voldtjen goed bewaren moest
En niemand laten zien; hij kwam weerom
En zou me zeggen wat ik dan moest doen.
'k Zag Betty, die hier melk brengt weet je, laatst
Op d'arm een klein, een héel klein kindtjen dragen,
En 't streelen, 't kussen, 't drukken aan haar hart.
Ze zeien, dat een moeder zoo iets doet.

Zeg, denk je dat ik óók zoo ben gestreeld,
Gekust, gedrukt, en dat mijn moeder 't deed?
Mijn moeder...! als ik die nog eens kon zien!
Die schold mij niet, die trapte niet, die kuste.

EDWARDS *binnenkomende.*

Mylady, de doofstomme....

MYLADY *tot Rose.*

Sluit haar op
In 't torenkamertjen. Ik zeg u straks
Wat 'k over haar besloten heb.

NEL.

Dus niet

Op straat gezet!

(*Myladies hand grijpend*)
Dat 's best.

ROSE *toeschietend.*

Onzinnig schepsel!

NEL *op Myladies ring duidende.*

Wat flikkert dat!

MYLADY.

Zij amuzeert mij, Rose!
Houdt zij van werken?

ROSE.

Ja, ze is vlijtig.

MYLADY.

Nu,
Dan zij 't haar straf daar boven niets te doen.
(*Nel met Rose af.*)

VIERDE TOONEEL.

MYLADY dan EDWARDS met FRANÇOIS GRUAU, den doofstomme.

MYLADY *Nel nastarend.*

Die halve wilde lijkt . . . ? Ik weet het niet.

(Edwards leidt den doofstomme binnen; een klein mager manneken, eenvoudig maar kostbaar gekleed. Hij groet op hoofdsche wijze, buigt een knie en biedt Mylady een brief aan.)

MYLADY *tot Edwards, ironiesch op François duidend.*

De rechterhand van Hare Majesteit!

Hij hoort noch spreekt! Waar vindt men beter bode?

Haar Majesteit wordt op het laatst nog wijs.

Op 't laatst; 'k zeg niet te laat. Een groot verschil!

Te laat ware oneerbiedig — 'k ben dat niet.

(Edwards en François trekken zich naar den achtergrond terug: in zich zelve.)

Eens wist ik alles wat en eer zij 't wilde,

Want wat zij wilde had ik eerst gewild.

Toen kwam de vreemdeling Rosetti, die

Een blik sloeg in dit binnenst . . . en nog leeft!

Die haar zoo wijs en zoo voorzichtig maakte,

Deed opstaan tegen mij . . . en toch nog leeft!

Maar waar . . . ? Drie maanden reeds is hij onzichtbaar

En oefent hij geen invloed uit — dat blijkt.

Dit schrijven, door dien bode mij gebracht,

Houdt wis een tijding in van veel gewicht,

Of wel 't verzoek om weer voor haar te zijn

Als vroeger. 'k Zal 't ook zijn! Bij Straffords schim,

Ik zal het zijn!

(zij leest.)

»Mijn lieve schrandre Lucie

»Kom daadlijk . . . ik verlang naar u. Barry,

»Le premier maitre de ballet is hier.

»Het laatste maske, dat Versailles zag

»En alles overtrof, heeft hij bedacht;

»Ook voor de Sarabande een nieuwen pas.

(den brief in elkaar frommelend.)

Begint men zoo...? Rosetti is terug!

(*Edwards nader wenkende.*)

Laat Rose naar de blauwe kamer gaan,
En uit de rozenhouten kast 't kostuum
Van Colombine halen, dat daar ligt.
Mijn moeder droeg het eens.

(*Edwards gaat.*)

Haar Majesteit

Verlangt een maske — ik zorg voor haar kostuum.
(*François wenkende nader te treden en hem doordrin-
gend aanzierende.*)

De vijand van Haar Majesteit is dood;
Van ochtend vond men Master Pym vermoord.
in zich zelve.

Geen zenuw trilt!

luid.

Ik geef u honderd pond

Als gij wilt doen wat ik u zeg.

in zich zelve.

Geen antwoord!

En 'k doe op haat en hebzucht een beroep.
Die man is wat hij schijnt: doofstom.

V I J F D E T O O N E E L.

De vorigen. HENRY PERCY.

HENRY *opgewonden.*

'k Ben vrij,

'k Ben eindelijk vrij!

MYLADY.

Dag, Henry! Uit den Tower

Ontsnapt?

HENRY.

Ontslagen; dat 's veel beter; want
Wat Master Pym ontsnapt wordt spoedig weer
Door Master Pym gevat. 'k Begrijp 't nog niet.

Drie maanden voor Rob Conway in dat hok;
 Voor een, die amfibie is, rondkop meest,
 En soms maar kavalier! Een meesterstuk
 Van u, om zóo ver mij te brengen! Toon
 U dankbaar door het vullen van mijn tasch.
 Bij Jove, ik heb geen penning meer!

MYLADY.

Goed, goed!

Ik denk er om.

HENRY.

'k Ben daar niet zeker van.

Drie maanden lang liet gij uw lievlingsbroer, —
 Niet waar, zoo heet ik, — zonder geld of wijn...

MYLADY.

Had ik de macht er toe, mijn jongen?

HENRY.

Neen,

Dat is de toon niet, dien ik hooren wil,
 Of die mij overtuigt. Ik kan mij de aard
 Nog denken zonder zon, een mooie deern
 Kuisch als Diane, en wat nog veel meer is:
 Een rondkop met een lach op 't valsch gelaat,
 Dan mijn welwaarde zuster zonder macht. —
 Geef mij een beker kanary... 'k heb dorst;
 Dan vijftig pond voor kruut en lood!

MYLADY *schellend.*

En voor

iets anders nog..

HENRY *de moustache opstrýkend.*

Misschien ook voor iets anders.
 (*Edwards komt.*)

MYLADY.

Breng wijn!

stroef.

Dezelfde nog altijd!

HENRY.

Dezelfde.

Mijn Koning trouw!

(Den vollen beker opheffende.)

Carolus Rex, hij leve!

Verniel zijn vijand, trap zijn Parlement!

MYLADY *hem den beker ontnemende tot Edwards.*

Neem aan dat glas, en breng den wijn weer weg!

HENRY *woedend.*

Ben ik een kind?

MYLADY.

Gij moest het niet meer zijn!

Vermoecht de vunze kerkerlucht u 't bloed

Niet af te koelen? 'k Had dat toch gewild.

HENRY.

Dat was de reden dus, dat ik voor Rob

Mij op moest offren, dat ik maanden lang

Gevangen bleef? Bij God, ik ben geen slaaf!

MYLADY.

Neen, Henry Percy zijt ge, jongste zoon

Van een Northumberland; te veel vergeet gij 't;

Als gij het doet, herinner ik het u.

HENRY.

Gij hebt het recht verloren dat te doen,

Als 't waar is wat men me in den Tower zei,

Dat gij den Puritein uw lachjens gunt,

Dat ge in Siut Antholin hun preekers hoort,

Daar zelfs den Parlements-os, Master Pym,

Genadig toeknipt. . . . Master Pym, den beul
Van Strafford! Is het waar, dan duurt uw liefde
Veel korter dan uw haat.

MYLADY.

God schiep de zon

En de planeten — gene als 't middenpunt
Waar deze om zweven in haar cirkelloop.
Zoo is het boven, zoo ook is 't beneen.
Dunkt u den rang van een planeet te zijn
Het naast bij aan de zon voor u te laag?
Wat zijt ge zonder 't licht der zonne, knaap?
Waar zij u overstraalt met licht en gloed
En niet meer eischt dan dat gij uw natuur,
Uw roeping volgt, durft ge ongehoorzaam zijn,
Haar vragen waarom zóo, waarom niet anders,
In haar geheimen dringen die zij zwijgt?
Wees stil en volg!

HENRY.

Verdoemde tyranny!

MYLADY.

Zóo groot die tyranny, dat gij u vrij
Ja bandloos zelfs bewegen kunt. Ga heen!
Ik houd u niet!

HENRY.

Is wat men zeide waar?

MYLADY.

Ik antwoord niet.

HENRY.

Een woord slechts: is 't dan waar,
Dat wat ge deedt tot heil is van ons Huis?

MYLADY.

Te twijflen is reeds misdaad.

HENRY.

Ik geloof...!

Kom, wees voor mij geheel als vroeger, zuster!
 Geef arbeid, mannenarbeid, mij — ik roest.
 'k Voel 't leven in mij borlen, kookken, zieden.
 Breng mij in 't vuur, — dát loutert — niet in 't dons!

MYLADY.

Zoo spreekt een Percy uit den gouden tijd,
 Toen 't hoogste hém was als hij 't grijpen wou.
 Ik breng u in het vuur. Gij kent Rosetti,
 Den Italjaan?

HENRY.

Hem, met dat flikkrend oog,
 Dat bruin gelaat, dien zoeten glimlach?

MYLADY.

Juist.

Hij is ons aller vijand; priester en spion
 Van Richelieu, den Franschen Kardinaal....

HENRY.

Spion?

MYLADY.

Ik weet het zeker. Hij moet sterven...
 Door u...

HENRY.

Mylady!

MYLADY.

Hij moet sterven. 't Hoe,
 't Wanneer verblijve aan u. 't Belang van 't Rijk,
 Waar hij op Frankrijks last de tweedracht stookt,
 't Belang der Percies eischt het... Hij heeft mij
 Gehoond.... bedrogen....

HENRY.

Hij zal sterven!

Maar nu alle' ernst op zij!

(Rose brengt een koffertjen aan François, die het aanneemt, een diepe buiging maakt en vertrekt. Mylady gaat naar het dressoor en brengt zelve Henry den beker toe.)

MYLADY.

Dat Percy leve
En iedren vijand, hoog en laag, vertrap!

HENRY.

Daar zeg ik Amen op.

(Hij drinkt.)

Wat nu van 't plan

Mij met Jane Howard, de pupil der Kroon,
De lieve gouden pop te laten huwen?
De jongste Percy heeft geen geld, Mylady!

MYLADY.

Jane Howard is gehuwd.... met Robert Conway.

HENRY.

Vervloekt! Die Conway, die alkoofheld...!

MYLADY.

Dienaar

Van ons geslacht is hij, leem in mijn hand!

HENRY.

Een weeke bloed is hij, een amfibie!
Hij neuriet psalmen als de vuilste rondkop....

MYLADY.

En vecht nog beter, vloekt veel minder dan
De beste Kavalier: dat dient beloond.
Hij is bekend in beide legerkampen
En dát vooral, mijn jongen, dient beloond!

ZESDE TOONEEL.

De vorigen. EDWARDS dan MASTER PYM.

EDWARDS.

Mylady...! Heilge God!

MYLADY.

Man, welk een schrik

Vervult u?

EDWARDS.

Master Pym!

MYLADY *zacht.*

Ha, eindelijk!

HENRY.

Jaag

Den os de deur uit!

MYLADY.

Laat hem binnen, Edwards!

ZESDE TOONEEL.

*De vorigen, MASTER PYM, tusschen 45 en 50 jaar oud, breed en gezet; puriteinsche kleederdracht; wulpsch gelaat; alles geeft den indruk zoowel van fizeike als intellektueele kracht.*HENRY *hem voorbýgaande.*

Zijn Majesteit de Koning van 't gepeupel!

PYM.

Dat ieder knaap als gij te vreezen heeft.
(*Henry af.*)MYLADY *hoog.*

Verklaar mij, Master Pym....!

PYM.

Mijn komst, Mylady?

(Haar en zich zelven een stoel gevend.)

Denkt gij als ik dan gunnen we ons wat rust.

MYLADY.

Verklaar mij dit bezoek.

PYM.

Gij wachtet mij.

MYLADY *opstaande.*

Vervolgt gij op dien toon . . .

PYM.

Dan rijst gij op,

Maar toch vertrekt nog niet. Gij zocht mij op,
Mylady!

MYLADY.

Master Pym!

PYM.

Gij zocht mij op.

Gij wildet vrede met den vroegren vriend.

Ik zeg u daarvoor dank.

*(Hij neemt haar hand en wil die aan de lippen brengen.)*MYLADY *met afschuw.*

Lord Straffords bloed

Kleeft aan die hand . . . en hij was eens uw vriend.

PYM.

Eer hij kwam was ik de uwe. Schoone tijd,

Toen ik mocht hopen; toen een druk dier hand,

Een vriendlijk knikjen van dat fiere hoofd

Het vuur — verteerend vuur! — mij stortte in 't bloed!

Lord Strafford kwam . . . en toen verkeerde uw liefde
 Voor mij in haat; zou 't vreemd zijn zoo de haat
 In liefde weer verkeerd was nu hij viel?

MYLADY.

Dat's boos en grof. Was 't waarheid dan droeg ik
 De schuld van Straffords dood; dan dreef de nijd,
 De minnenijd, de bijl u in de hand.

PYM.

Dat 's fijn en boos. Voor u niet zoo veel eer,
 Voor mij niet zooveel schande! Strafford was
 Mijn boezemvriend, en 'k stemde voor zijn dood.
 Waar hij mijn vader of mijn zoon geweest
 Ik had gedaan zoo als ik deed. Mylady,
 'k Beminde, ja 'k bemin u nog hartstochtlijk;
 Maar iets stel 'k boven mij, en dus ook boven
 Mijn liefde, 't is de vrijheid van mijn land.

MYLADY.

Wat gij en de uwen vrijheid noemt ten minste.
 Lord Strafford was te groot

PYM.

Hij werd te klein.
 Wie macht heeft en die macht misbruikt is klein.

MYLADY.

'k Vrees voor úw grootheid dan.

PYM.

Gij vreest daarvoor?
 Ge erkent dus haar bestaan? dat valt mij mee.

MYLADY.

Als 'k dat niet deed waarom ontving 'k u dan?

PYM.

Ik wou dat hooren. Juist. Gij hebt mij noodig.
 'k Ben machtig nu in 't machtig Parlement;
 Reeds noemt men Pym den Koning van het volk.
 Die Koning heeft meer macht dan de andre Koning,

Die Strafford prijs gaf... Niet? Met scherpe lijn
Is onze toestand nu geteekend. »Wraak,»
Vraagt gij van mij, en ik van u vraag: »liefde.»
Een lafaard noemt ge Karel Stuart en
Diens vrouw een intrigante — ik doe als gij!

MYLADY.

Lord Strafford viel door beider lafheid.

PYM.

Ja,

Het offer moest geslacht, maar 't mes had niet
Geslepen moeten worden door die twee.
Ge merkt: reeds is uw invloed groot op mij;
Ik breng 't gevoel al in mijn politiek....
Lord Strafford hield van voortgaan tot aan 't eind;
Zijn weduwe ook....?

MYLADY.

Gij kwetst!

PYM.

Vergeef het mij.

Dat rouwkleed brengt veel bitters in mijn hart,
Veel kwetsends op mijn tong.

MYLADY *zacht*.

Ik leg het af.

PYM *hare hand vattend en deze kussend*.

Gij zijt een engel.

MYLADY.

Gaat ge óók door tot 't eind?

PYM.

Ik vrees dat Karel zelf mij daartoe dwingt.

MYLADY.

Gij vreest...!

PYM.

Ja, 'k vrees

MYLADY.

Dat deed hij nooit, neen, nooit!

PYM.

Hij viel door beulshand, en zijn werk met hem.
Ik wensch me een andren dood, en dat mijn werk
Mij overleven zal.

MYLADY *bitter.*

O, zeker zal 't zoo zijn,
Als al de kracht van wil en van verstand
Zich saamtrekt op één punt: het zelfbelang.

PYM.

Als 't zelfbelang 't belang is van den Staat,
Waar blijft de kracht dan van 't verwijt, mijn Lucie?
Maar 't noemen van dien naam herinnert mij,
Dat politiek een veld van distlen is
En liefde een rozentuin, Vergeten wij
De distels, plukken wij de rozen, Lucie!

MYLADY.

Slechts over 't distelveld komt ge in den tuin
Van rozen. . .

PYM.

Een belofte! . . . Wees gedankt!

MYLADY.

Gij zijt . . . een haatlijk man. . . .

PYM.

Die toch u lief wordt.

MYLADY.

Betreed het distelveld! Wat neemt ge u voor?
Toch niet te deinzen . . . vree te sluiten met! . . . ?

PYM.

Ik wilde 't als ik 't kon.

MYLADY.

Gij, lafaard!

PYM.

Schoone vrouw!

MYLADY.

Wees ernstig: gij beleedigt met uw scherts.

PYM.

Wel ziet gij scherp, Mylady, maar niet ver.
 Mijn stem beheerscht als nog het Parlement;
 Maar achter dit, ver.... aan den horizon....
 Maar altijd naadrend rijst een zwarte wolk:
 Een kleine schaar, maar Cromwell aan haar spits!
 Ik heb het woord maar Cromwell heeft het zwaard;
 Ik heb de rede, Cromwell het geloof,
 En dit — 't moog waar of valsch zijn, — overwint.
 Waar' Karel te vertrouwen, 'k sloot den vree.

MYLADY *heftig.*

Gij kunt, gij zult niet, Pym!

PYM.

Ook achter hem

Zie ik een zwarte wolk; wat die verbergt
 Gis ik nog niet. Een invloed, mij nog vreemd,
 Beheerscht hem, voert hem heen naar 't buitenland;
 Den draad van 't weefsel zie ik, niet de hand
 Die 't vormt.

MYLADY.

Ik wel. Het is Rosetti, Pym!
 Tast door! Wijs dien spion de grenzen, Pym!
 Gij tast wel door wanneer gij alles weet:

En 'k zal u alles nu doen weten. Karel
Komt in het Parlement om u te vatten
En voert soldaten mee.

PYM.

Och, Karel waagt dat niet. Gij riedt hem dat!

MYLADY.

Hij waagt het wél.

PYM.

Maar dan verliest hij 't spel.

MYLADY.

Dat moet hij ook.

PYM *dreigend.*

Hij zal mij vinden . . . !

MYLADY.

Neen, hij vindt u niet.

Ik waarschuw u bij tijds; gij houdt u schuil,
Tot uw partij de wapens heeft gevat.

PYM *met afschuw.*

Een burgeroorlog!

MYLADY.

't Zij Wat staart gij me aan!

PYM.

De Heere is groot. Hij schiep een wezen, dat
Het kwaad en 't goed, beide in den hoogsten vorm,
Belichaamt: 't is de vrouw!

MYLADY.

Gij aarzelt nog?

Aanvaard den strijd en . . . ik ben dankbaar, John!
(*Zij vat zijn hand; hij omhelst en kust haar; huiverend.*)
Ga heen nu . . . !

EDWARDS *aandienend.*

Lady Howard en Sir Robert
Zijn voor de poort, Mylady!

MYLADY.

Welkom zijn ze.

(*Pym neemt statig afscheid van haar; Pym af, door Edwards gevolgd.*)

ZEVENDE TOONEEL.

MYLADY *alleen.*

Wat zegt ge, schim van Strafford, schande is eer,
Wanneer de wraak de rol der liefde speelt?
Mijn schande uw eer? De zonde is in den wil
Niet in de daad? Den boom proeft me' aan de vrucht;
De vrucht is heerlijk, dus de boom is 't ook...?
Sofismen, weg! Den giftkelk niet omkranst!
Toch tot den boom toe hem geleëgd!

ACHTSTE TOONEEL.

De vorige, ROBERT en LADY HOWARD, een beeldschoone jonge vrouw in rijk reisgewaad.

MYLADY *naar beiden toezijlend en Jane omhelzend.*

Mijn kind,

Wees welkom, hartlijk welkom! Is de huwlijksreis
Een zegetocht geweest?

JANE.

'k Heb mij verveeld,

En Robert ook....

ROBERT.

O neen....

JANE.

Heeft mij verveeld.

ROBERT *droog*.

O, meent ge 't zoo?

MYLADY.

Ge blijft te gast bij mij,
Zoo lang ge wilt. Wel wandelt hier de rouw....

JANE.

Ik kan den rouw niet uitstaan — 'k ben nog jong,
En mijn voogdes heeft nooit me aan ernst gewend;
Dat zei ik Robert vaak.

ROBERT.

De vreugd en de ernst,
Zij hebben elk hun tijd — dat zeide ik haar.

JANE.

Al weér een zedepreek! Kom, Robert, lach,
En pruil nu niet! Hoe vaart de Koningin,
Mijn lieve tweede moeder? Hoe White-hall?
Wat heb ik naar een maske vaak verlangd,
Of naar de maat der Sarabande ginds
Op Howard-Castle!

MYLADY.

Prachtig, trotsch kasteel!
Daar woonden sinds vijf eeuwen uw geslacht.

JANE.

En bouwden duizenden van kraaien nesten.

MYLADY *tot Robert*.

Gij oordeelt anders — beter naar ik hoop.
Dat trotsch kasteel met al zijn vruchtbaar land
Met honderden van pachters vindt gij schoon...!

ROBERT.

Niet om dien rijkdom slechts, Mylady, om
De grootheid ook, en 't meest nog om de macht,

Die uit moet gaan van zulk een rijk bezit.
 Die onafzienbre laan van olmen, die omhoog
 Hun twijgen samen strenglen tot een dak,
 Doet u als wandlen in een tempel Gods;
 Die breede schaar van pachters, allen
 Afhangend van den Heer der Heerlijkheid,
 Op hem vertrouwend, van hem schutse beidend,
 Vervult met trots, maar ook met needrigheid;
 En in het hart weerklinkt een stem, die fluistert:
 »Bid in den tempel, werk in hut en stulp!»

JANE, bij *Mylady* als wegschuilend.

Daar is de zedepreeker weer, *Mylady*!
 Hij 's Puritein en wat nog erger is,
 Zoo zuinig als een Londensch winkelier.
 Ik heb twee *grooms*, vier paarden, twee karossen
 Twee staatsie-, tien gewone kleedtijens maar,
 Een draagkoets en vier dragers — en ik ben
 De rijkste van gantsch England buiten u.
 En als mijn heer gemaal nog vroolijk was,
 Mij nog eens lachen deed zoo als 't behoorde,
 Zoo als hij 't schuldig was aan Lady Jane,
 De rijkste van gantsch England....

ROBERT.

Jane, Jane,
 O, als ge meendet wat ge zeidet...! Kind!

JANE.

Vervelend man!

MYLADY.

Wel aardig waar de twist
 Als ge onder u waart, kindren! Lieve Jane,
 U wacht ten hove een nieuw ballet, en u
 Een versche preeker in Sint-Antholin.
 Ook kocht ik voor mijn lieve Jane een aap,
 Faisanten en een papegaai, die praat.
 Ik borg ze in mijn *volière* tijdelijk hier.

JANE.

Dat's heerlijk — 'k ga ze zien.

NEGENDE TOONEEL.

De vorigen, MISSTRESS ROSE, die Nel aan een arm naar binnen sleept.

ROSE, *buiten zich zelve.*

Mylady,

't Is God geklaagd! Dat schepsel schijnt mijn vloek:
 Waaraan heb ik zoo'n helleplaag verdiend?

NEL.

Dat, snoepster, weet je best! Maar laat me los,
 Of 'k sla er op!

(zich losrukkend)

Dag, Robert! geef me een hand!

Wat ben je mooi van daag en die daar ook!

MYLADY.

Wat is er nu weer, Rose?

ROSE.

Lieve God,

Ik ben mij zelv' niet meer! Mylady weet,
 Dat 'k boven in den toren vogels houd;
 Ik had een ekster, zes kanaries....

NEL.

Zeven;

Ik telde ze.

JANE.

Zij liet ze vliegen?

ROSE.

Ja.

'k Had vier kanaries zelv' gebroed.

NEL.

Niet waar.

Dat kan je niet — jij bent de moeder niet.

JANE tot Robert.

Ze is de aardigste aap, die ik ooit zag! Lach mee!

MYLADY.

't Is wel, 't is wel. Die vogels liet gij vliegen?

NEL.

Dat deed ik. De arme stakkerts vroegen 't mij.
Zij hebben vlerken om te vliegen, niet?
En in dat krot had ik het al benauwd,
Ik, zonder vlerken, hoe veel meer dan zij!
Ik zette 't raampjen open, en ja wel,
Daar hupten en daar dansten zij naar buiten,
De daken over en de goten in!
Daar zat dat valsche beest: haar bonte kat,
Die loerde op alle zeven — zeven zijn er,
Niet zes. Ik kroop stil naar haar toe, en — bons!
Daar schopte ik haar van boven naar beneen.

ROSE.

Heer in den Hemel! ook dat nog!

NEL.

Morsdood.

ROSE.

Gerechtigheid, Mylady!

NEL.

Moet ik weg?

Zeg, moet ik weg?

MYLADY tot Robert.

'k Voldeed aan uw verzoek,

En hield haar hier.

NEL tot Robert.

Dus jij verzocht het haar?

Dank, Robert, dank! Och neem me nu dan mee!

Wat jij zegt, doe ik graag — leer jij me lezen...?

(op Jane wijzend)

Zeg, dat die daar niet altoos lacht.

(stampvoetend.)

Lach niet!

ROBERT *bedarend.*

Stil; 'k neem haar mee als Jane denkt zoo als ik.

JANE.

Ja wel, heel graag; ze is aap en papegaai.

ROBERT *tot Rose.*

'k Geef dubbel u 't verlorene terug.

Twee katten dus...

MYLADY.

De dwaasheid neme een eind!

tot Rose.

Wee uwer, zoo ge minder werkt dan praat!

Is alles in den linkervleugel klaar?

Ik ga het onderzoeken — ga mij voor!

(Rose en Mylady af.)

TIENDE TOONEEL.

De vorigen, behalve Mylady en Rose.

JANE.

Zeg, kun je duiklen?

NEL.

Best.

JANE.

Laat kijken.

NEL.

Neen.

ROBERT *tot Jane.*

Laat haar een oogenblik, en hoor naar mij,

En zie mij aan zoo als ge vroeger deedt!

Wat waart ge boos!

JANE *hem afwerend.*

Och kom!

ROBERT.

Zijt gij het nog?

Geef mij een kus!

JANE.

In ruil wis voor een preek.

ROBERT.

Waarom zoo scherp?

JANE.

Waarom zoo oud?

ROBERT.

Toe, Jane!

Zie me aan een kus!

NEL, *die met klimmenden onwil beiden heeft gadegeslagen.*

Wat ben je lief voor haar!

Is zij je zuster?

ROBERT.

Neen, mijn lieve vrouw,

Die ik aanbid en die veel houdt van mij.

NEL.

Je vrouw je vrouw? Wat bidt jij om een zoen!
Daar heb je er een van mij.

JANE *lachend.*

Dat is goedkoop,

Niet waar?... 't Is heusch: ze is aap én papegaai.

NEL.

Wat bazel jij? hij is mijn beste vriend,
Die nooit mij schopte of schold. Laat haar maar gaan.
'k Wil voor je wezen wat zij niet wil wezen.

JANE.

Een goede ruil! En zij kan duiklen, Rob!
En klimmen ook.... en krabben zeker ook.

ROBERT.

Niet verder, Jane!

JANE *driftig*.

Maar 'k wil nu, dat ze toont
Al wat gij haar misschien wel hebt geleerd.
Kom, duikel en krab dan je wangen stuk;
Daar 's niet veel aan verbeurd

NEL *tot Robert*.

Wat zegt ze daar?

ROBERT.

Zwijg, Nell!

JANE.

Je weet toch, dat ge leelijk zijt,
Zoo leelijk als een aap maar wezen kan?

NEL.

Dat weet ik.... maar dat jij het zegt is valsch.

(haar muts afstrekkend)

Zeg, heb je hair als dit?

(tot Robert).

Wie heeft het mooiste?

JANE *schaterend*.

Rob, 's Konings nar is minder nar dan zij.
Wie, Paris, wijst ge d' appel toe?

ROBERT *haar omarmend en kussend*.

Mijn liefste,

Toon 't arme kind wat meelij!

NEL *wild*.

Hé, hoe laf!

Hij fikflooit haar! O als ik Robert was

'k Deê je in den kost bij Phil.... Al weer een zoen!
'k Wou dat 'k een zweep had!

ROBERT.

Engel, is 't vergeten?

JANE.

Vergeven voor het minst.... Ik plaagde u wat.
In de eerste maske doet ge mee, niet waar?

(Zij neemt zijn hand en ziet hem vleiend aan.)

ROBERT.

'k Beloof het u, mijn allerliefste!

JANE.

Bouw

Voor haar een hokjen boven op een paal.
Ik zie haar daar al zitten — 't harde hair
Los zwierend als de manen van een paard!

(Nel blikkert met de tanden.)

Wat zijn haar tanden groot!... als van een wolfshond!
Is ze al te kwaad dan krijgt ze een muilband om.
Een muilband.... ha, ha, ha!

ELFDE TOONEEL.

De vorigen, MYLADY later EDWARDS.

MYLADY.

Dat mag ik hooren.

(zacht tot Robert)

Ge toondet u eens handig, jonge vriend,
En maakte 't gouden popje' aan 't lachen? Goed.
U zelven niet, naar 'k zie.

(hij zucht)

'k Heb werk voor u.

Ik gaf u Jane en vraag nu wederdienst,

ROBERT.

'k Begrijp dat.... 'k Ben slechts was, waarin Mylady

Haar wapen drukt.

MYLADY.

Niet dus — uw eigen wapen,
Dat ik vergulden deed. Het Parlement....

ROBERT.

Uw vijand is 't...

MYLADY.

Mijn vriend als de uwe — dus
Uw tweestrijd kan ten eind zijn, edel hart!

EDWARDS.

Mylords karos is in 't gezicht.

MYLADY tot Robert en Jane.

Mijn kinderen,
In de opperzaal zijt gij voor lang gediend.
(Tot Nel.)

Volg hen.

NEL.

Ik blijf.

MYLADY.

Hoe nu!

JANE.

Kom!

NEL.

Ik kom niet.
(Robert en Jane af.)

Had ik een mes, ik stak het haar in 't hart!
Wat is ze mooi! Wat is hij dol op haar!

MYLADY na eene pauze op zachten toon.

Gij kunt hier blijven mids ge u ordlijk tont .

(Tot den Steward.)

Neem gij haar mee; zorg dat ze lezen leer

Maar zich nooit weer in deze zaal vertoon.

(Mylady rechts af.)

NEL haar verrukt nastarend.

Wat is ze goed voor mij!

EDWARDS.

Als zij zoo spreekt

Dan is zij goed — maar ze is maar zelden zoo,

Onthoud dat wel, gij kleine wilde! Kom!

(Beiden links af.)

TWAAALFDE TOONEEL.

MYLADY, ALGERNON *hertog van Northumberland, uit de zijdeur rechts. Algernon is een man van vijf en veertig jaar, maar schijnt veel ouder; hij leunt op Myladies schouder; de gestalte is gebogen; het gelaat bleek en somber; donker maar kostbaar gekleed.*

ALGERNON.

De reis heeft mij vermoeid; nog meer 't gewoel

Der menschen om mij heen. 'k Ben dit ontwend

Op Padhurst.

(Hij zijgt in een leunstoel neer.)

MYLADY.

'k Wist dat, maar 't mag zoo niet zijn,

En zeker zoo niet blijven.

ALGERNON.

Gij beveelt

En Algernon is hier — wat wilt ge meer?

MYLADY.

Neen, broeder, niet alzo! Gij kunt bevelen:

Gij moet het doen. Ik ben slechts de onderdaan

Van 't hoofd der Percies.

ALGERNON *heftig.*

Logen — alles logen!
't Verleden tuigt van gants iets anders...

MYLADY.

't Zij.

Maar 't is 't verleden — dat is dood.

ALGERNON.

Voor u,

Maar niet voor mij.

MYLADY.

Het zij het ook voor u.

ALGERNON.

Nooit, nooit!

MYLADY.

Het heden leeft en is zoo schoon.
Zie 't leven voor een doode niet voorbij.

ALGERNON.

De doode was zoo schoon, zoo trouw, zoo heilig,
En 't levende, 't is valsch, — het intrigeert:
Het levende zijt gij!

MYLADY.

Dus *nóg* als vroeger!
Sprak dan uw eenzaamheid in achtien jaar
Geen enkel ander woord, als dat de haat,
De wrok, de nijd, op menschenlippen legt?

ALGERNON.

Wilt gij vernemen wat zij zeide? Durft ge?

MYLADY.

Waarom niet?

ALGERNON.

Ginder lispelt ze in de laan
 Van eiken: »wat is 't leven, menschenkind,
 Waar gij niet om gevraagd hebt? lijden, lijden,
 Ten zij ge een hart aan 't uwe kloppen voelt
 Dat voor u lijdt, waarvoor ge lijden kunt,
 Dat gij kunt geven van uw zwakheid, u
 Kan geven van haar kracht..." O Violetta!

MYLADY.

Is niets in staat...?

ALGERNON.

Zwijg. De echo roept dien naam.
 En in die laan van eiken ruischt het verder:
 »Een zwakke jonkman, oud op twintig jaar,
 »Die 't leven met zijn God van klatergoud
 »Steeds haatte met een gruwelijken haat,
 »Vond in het land der kleuren, 't ideaal,
 »Dat hem verzoende met de waereld om
 »En in zich: een Madonna.... meer nog; op 't gelaat
 »Daar leefde een glimlach: goudglans op albast;
 »Dus aarde en hemel..! Hij bracht haar naar hier
 »In 't neevlig vaderland! — Wat zaligheid,
 »In schatw van 't donker loof, waarin de maan,
 »'t Gestarnt zelfs schuil ging, slechts háar stem te hooren,
 »Die zei, herhaalde en zei en weer herhaalde
 »Wat aan dat hart gezegd werd en herhaald:
 »»Ik heb u lief voor eeuwig.... 'k heb u lief
 »»Met hart en ziel, met alles wat ik heb
 »»Of ooit bezitten zal voor eeuwig.... eeuwig!...."
 »Maar achter gindschen half vermolmden boom
 »Daar stond de hoogmoed van het hoog geslacht;
 »'t Was óok een vrouw — een hooge — gij, Mylady!"

MYLADY.

Niet verder!

ALGERNON.

Hoor, wat de eikenlaan nog meer vertelt:
 »Zij, uit het land der kleuren, was verdwenen.
 »Een dolksteek, giffteug of een kerkerband
 »Ontrukte haar den jonkman, die alleen bleef,
 »Bleef staren op de plek, door haar betreden,
 »Bleef staren om zich heen, tot de eenzaamheid
 »Hem aangreep, hem bemeesterde en elk denkbeeld
 »Van uit zijn brein, en allen moed en hoop
 »Van uit zijn harte zoog...» Waar liet gij haar?
 Waar hebt gij haar begraven na den moord?

MYLADY *hem de hand op den schouder leggend.*

Mijn broeder!... Ik bezwoer u reeds voor jaren,
 Dat gij mij onrecht deedt. 'k Bezweer 't u nogmaals,
 Thands bij de schim van onzen vader, die toen leefde,
 En mij gebood te doen, wat 'k deed. Ik sprak
 Slechts eens met haar. Ik was meer wáar dan gij,
 Die haar uw naam en titels hadt verborgen...
 Sprak in dat feit niet reeds het schuldbesef,
 't Bewustzijn, dat Northumberland, 't geslacht
 Waarin de kroon van England was gedragen,
 Zich aan een deerne niet verslingren mocht.

ALGERNON *haar hand wegduwend.*

Spreek zoo niet of... bij God...!

MYLADY.

Gij moet het hooren:
 Zich aan een deerne niet verslingren mocht.
 Zij was verstandig; zij begreep 't en... ging.
 Waarheen? dat weet ik niet... dat weet ik niet!
 Schoon was ze — nog verstandiger dan schoon.
 Zij ging — ik eischte 't niet. — Ik had den doorn
 Zoo gaarn met dons omwoeld en zelve haar
 Naar haar verwanten in Itaalje heen gevoerd.
 Haar fierheid overtrof nog haar verstand.
 Zij ging... in 't midden van den nacht... alleen.
 Zij was u waard geweest als zij of gij
 Een andren naam gedragen hadt.

ALGERNON *bitter.*

Wat troost!

Mij aan te zeggen, dat ik iets verloor,
En dat dit iets een kostbre paerel is.
Riept gij mij daartoe hier?

MYLADY.

Voorzeker niet.

Northumberland is tot iets groots bestemd.
De kroon van England schittert in 't verschiet.

ALGERNON.

Ha, ha, een kroon! Geef mij een narrekap!
Gij zet haar reeds mij op, gelooft mij gek.
Ik ben het ook.

MYLADY.

Gij zijt het niet: waak op!

't Huis Stuart is veroordeeld; toch behoeft
Het volk een koning. Ik heb nu de macht
En zet de kroon Northumberland op 't hoofd.

ALGERNON.

Geef mij een slaapmuts.

MYLADY.

Gij sliapt al te lang.

Gij hadt een fijn verstand, een gloeiende eerezucht....

ALGERNON.

't Is bei verslapen — dat ik sliep: uw schuld!

MYLADY *hoog.*

Sta op, Mylord! sta op. 'k Wil, dat ge hoort
En goed verstaat, wat 'k nog te zeggen heb.
Zit ge in dien stoel dan dut gij in, naar 'k vrees.
Uw vader spreekt door mij — rijs op en hoor!

ALGERNON *opstaande, huiverend.*

Mijn vader... die mij vloekte...!

MYLADY.

Omdat ge 't bloed
 Der Percies woudt bezoedlen, maar u zegent
 Als gij de kracht, die in u sluimert, wekt.
 Gij neemt weer zitting in het huis der Lords,
 Voert de oppositie aan, verslaat de Stuarts,
 Houdt Kavalier en Rondkop in bedwang,
 Het oog gericht op de drie-dubble kroon
 Van England, Schotland, Ierland. Aan mijn hand
 Gaat gij ter zege...! Weigert gij die taak,
 Dan ruimt ge uw plaats den jongren broeder in,
 (*schellend.*)

Geeft gij uw recht van eerst-geboorte prijs.
 (*tot Edwards op den drempel.*)

Breng licht!...

(*Edwards af.*) streng.

Gij hebt bedenkenstijd tot morgen....

(*Edwards komt met twee bedienden terug, die zilveren
 candelabres met waskaarsen dragen.*)

Zeg ieder in mijn huis, dat Zijn Genade
 Ter ruste zich begeeft en stilte wil.
 zacht tot Algernon, gebiedend.

Uw hand!

luid: nederig.

Vergun mij de eer u te geleiden!

(*Edwards gaat eerst; dan Mylady met Algernon; de
 twee bedienden volgen. Gedurende het laatste tooneel is
 de schemering van lieverlede gevallen; de zaal is donker;
 zoodra de anderen verdwenen zijn, steekt Nel het hoofd
 door de glazen deuren op den achtergrond.*)

DE TIENDE TOONEEL.

NEL, dan MYLADY, EDWARDS en de bedienden.

NEL langzaam naar voren sluipend.

't Is slecht wat 'k doe — toch doe ik 't.

(zij luistert aan de deur rechts)

Al weerom!

(Zij ijlt naar den achtergrond en verbergt zich in een hoek; Mylady gaat, gevolgd door den Steward en de twee bedienden, het tooneel over.)

MYLADY op den drempel van de zijdeur links.

Stil moet het zijn; zóo stil, dat zelfs de houtworm
Zich selv' verschrikt en dus den arbeid staakt.

EDWARDS.

Het zal zoo zijn, Mylady!

(allen af)

NEL op de teenen voortsluipend.

Zij zijn weg!

Die Satansche nieuwsgierigheid! Waarom

't Mij ook verboden hier een voet te zetten?

»Hier blijven, hoor!» Ja, morgen!... als een kat

Den tuin in...! Hè, wat was 't er mooi!

(zij duwt de glazen deur wijd open; maneschijn; gezicht op de stad. Rosetti in een mantel gewikkeld op het balcon. Nel geeft een zwakken gil en snelt terug.)

VEERTIENDE TOONEEL.

NEL, ROSETTI dan ALGERNON.

ROSETTI nader tredend.

Vrees niet!

Ik ben je beste vriend!

NEL.

Ik weet er alles van....

Die beste vrienden!... dank je — blijf maar daar!

ROSETTI.

Kom dichterbij!... Ik heb gezocht, gevonden....

Je moeders spoor.... o 't was een lange reis!

(haar hand vattend en haar gelaat naar 't maanlicht
keerend.)

Toch nog geen zekerheid!

(in de verte luidt een klok)

Het couvre-feu!

NEL.

Maak dat je weg komt of je wordt geknipt,
En ik op straat gezet.

ALGERNON *onzichtbaar.*

Zijt gij daar, Stewart?

NEL *bevreemd.*

De gekke Hertog...!

ROSETTI *gebiedend.*

Blijf! Geef hem 't papier

Dat ik je gaf....

*(hij gaat naar het balkon en spiedt, daar verborgen,
naar binnen.)*

NEL.

Verscheurd is 't.

*(bij het gezicht van den rondtastenden en voortstrom-
pelenden man, die haar ziet, zoo als zij door de maan
helder verlicht wordt, staat Nel als versteend.)*

ALGERNON *de armen uitbreidend.*

Violetta!

(Nel deinst ontzet achteruit; Algernon slaat neder.)

III.

Een herberg even buiten Londen. De heirweg gaat daar langs. Aan de overzijde van den weg: bosch. Een deur op den achtergrond; aan weerszijden dier deur: ramen, waarvoor dikke schuivende gordijnen. Zijdeuren rechts en links. Een breede schouw waarin eenig vuur. Houten banken en een leunstoel. Het is avond. Bij het opgaan der gordijn houdt de waard ALLAN MAC NEILL de deur op den achtergrond open voor ROSETTI, die binnentreedt, gekleed als een edelman dier dagen, maar in gedekte kleuren. Hij houdt een kleine hoornen lantaren, waardoor het licht vuurrood heenschijnt, in de hand en een stok.

EERSTE TOONEEL.

ROSETTI. ALLAN.

ALLAN hem de lantaren en den stok afnemend.

Den Heiligen zij dank, Monsignore, heelhuids hier terug!

ROSETTI.

Niet zoo luid! Het bosch wemelt van Kavaliers.

ALLAN.

En van Rondkoppen misschien ook. Dat Sint Andries ze verderve!

(hij neemt Rosetties mantel, waarop een St. Andrieskruis is geborduurd, met alle teekenen van eerbied af.)

ROSETTI.

Ge blijft met beiden toch op goeden voet?

ALLAN.

Met de Kavaliers vloek ik, met de Rondkoppen zing ik psalmen: maar beiden verdoem ik....

ROSETTI streng.

Inwendig.

ALLAN *bedeesd.*

Zoo meen ik 't, Monsignore!

ROSETTI.

Op den Theems hoogwater over een uur?

ALLAN.

Vloed tot 10 uur. Als Monsignore het bosch even doorgaat....

ROSETTI.

Daar is het veer, dat weet ik. Vaart de Doverboot van avond?

ALLAN.

Om 9 uur, Monsignore!

ROSETTI.

Ik ben England uitgewezen bij acte van Parlement. Ik vertrek van avond met die boot; verstaat ge mij, ik vertrek.
(het krassen van een raaf wordt gehoord: Allan schuift op Rosetti's wenk een der venstergordijnen half open.)

Ga heen. Wees een hoorende die niet hoort, een ziende die niet ziet. Zie niet om.

ALLAN.

(nederig buigende) Ja wel, Monsignore! *(er wordt aan de buitendeur geklopt: Allan wil omzien maar bedwingt zich en gaat henen door de zijdeur rechts.)*

ROSETTI.

Binnen!

TWEEDE TOONEEL.

ROSETTI, FRANÇOIS GRUAU, *gekleed als in het 2de bedrijf.*
Hij blijft aan den ingang staan met de armen over
de borst gekruist.

ROSETTI.

(het teeken des kruises over zijn gelaat makend.)
 Ik open oor en mond. Ga zitten.... daar.
 Wat nieuws?

FRANÇOIS.

Slecht, slechter nog dan 't was in maanden.
 Haar Majesteit is radeloos.

ROSETTI.

Bekend.

FRANÇOIS.

Zijn Majesteit....

ROSETTI.

Is 't evenzeer — bekend.
 Hij ging naar 't Parlement en zocht er Pym,
 Die niet te vinden was: de domste streek
 Van al de domme streken die hij deed!
 Dat is goed nieuws — gij noemt het slecht misschien.
 Ziet gij nu wel, dat u geen oordeel voegt?

FRANÇOIS *nederig.*

Ik zie het, Monsignore!

ROSETTI.

Feiten slechts!

FRANÇOIS.

De burgers zijn gewapend, en de Koning
 Roept in 't geheim den adel en diens volgers
 Heel England door te wapen.... 't Parlement
 Vreest, dat Zijn Majesteit te vluchten denkt
 Naar Schotland....

ROSETTI.

En Mylady?

FRANÇOIS.

Steeds onzichtbaar.

Men acht haar invloed dood. In Carlisle-house
 Moet, naar men fluistert, Bacchus huisgod zijn.
 En Venus schutsgodin.

ROSETTI.

Een dom gerucht!

Myladies broeder?

FRANÇOIS.

Daarvan weet ik niets.

ROSETTI *heftig*.

En daarvan juist moest ge alles weten, knaap!
(kalmer.)

Vroegt gij een draagkoets aan de Koningin
 En 't briefjen zoo als ik 't begeerde?

FRANÇOIS.

Ja....

De Koning wil....

ROSETTI.

Als altijd veel; doet niets.

FRANÇOIS.

De Koningin, zij denkt....

ROSETTI.

Wat denkt Mylady?

Wat denkt de gekke Hertog? Wat denkt Pym?
 Wat Cromwell? Wat.... Gij zwijgt! Gij weet van niets.
 'k Gaf u een plaats aan 't Hof, bij 't Parlement,
 Een plaats van waar ge hooren kunt en zien.
 'k Betaalde u honderd pond — gij moest alzoo
 Niet slechts het buitenst kennen van uw waereld,

Maar 't binnenst. Wat gij mij verhaalt kan ik
 Vernemen onder 't scheermes voor een oort.
 In plaats van voor- gaat ge achteruit. Dat komt
 Van al uw *gentle-mans* manieren; geef
 Me uw conto-boek!

't inziende: half luid.

Vijf pence aan Lewis, *groom*
 Van Lady Howard; twintig shillings Dick,
 Den knecht van Pym, en vijftien . . ."

(Hij telt zacht.)

Zoo, dat maakt

Juist twintig pond, tien shillings en vijf pence.
 Wat hebt gij in uw tasch?

FRANÇOIS.

Geen penning meer.

ROSETTI.

En 'k gaf u laatst op reekning dertig pond!
 Dan is 't te kort ruim negen — hoe komt dat?

(François buigt het hoofd en zwijgt.)

Gij schijnt het niet te weten — maar ik wel.

Er is een vrouw in 't spel.

(François bedekt zich het gelaat.)

Men is verliefd,

En dat kost geld, hoe men 't ook overlegt.

Beken mij alles.

FRANÇOIS.

'k Weet, dat Monsignore

Reeds alles weet.

ROSETTI.

Belijd uw zonde!

FRANÇOIS.

Zonde?

Altijd alleen, en 't hart smacht soms naar liefde!

Altijd alleen, en ik lag ziek: en 'k dacht

Hoe 't mij zou zijn als nog mijn moeder leefde,
 Of als ik zusters had. Daar reikte een kind
 Me een teuge waters, schikte 't harde bed,
 De kussens, bette 't hoofd; uit medelijden
 Kreeg zij mij lief; ik haar uit dankbaarheid.

ROSETTI.

Zij heet?

FRANÇOIS.

Alice.

ROSETTI.

En woont...? en woont?

FRANÇOIS.

Old cheapside.

Bij Tommy Wells...

ROSETTI *op zachten toon.*

Mijn zoon, behoort ge u zelf?

(François glijdt aan zijn voeten neer.)

Behoort gij niet aan God, Wiens heilige wil
 Door mij u wordt verkondigd? En hij is
 Najvrig, duldt geen afgod nevens zich!
 Gij hebt een grootsche roeping — grootscher dan
 De milioenen kennen, die rondom u
 Slechts zwoegen voor wat de aarde bieden kan,
 Botvieren aan hun tochten als het vee,
 Naar vrijheid streven en slechts slaven zijn.
 En wat wordt u gevraagd? Een deel te zijn
 Van 't heir, dat zich verloochent als de Heer;
 Van de aard niets vraagt als voedsel voor het lijf;
 Door overgaaf van 't hart en van den geest
 In woord en daad, in wil en in gedachte,
 Slechts één te zijn met de overheid, die God
 In Zijn alwijze liefde u heeft gegeven,
 En vrij te worden door gehoorzaamheid!

FRANÇOIS.

Ik heb gezondigd.... zij de boete licht!

ROSETTI *zacht.*

Zij zal het zijn. *(Koel en bevelend.)*
 Gij reist van avond af

Naar Frankrijk met de boot, die straks van hier gaat.
 Ik heb een boodschap aan den Kardinaal.
 Zie me aan — ik mag slechts fluistren. Dichter bij!
 Zeg, dat gants Ierland opstaat en in 't Noord
 De Hooglanders gereed staan; dat de Koning
 Bereid is Portsmouth Frankrijk af te staan,
 En daar de keur van 't Fransche leger wacht.
(Hij wenkt hem op te staan.)

FRANÇOIS.

Ik ga... maar 't valt me zwaar... om uwent wil.
 Ik meldde u, dat uw leven wordt bedreigd....

ROSETTI.

Zes maanden wacht ik — Henry Percy durft niet.

FRANÇOIS.

'k Vermoed... Laat me eerst....

ROSETTI.

Van Alice afscheid nemen?
 Ik hoor gerucht. Ik sluit u mond en oor.
 Neem aan dat geld. Om tien uur ginds aan 't veer!
 Gij blijft doofstom, gekleed zooals ge zijt;
 En wordt uw naam gevraagd, dan schrijft ge neer:
 »François Grnau, gebannen uit dit land
 »Zooals Rosetti, dien ik haat als ieder.»
(Hij wenkt hem de zijdeur links in te gaan.)
 Van daar komt ge ook in 't bosch.

DERDE TOONEEL.

ROSETTI *dan NEL.* Zoodra Rosetti alleen is, gaat hij naar een
 der vensters en spiedt er door heen.

ROSETTI.

Een draagkoets!
(Er wordt geklopt; hij opent de
gesloten deur op den achtergrond en roept)
 Binnen!

NEL.

(Zeer netjes maar eenvoudig gekleed; het rijke haar goed zichtbaar maar ordelijk in een netjen van zilverdraad; haar gezichtjen is blozend en thands schoon te noemen.)

(Tot de dragers.)

Waar brengt ge mij? Woont hier de Koningin?

(Rosetti ziende: teleurgesteld.)

Al weer die man — hij brengt mij ongeluk.

ROSETTI *ontroerd.*

Het is háar blik, háar houding . . . niet háar stem!

(Zich bezinnend.)

Ik dwaas! ik ben geen kind meer, en ik grijp
Naar 't speelgoed uit de kindsheid!

Koel.

Ga daar zitten.

NEL.

Dat doe ik niet — ik ga weerom.

ROSETTI.

Je blijft.

NEL.

Twee zijn er maar, van wien 'k dien toon verdraag;
Twee, die mij mogen kommandeeren: Rob
Misschien, Mylady zeker.

ROSETTI *bitter.*

Ja, zij heeft

Ook heel veel recht op uw erkentlijkheid!

NEL.

Zij liet me leeren lezen; ik kan lezen
En schrijven ook, en reeknen . . . ook een beetje
Geschiedenis; ik was een wilde meid,
Een slons, een deugniet, minder dan een dier,
Zij had erbarmen, zij

ROSETTI.

Vermoordde uw moeder.

NEL.

Wat zeg je? Leugenaar! Wie ben je toch?
 Nu ben je zús en dan weer zóo gekleed,
 En altijd daar waar niemand je verwacht..
 Dat doet geen eerlijk man — dat weet ik nu.
 Dat doet een wezen zoo als Phil. Och, God!
 Dat is een straf, dat 'k altijd door me erinner
 Hoe 'k door dat monster ben vernield, vertrapt...

ROSETTI.

Geliefkoosd ook....

NEL *hivrend.*

Ja, ja, ... 'k was dat vergeten;
 Dat 's onbarmhartig — jij bent slecht en boos.

ROSETTI *op zachten toon.*

Zoo slecht niet als je denkt. Zijt gij vertrapt,
 Vernield, bevekt, dat is Myladies schuld;
 Werdt gij een dier — dat is Myladies schuld.

NEL *de ooren dichthoudend.*

Zij is me een moeder.

ROSETTI *met kracht.*

Zij vermoordde uw moeder.

NEL *de vuisten ballend.*

Niet waar. Gij booze man, als men mij meldde,
 Dat gij het hadt gedaan, ja dan geloofde ik 't!

ROSETTI.

Uw moeder leefde ver van hier; uw vader
 Kwam onder vreemden naam en won haar liefde,
 En nam haar mee naar zijn kasteel. Mylady
 Vernam dat. Violetta werd bezocht,
 Na dat bezoek vermist...

NEL.

Hoe weet je dat?

Jij was er toch niet bij!

ROSETTI.

Uw moeder vlood....

Des nachts.... bij onweer; in een schaamle hut
 Schonk ze u het leven. Schrik, ontbering, smart,
 Angst voor Mylady deed na korten tijd
 Haar sterven. Och, de rozenknop weerstaat
 Niet lang den sneeuwstorm!

NEL *heftig.*

Ik geloof je niet.

ROSETTI.

*(Ter zijde.)*Een rozenknop...! *(haar beide handen nemend.)*

Gij zijt haar evenbeeld!

*(Na een oogenblik stoot hij haar woest van zich af,
 en vervolgt koud en kalm.)*

Een boer verpleegde u; toen hij trouwen ging
 Moest gij verdwijnen voor zijn eigen eer.
 Ik had een zending in den Tower; 't toeval —
 Zoo heet het bij het hoog en laag gemeen
 Wat 't klein verstand niet daadlijk grijpen kan —
 Bracht mij bij Phil. Hij had uw moeders ring.
 Daar is hij — 't eenig dat hij nog bezat;
 Het oovrig was verkocht.

NEL *den ring beschouwend.*

'k Geloof je niet.

ROSETTI.

De gekke Hertog riep, toen hij u zag
 Den naam van Violetta en sloeg neer!

NEL.

Ja!

ROSETTI.

Haar, die hij bedroog, dacht hij te zien.
 Waarom? Omdat ge op haar gelijkt. Waarom
 Gelijkt ge op haar? Omdat ze uw moeder was;
 Begrijpt ge mij, onnoozle?

NEL.

Ik meen van ja,
 Maar dat Mylady deed, wat gij vertelt,
 Dat is venijn en dat zoekt ge uit je hart.

ROSETTI.

Ziet gij dat stuk papier? 't Slot van een brief;
 Ik vond het bij dien boer; 't is van haar hand.
 Gij kunt nu lezen.

NEL *bekijkt het: kust het.*

Schreef mijn moeder dat?

(geeft het terug.)

Ik kan niet, want mijn oogen scheemren zoo.
 Laat nog eens zien. Die letters schreef haar hand!
 Wat staat er?

ROSETTI *lezend.*

»'k Wist niet, dat ik schuldig was;
 »Ik wist alleen dat 'k lief had, zoo als 'k nooit
 »Een man had lief gehad'....

(hij poost: het papier trilt in zijn hand.)

»maar toen die vrouw

»Die trotsche, tot mij kwam, toen huiverde ik.
 »Zij dreef mij weg.... in ijskou.... barrevoets....
 »In 't donker van den nacht...." Verstaat gij 't goed?
 Mylady dreef in ijskou, barrevoets
 En in den nacht uw arme moeder weg:
 En een meelijdend hart doet dat geen hond.
 Hier was 't een mensch, een vrouw, een zwakke vrouw,
 Die moeder worden zou — en barrevoets,
 Op ijs en sneeuw, in 't donker weggejaagd!

NEL *woest.*‡

Zwijg.... zwijg!...

ROSETTI *fluistrend.*

Vendetta! zij eerst en dan hij!
't Kind moet de moeder wreken.
(haar een kleinen ponjard in de hand duwend.)
Neem 't, gebruik 't.

NEL *de punt op haar hand proevend.*

De punt is scherp.... In ijskou.... barrevoets...!
Vertrapt.... en ziek en zwak!..

ROSETTI.

Wreek u op haar.

NEL.

Zij heeft geen moeder meer!

(Rosetti heeft middelerwijl de deur op den achtergrond geopend, in het rond gezien en toen gewenkt.)

ROSETTI.

Daar is je draagkoets.

(tot de dragers.)

Naar Carlisle-house.

(hij wil haar hand vatten, zij trekt die terug en verdwijnt.)

VIERDE TOONEEL.

ROSETTI, ALLAN *op den drempel van de deur ter rechterzijde.*

ROSETTI *zich omwendend.*

Wie is daar?

ALLAN.

Monsignore,

Er is in 't bosch iets ongewoons op til.
De Kavaliers.... zij komen!

ROSETTI aan een tafel bij de deur ter linkerzijde plaats nemend, zoodanig dat hij tusschen de tafel en de deur in zit

Laat hen komen!

(Allan af.)

VIJFDE TOONEEL.

ROSETTI, HENRY PERCY en een aantal edellieden. Henry Percy houdt Nel in de armen.

HENRY.

Bij Jove, een aardig bekjen!

NEL zich werend.

Laat me los!

tot Rosetti.

Help mij!

ROSETTI koud.

Dat kunt ge u zelf.

NEL.

Hij houdt mij vast.

HENRY Rosetti ziende.

Bij Jove, dat is de man! tot de anderen.

Neemt aan de deern!

Bewaart haar goed.... ik eisch haar straks weer op.

tot Rosetti.

Ge hielt u schuil, gij lafaard! kniel en bid!

Ge gaat ter hel, of is er niets, naar 't niet.

(hij trekt zijn degen, de anderen willen zijn voorbeeld volgen.)

Bij al de Santen, neen! Ik kan 't wel af

Met een, met tien, met honderd van dat soort!

(Rosetti ontwijkt den wilden degenstoot, en geeft Henry een krachtigen vuistslag op de borst, waardoor hij achteruit tuimelt; Rosetti verdwijnt door de deur ter linkerzijde die men hoort grendelen.)

Dat 's op zijn Italjaansch!

(Hij slaat te vergeefs op de deur; tot de overigen.)

Doe 't krot omsinglen!

(Een paar officieren geven door het raam bevelen aan eenige knechten.)

En vinden wij hem niet, dan 't vuur in 't stroo!
Brenge wijn.... en hier de deern!

(Allan verschijnt.)

Ben jij de waard?

ALLAN *diep buigend.*

Uw slaaf....

HENRY.

Je waagt te schertsen, valsche rondkop?
'k Wil bloed zien en geen texten hooren. Bloed!

(Hij valt op hem aan. Allan wijkt uit en vlucht door de deur op den achtergrond. Nel sluipt naar de kamer rechts.)

EEN OFFICIER.

Ga niet te ver!

HENRY.

Wijn! Wijn!

EEN TWEDE OFFICIER.

En dan een liedtjen....
Van »Lizzie is een lieve meid.»

HENRY *om zich heen ziende.*

Waar is ze?
Dood en verderf voor wie haar mij ontsteelt!

EEN DERDE OFFICIER *op den drempel met een kroes en steenen kruik.*

Hier, Henry Percy, hier is wijn en nóg wat!

(Allen gaan in de aangrenzende kamer waar het liedtjen wordt aangeheven:)

Lizzie is een lieve meid!

Dat dient gezeid.

Die lieve meid

Brengt je aardig van de wijs.

„Kus, kus me!” vraagt de rozenlip,
En 't oogjen, gaat het knip, knip, knip,
Belooft je 't Paradijs.

ZESDE TOONEEL.

JEAN VAN VERVIERS uit de deur ter linkerzijde. Hij is gekleed als een Zeloot onder de Puriteinen. Hij tript een weinig en draagt een bril. Dik blond haar, halverwege op het voorhoofd liggend; dikke blonde baard; geheel in het zwart laken gekleed; een bijbel onder den arm; hij spreekt zalvend met anderen, maar heeft, alleen gebleven, de gewone stem van Rosetti. Hem volgt ROBERT CONWAY.

ROBERT.

Wel-waarde broeder, in wat plaats der zonde
Sloegt ge u een tent op!

JEAN.

't Is niet altijd zoo.

Vaak komen hier de broedren saam, en dan
Weerklinkt de harpe Davids. 'k Bracht u hier
Opdat ge 't helsch gebroed, waarmede ge heult,
En waar Mylady, die ge zoo vereert,
U aan verbindt, zoudt kennen zoo als ik.

ROBERT.

'k Scheid mij van hen; Mylady doet dit ook,
Gebruikt hen en verwerpt hen dan als ik.

JEAN.

Gij, duive in eenvoud, zij, de slang in list!
(Een luid rinkinken wordt gehoord.)
Hooft! die godloozen kunnen niets.

ROBERT.

Toch wel!

Dien wulpschen knapen wacht een grootsche taak
 Van avond nog.... Weet wat Mylady wil!
 't Is grootsch als alles wat ze ontwerpt en doet.
 Die knapen zijn de hoofdliën van een heir
 Van Iersche knechten, die White-hall omsinglen
 En Karel vatten straks te middernacht.

JEAN.

Wat sprookjen!

ROBERT.

Broeder, te ernstig is de tijd,
 Te kort het leven, om éen polsslag zelfs
 Te spillen aan een sprookjen.

JEAN.

Amen, broeder!

Voert gij met hen dien grootschen toelig uit,
 Zoo overschrijd dien drempel.

ROBERT.

Neen, de Heer

Heeft met een andre zending mij belast.
 Het Parlement droeg me op, den Anti-christ,
 Rosetti, dien de Vorst der duivlen dient,
 Die tusschen Vorst en volk de tweedracht zaait....

JEAN.

't Is Satan zelf.

ROBERT.

.... te zoeken; zoo 'k hem vind,
 Te volgen tot aan boord der boot te Dover.

JEAN.

En vindt ge hem?

ROBERT.

Neen, niemand kent zijn spoor.

JEAN.

Ik ken dat, en ik zal 't u wijzen, broeder!

ROBERT.

'tBrengt u niet in gévaar? Waar 't zoo, dan niet.
 O 'k zegen de ure nog, toen ik voor 't eerst
 U in den kring der broedren hooren mocht.
 Wat kennis van Gods Woord en van den mensch!
 Gij, uitgelezen vat, gij, een Profeet,
 Een heilge in Israël....

JEAN.

Een zwakke knecht,
 Niets meer; gebroken door de smart....

ROBERT.

Gelouterd,

Gestaald veel meer. Jean van Verviers, dat weet men,
 Gemarteld om den wille des Geloofs
 In 't goddelooze Frankrijk, is bereid
 Om al zijn kracht, zijn laatsten druppel bloed
 Der goede zake te offren....

JEAN *eenigzins ongeduldig.*

'k Lever u

Dien man.
(het getier in de aangrenzende kamer wordt heftiger.)

NEL *onzichtbaar.*

Laat los!
*(zij stormt met losgerukt kleet, den ponjart in de hand
 het zijvertrek uit.)*

ZEVENDE TONEEL.

*De vorigen, NEL, HENRY zonder mantel, de kleeren in wanorde;
 officieren.*

NEL *dreigend voor hen staande.*

Ik ben geen beest: 'k ben Nel,
 Die liever 't mes zich in de ribben stoot,
 Dan dat te dulden. *(Henry dringt op haar aan.)*
 Nader niet of 'k stoot!

ROBERT *tusschen haar en Henry tredend.*

Terug.

NEL *zich aan hem vastklemmend.*

Dat 's Rob!

HENRY *tot Robert.*

Ga gij terug.... of neen,
Blijf daar en 'k rijg u, sneeuwpop, aan mijn zwaard!
(tot de anderen.)

Wij hebben hem, d'alkoofheld!

ROBERT *hem het zwaard uit de hand wringend.*

Dronken gek!

(tot Nel.)

Kom mee!

NEL *bedeesd.*

Sir Robert!

ROBERT *tot de overigen op Henry wijzende.*

In Myladies naam,
Houdt hem! *(Zij grijpen hem vast.)*
Wij reeknen later af. Dat kind
Dient weg gebracht.

EEN OFFICIER.

Niet één mag van zijn post.

ROBERT *op de deur links wijzend.*

Breng haar dan ginder. *(tot Nel.)*

'k Volg u — wees gerust.

ACHTSTE TOONEEL.

De vorigen, zonder Robert, Nel en een der officieren.

HENRY, *zich loswringend en naar de
deur ter linkerzijde zijnd.*

Ik wil haar hebben....

JEAN *hem terughoudend.*

Slechts een enkel woord!

HENRY.

Den dollen stier vertoont ge een rooden doek!
Een rondkop raakt mij aan...!

JEAN *koud.*

Gij dankt mij straks:

Ik lever u den vijand van Mylady.
Laat allen heen gaan.

HENRY *na eenige weifeling.*

Gaaf!

(Al de officieren in de kamer rechts.)

JEAN.

Straks was hij hier.

Dit huis heeft nog een uitgang in het bosch

(links wijzende.)

Door gindsch vertrek. Rosetti ging er door
En staat aan 't veer....

(hij geeft hem de roode lantaarn.)

Neem licht.

*(neemt den mantel met het St. Andrieskruis
en slaat hem dien om.)*

Uw mantel.

HENRY.

Mijn zwaard! *(Jean raapt het op en geeft het hem.)*

Bedriegt ge mij, dan hoor 'k de kraai

Al krassen, die aan u te gast zal gaan.

JEAN *hem terughoudend.*

Bewijs me een wederdienst: 't bosch is onveilig.
Geef mij een vrijgelei.

HENRY *den lichtblauwen strik van zijn schouder
nemend en hem dien toe werpend.*

Slechts voor één uur!

(haastig af.)

NEGENDE TOONEEL.

JEAN, dan ROBERT en een Officier.

JEAN *mijmerend.*

Zij wil den Koning voeren uit White-hall.
Waarheen? Waartoe?

DE OFFICIER *tot Robert van links opkomend.*

Beoordeel ons toch niet
Naar Henry Percy: heilig ons als u
De moed en de eenvoud van een eerlijk hart!
(af naar de rechterzijde.)

ROBERT.

Welwaarde broeder, 'k bracht het arme kind
In uw vertrek. Voorwaar, Mylady wrocht
Aan haar een meesterstuk! De wilde werd
Niet slechts getemd....

JEAN *streng.*

Nu zwijg de zinlijkheid,
Er heersche in u een hoogre geest.

ROBERT *verontwaardigd.*

Gij denkt...?

JEAN *vleiend.*

Vergeef mij, zoo 'k u onrecht doe, mijn broeder!
Wijt dat den ijver die mijn hart verteert. —
Rosetti wacht aan 't veer dit oogenblik.
Hij draagt een mantel waar een kruis op prijkt,
Voert een lantaarn met vuurrood licht. Ga heen.

ROBERT.

Hoe weet gij steeds 't geheimste?

JEAN.

Neem de vrucht,

En vraag niet naar de hand die haar u biedt!

ROBERT.

Dat 's niet de leer der onzen.

JEAN.

Daarvan straks.

Hij is gewapend — neem u dus in acht.
Hij wordt gevolgd, bewaakt; behendig dus
Hem van den dijk het water ingestort!

ROBERT.

Een moord?

JEAN.

Gij gruwet er van? Gij hebt gelijk.

Een heilige Israels gaf eens mij een raad
Zoo als 'k thands geef aan u, en 'k huiverde ook.
Ik vroeg toen: »is hem vatten niet genoeg?»
En 't antwoord was: »een doode slechts keert niet.
»Wat aarzelt gij? het geldt een vijand Gods;
»Wat is een mensch bij 't heil van gantsch een volk?
»God laat den krijg toe met zijn jamrenreeks,
»Opdat er uit de graven der verslaagnen,
»Een reiner vrede en hoogere eenheid rijz'!
»Ga heen dus, doe gelijk de Heer beveelt.»

ROBERT.

En wat deedt gij?

JEAN *fluitrend.*

Zoo als de Heer beval. —

't Bleek waar: alleen een doode keert niet weer.

ROBERT *zich haastig afwendend.*

Vaarwel!

JEAN.

Des Heeren Woord verlichte uw pad!

(Robert af.)

*(In het bosch wordt in de verte de krijgsgang der
kavaliërs aangegeven, waarvan de laatste vier regels door
de officieren in de kamer rechts krachtig worden herhaald.)*

Op, ridders met uw knapen

Te wapen!

De Koning roept: »Te paard!

»Maait me af die ronde koppen,

»Die vette dorper-kroppen

»Eens daadlijk met uw zwaard!»

(Onder dien zang spelt Jean zich de blauwe strik op den schouder, waarna hij snel heen gaat door de deur op den achtergrond. Na het ophouden van het gezang hoort men in het bosch verschillende stemmen roepen: Wie daar? Wie daar? en het antwoord: Mylady! Mylady!

TIENDE TOONEEL.

MYLADY gevolgd door eenige soldaten. De officieren uit de zijdeur komende, scharen zich eerbiedig buigende in een halven cirkel.

MYLADY.

De Hertog van Northumberland, hij kome!

EEN OFFICIER.

Sir Henry Percy...

MYLADY.

Hij is Hertog, Sir!

Het hoofd thands van 't geslacht Northumberland.

EEN OFFICIER.

Hij is den Italjaan op 't spoor en ging...

MYLADY.

'k Begrijp Gij zijt gereed?

(allen buigen)

Te middernacht

Dringt ge in White-hall, waar u de Koning wacht.

Hij kent u als zijn vrienden; toch kan 't zijn

Dat hij in u zijn vijanden wil zien;

Hoe 't zij, gij voert hem mee. Zijn Majesteit Beschermen wij, zoo 't moet, ondanks zich zelf,

En voeren wij naar Padhurst-Castle..., Dáar

Zal hij, gants vrij, zijn wil ons doen verstaan.

Gaat, goud en eer den dappersten en stoutsten!

(allen af.)

Met Stuart is 't gedaan, en Padhurst wordt

De bakermat der nieuwe dynastie.

Zijt gij tevreden, schim van Strafford?

(Op den drempel verschijnt Pym, leunende op een stok, gehuld in een langen mantel; zijn gelaat is doodsbleek; zijn oogen hol; zijn gang waggelend; binnengekomen valt hij aâmechtig op een leunstoel neder.)

ELFDE TOONEEL.

De vorige, PYM.

MYLADY met ironie.

Hoe!

De sterkste man van England werd de zwakste?
Ik hoorde, dat ge ziek waart en te bed
Gekoesterd werdt door de oude trouwe Mary.
Kost gij niet wachten tot ik u bezocht?
Dacht gij uw leven dan niet kostbaar meer
Voor England.... ook voor mij?

PYM afgemat.

Vlucht zoo gij 't kunt.

— De dokter had gelijk. De koude buitenlucht
Werkt doodlijk; maar 't betrof haar leven: — Vlucht!
Gants Ierland is in opstand en vermoordt
De broedren... wraak! zoo gilt het gantsche land.

MYLADY.

Welnu?

PYM.

Wie 't met den Koning houdt of hield
Is vogelvrij.

MYLADY.

De Koning zelf dan ook!
Geen blijder tijding bracht ge mij in lang.

PYM.

Verdwaasde vrouw! neen, schoone vrouw...!
(terug zinkende in zijn stoel) 'k Ben moe.

'k Voel dat ik sterven ga. Wie zal u steunen
Zoo ik er niet meer ben?

MYLADY.

'k Behoef geen steun.

PYM.

Geef mij uw hand!

MYLADY.

Gelooft ge u waarlijk ziek?
Ziek tot der dood?... daar hebt ge dan mijn hand.

PYM.

Mijn dierbre Lucy ..! Bij het Parlement
Zijt ge aangeklaagd. Jean van Verviers
Zond een verklaring in van twee bekende
Beëdigde getuigen; daaruit blijkt,
Dat gij den raad gaaft mij en nog vier andren
In 't Parlements huis met geweld te vatten.

MYLADY.

't Valt moeilijk te bewijzen. Wie is Jean...?

PYM.

Een man van invloed en van groot gezach.
Nog kunt gij vluchten, Lucy!

MYLADY.

Ook iets anders.
Gij voelt wel zeker dat gij sterven gaat?

PYM *huivrend.*

Mijn laatste koorts verheft zich.

MYLADY *hem beschouwend; half luid.*

Ja, zijn laatste.

PYM.

Zeg mij nog eens dat gij me lief hebt, Lucy!

MYLADY.

U lief heb? Dat 'k u haat, dat wil ik zeggen;
Dat ik u altijd heb gehaat, maar nooit
Zoo fel als nu, als sinds gij mij omarmdet,
Gij, purper nog van Mylord Straffords bloed,
Mij, trillend nog van afschuw van dien moord!

PYM.

Houd op....

MYLADY.

Verhaastte één woord van schimp uw sterfuur,
Ik zou er duizend spreken. 'k Had u noodig:
'k Gebruikte u; thands niet meer, en 'k werp u weg.
Gij beiden valt. Gij, zwijgend in de groeve,
En Karel, weldra zwijgend in mijn macht!
Gij beide, eens leem dat door mijn hand gekneet werd,
En thands slechts stof, dat aan mijn voetsool kleeft!
*(Pym doorloopt al de fazes van schrik, afschuw en
bewondering.)*

PYM *half luid.*

Wat is ze schoon!

*(In de verte wordt een viertal regels uit Luthers cho-
raal aangeheven; dan pistoolschoten in het bosch.)*

TWAAALFDE TOONEEL.

*De vorigen; een tiental Puriteinen: zoogenaamde rond-
koppen: het hoofdhaar op het voorhoofd neergekamd, zwart
wambuis, broek en mantel, in de hand een musket, op
zijde een zwaard.*

EEN PURITEIN.

Wij hebben haar!

Naar buiten roepend.

Hier heen!

MYLADY.

Mijn mannen, op!

EEN PURITEIN *tot Mylady.*
De zonen Belials

Zijn op de vlucht.

Tot de andren.
Grijpt haar en bindt haar goed!Jean van Verviers raadt tot voorzichtigheid
Met deze Kanaäniet.MYLADY *met majesteit.*

Terug!

(Zij weifelen.)

EEN PURITEIN.

Grijpt haar!

(Pym heeft herhaaldelijk moeite gedaan om op te staan: eindelijk gelukt het hem.)

PYM.

Herkent ge mij?

DE PURITEINEN *met teekenen van eerbied.*

Pym! Pym!

PYM.

Gij kent mij nog!

EEN PURITEIN.

De Heere doe Zijn aanschijn op u lichten. . .

PYM *op Mylady wijzende.*

Laat deze gaan.

EEN PURITEIN.

Haar? Neen.

PYM.

Zijt gij een rechter

In Israël?

EEN PURITEIN.

Dat is een ieder onzer
Zoodra hij deel uitmaakt van Gods Verbond.
Pinéhas straffe en vroeg het Mozes niet. .

P.Y.M.

Doe dan wat recht is in uwe oogen; maar
't Moet recht zijn.

EEN PURITEIN.

Bracht zij niet den Moabiet
In Londen? In den omtrek wemelt het
Van Ieren!

P.Y.M.

Ik beval dat... Pym beval dat.
Mijn plan — het mijne — 't is door u mislukt.

EEN PURITEIN tot de andren.

Pym heette 't haar!

P.Y.M. *weer in den leunstoel neerzinkend.*

Ja, ja! — 'k Heb nog een hoofd
Al heb 'k geen voeten meer. In 't Parlement
Zult gij mijn stem straks hooren — 's rechters stem!
Ik klaag u aan als vijand van den Heer
En 'k zal mij nog als vroeger doen verstaan....

EEN PURITEIN.

Niet dus... niet dus! Wij meenden Gode te offren...

P.Y.M.

Gij offerdet aan Baál!
(*Beschaamd gaan zij heen: Pym uitgeput in den stoel.*)

MYLADY *halfhuid.*

Gered door hem!

Wat smaad!

P.Y.M.

Hebt ge op de lippen nog een schimpwoord,
Zoo spreek het gauw, want anders hoor ik 't niet.

Eene kleine pauze.

Geen... enkel... woord? Vaarwel!

(Hij sterft.)

MYLADY, *hem beschouwende.*

Een doode leeuw!

Neen, dien beschimp ik niet.

DE RTIENDE TOONEEL.

De vorigen, ROBERT CONWAY.

ROBERT *doodsbleek.*

Het is volbracht!

MYLADY.

Gij bracht Rosetti weg?

ROBERT.

Ik stiet hem neer

In 't water: 't vuurrood licht van zijn lantaarn

Viel op zijn mantel — 't scheen een zee van bloed!

MYLADY.

Uw eerste mannen-daad! Zoek Edwards op

In 't bosch!

(Robert af.)

VEERTIENDE TOONEEL.

MYLADY, *dan NEL uit de zijdeur links sluipend met den pon-
jart in haar hand verborgen; later EDWARDS.*

MYLADY.

Toch zal 't geschieden dezen nacht.

Mijn knechten zamelt Henry.

NEL *achter haar sluipend, zacht.*

Barrevoets....

In ijs en sneeuw....

(de deur op den achtergrond wordt geopend; Nel sluipt haastig weg.)

EDWARDS.

Uw draagkoets wacht, Mylady!

MYLADY.

Roep Henry!

EDWARDS.

'k Zag hem straks, maar, vreemd! nu nergens.
En 't moest niet moeilijk zijn hem nóg te zien;
Want zijn lantaren gaf zoo'n bloedrood licht.

MYLADY.

Wat zegt gij? En dat licht?

EDWARDS.

Het doofde eensklaps....

MYLADY.

Waar? Waar?

EDWARDS.

Bij 't water.

MYLADY *waggelt, maar grijpt zich aan
een stoel vast; zich beheerschend.*

Ga — ik roep u wel.

(Edwards af.)

*(In de verte de drie eerste regels van het lied der
Kavaliërs; daarop valt mede in de verte, maar met meer
kracht, het choraal van Luther in; een half koeplet wordt
gezongen.)*

MYLADY.

Is 't waar, is 't waar? Mijn Henry is gedood?...

Almachtige!... Zou ik verwonnen zijn?...

Nabij den troon.... op 't stroobed neêrgeslingerd!

NEL.

Ze schreit.... ze heeft dus tranen zoo als ik.
 Zóo joeg ze niet mijn moeder weg.... Zóo was
 Mijn moeder zeker toen zij werd verjaagd....
 (*zij nadert Mylady.*)

Mylady.... ik kan lezen.... Kan ik voor u
 Iets doen...?

MYLADY.

Gij, dwerg, ga heen!

NEL *zacht.*

Nat zijn uw wangen:
 't Staat leelijk.... droog ze.... daar 's mijn doek.

MYLADY *plotseling haar de hand reikend
 en haar opheffend; met tederheid.*

Goed kind!

IV.

Bosch bij Padhurst-castle. Steile bergweg op den achtergrond rechts; nog steiler weg links; in het midden een klein plateau. In het verschieft overal boomen op de bergruggen, schuins aflopend tot in de valei, die den grond van het tooneel voorstelt. Op den voorgrond rechts een kolenbrandershut, waarvan het strooien dak is vernield; het eenig venster is ingeslagen; de deur is half vernield en hangt aan een hengsel. Afgebroken takken hier en daar in het rond; helmen, zwaarden, borstplaten enz. op den grond. Alles toont sporen van een gevecht. In de verte bij het opgaan der gordijn twee of drie muskelschoten, door de bergen twee of driemaal weërkaatst. PHIL WHISTLE ligt op zijn buik in de hut en kruipt op handen en voeten zooveel naar voren, dat zijn hoofd even over den drempel te voorschijn komt.

EERSTE TOONEEL.

PHIL.

Of ze nu eindelijk hier gedaan hebben. (*In het rond ziende.*) Wat hebben ze mekaar geplukhaard! (*Behoedzaam opstaande.*) Een helm.... een borstplaat.... twee.... drie.... vier...! (*hij heeft alles opgeraapt en staat er mee beladen.*) Daar krijg ik bij Sam tien shillings voor; (*ze wegende*) misschien elf (*een leeren kolder opnemend*) met die mee vijftien; dan de twee pond van Willie Staunton voor de begrafenis van de kat, en dan nog twee pond van Prins Rupert als ik dat papiertjen in 's Konings leger bezorg... nu, dat maakt... zooveel, dat ik niet meer hoef te knikken en te likken, en de voorname schoeljes eens mag zegggen, dat we precies broertjes zijn.... Daar leit me waarachtig een keten.... geelkoper.... goud misschien! Heere Almagtig!

(hij ziet twee vrouwen aankomen.) Daar komt nog wat voor me! (hij grabbelt bij een wat hij grijpen kan en gaat er mee in de hut waar hij zich verbergt.)

T W E E D E T O O N E E L.

De vorigen, JANE, NEL.

(Van den bergweg rechts op den achtergrond dalen Lady Jane en Nel neer; gene steunende op deze. Lady Janes rijk gewaad is hier en daar in flarden; Nel, eenvoudiger, maar toch rijker dan in het vorig bedrijf gekleed: houding en gang veerkrachtig.)

JANE.

Ik kan niet meer. Laat mij hier blijven — hier!

NEL.

Tien stappen nog, dan rusten wij.

JANE.

Ik kan niet meer. Je gaat zoo boersch en plomp, Laat mij!
Dat ieder van je stappen mij vermoordt.

NEL knorrig.

Loop dan alleen!

(zich beheerschend)

Maar, och, dan val je weer
En wordt de pijn nog erger. 'k Zal je dragen.

JANE.

Dat zal je laten. 'k Ben nog Lady Jane!

NEL half luid.

Geen voeten om te loopen en nog grootsch!

JANE.

Wat mompelt je? Wie mompelt die denkt kwaad.

NEL.

Niet altijd: meelij mompelt dikwijls ook.

JANE.

Meelij! ja wel, met mij. De schoone Lady Jane,
De fierste en rijkste dochter van oud-England,
Thands arm, veracht als gij de Tower-kat!

NEL zich van haar afkeerend.

Wie van ons beiden nu de kat wel is!

JANE.

Wees onbeschoft: Mylady laat het toe,
En Robert ook... Ja, Robert en Mylady,
Waar blijven zij?

NEL.

Ik maak mij ongerust.
't Is ongewoon voor beiden dus te vluchten:
Des daags te schuilen en den gantschen nacht
Te sluipen langs den weg.

JANE.

Beklaag hen niet,
Maar veeleer mij. Moet ik niet doen als zij,
En heb ik ooit als zij geklomplotteerd?
Toch is wat ik bezit verbeurd verklaard!
Dat is hun schuld — hun beider schuld. Ik dwaal
Als vagebonde en dat is beider schuld.
Ik haat hen.

NEL.

Robert ook?

JANE.

Ik ben een dwaze
Dat 'k hiervan spreek tot u. Geen schuldenaars
Kent gij; alleen schuldeischers; wat gij hebt
Is louter gunst; wees zwiiggend dankbaar dus.

NEL heftig.

Ken ik geen schuldenaar? 'k Moet dankbaar zijn
 En zwijgen? O zwijg gij, of ik ga heen
 En 'k laat u staan te midden van het bosch,
 Waar zelfs het kleinste vliegjen u de baas is.
 Laf kind!

PHIL.

Nu is 't mijn tijd (*Hij springt eensklaps te voorschijn. Jane geeft een gil en dreigt neer te slaan; Nel vangt haar op.*) Doe je keeltjen maar niet zoo zeer, lief poppetjen! Geef een arme stakkert dien mooien armband om brood voor te koopen. (*Hij grijpt Janes hand.*)

NEL.

Laat die hand los, Phil Whistle!

PHIL.

(*Verschrikt.*) Hè! ... Maar ik verlang van jou niets.

NEL.

Terug, Phil Whittle, of ik wreek Nel, de kat van den Tower!

PHIL.

Die ging uit 'er zelf dood. 't Was het laatste wat de meid nog voor me doen kon. Ik zal een steen op haar graf zetten, als ik weet waar ze begraven leit. Eerlijk als altijd! Ik heb het geld er voor in mijn zak. En nu op zij!

NEL.

Zij is niet dood en zij heeft een wapen.

(*Jane vlucht in de hut.*)

PHIL.

Ben jij Nel? (*Zij heeft de vuisten gebald en laat de tanden blikkereu.*) Ja waarachtig. Een rijk nest gehad? Goed gezakt, hè? Alles mijn! Help me dien boel eens oppakken — duivelsch gauw ook! — maak dien armband van je Lady los!

NEL.

(*Haar dolk trekkend.*) Val neer op handen en voeten, dan toon je je in je ware gedaante! (*Phil deinst achteruit.*) Op handen en voeten! (*Roepend met gezach.*) Mannen van Conway, hier!

PHIL.

(*Neervallende.*) Ik weet den weg niet. Ik ben bang voor de knechten van Cromwell. Wat is de weg? (*Nel wijst het bergpad rechts; zich snel oprichtend.*) Dan ga ik juist den anderen kant, begrepen? (*Hij beklimt haastig het bergpad links op den achtergrond; Nel blijft hem nastaren; hij keert zich om; met de vuist dreigend.*) Als ik je ooit weer zie, feeks! (*Hij verdwijnt.*)

NEL.

O dat verleden, dat hij weer me erinnert!
 Als ik op wolken denk te zweven en
 't Gestarnt nabij te zijn, dan voel 'k een koord,
 Dat mij omlaag trekt naar het vuilste slijk!...
 O dat verleden...! »barrevoets en 's nachts...
 »In ijs en sneeuw...!» Ik moet mijn moeder wreken.
 Ik kan het niet. Och, moeder, wees niet boos
 Omdat ik 't nog niet kan. Zal ik dat ooit...?

DERDE TOONEEL.

De vorigen, MYLADY en ROBERT op den bergweg rechts zichtbaar. Mylady steunt op een stok; Robert gaat achter haar. Gene is gekleed als een goeode vrouw uit de volksklasse op reis, dus met korte rokken. Haar hair is vergrjisd; diepe rimpels op voorhoofd en wang. Robert is ook ouder geworden; zijn gelaat is ernstiger nog dan vroeger.

ROBERT *Nel ziende.*

De Heere zij gedankt, zij is behouden.
 Mylady, zie, daar staat het moedig kind!

MYLADY *norsch.*

'k Gebruik het oog zoodra de voet weer rust heeft.

Daar staat ze, ja, maar die gij 't eerst moest zoeken,
Die staat er niet.

ROBERT.

Nel stond daar niet zoo kalm,
Als Jane niet bij haar ware, 't trouwe kind...

MYLADY.

Ja wel, ja wel!

*(ze is nabij den beganen grond; Nel is haar te gemoet
gesnelde en wil haar steunen; trotsch.)*

Ik help me alleen nog wel.

NEL.

Te voet? Waar bleef uw paard?

MYLADY.

Waar 't andre bleef;
Al 't andre...! maar gij weet niet, wat dat is,
Hoeveel dat is, en dat is goed ook, kind!
Gij zoudt er gek van worden. Kijkt ge me aan
Als woudt ge zeggen: nu, 'k verloor niet veel?

NEL.

'k Kijk u zoo aan, omdat 'k haast schreien moet.

MYLADY.

Om wie? Om Lady Jane wellicht? Dat 's goed.
Waar is ze?

NEL *in de hut wijzende.*

Daar.

MYLADY *sarkastisch.*

Sir Robert zoekt haar zeker.

(Robert keert zich wrevelig af en treedt de hut binnen.)

Gij dwaaldet van ons af; werdt gij vervolgd
Als wij?

NEL.

Gij werdt vervolgd? Door wie? Hoe lang?
Gij zijt toch niet gekwetst?

(*Mylady zet zich op een boomstam neêr.*)

MYLADY.

Als ik iets vraag,
Wil ik beantwoord zijn.

NEL.

Mylady vroeg...?

MYLADY.

Gij dwaaldet van ons af...?

NEL.

Dat kind wou 't zoo.
Zij wou bij u niet blijven of bij Robert.
Nu wou zij zitten, dan wêer loopen. Grillen!
Zoo ging het tot ze viel.

MYLADY.

Kom dichterbij.
Waarom wou zij niet bij ons blijven? Zeg.

NEL.

Omdat ze u beiden haat.

MYLADY *streng.*

Omdat zij u
En haar gemaal niet bij elkaar wil zien.

NEL.

Waarom wil zij dat niet? o Ge zijt wreed!
'k Heb niemant, niemant die mij wil verstaan;
Rob wil soms hooren, en nu gij dat ziet,
Komt gij daartusschen — ik haat u als de andren.

MYLADY.

Natuurlijk, nu 'k u wijs wat plicht moet zijn.

NEL.

Wijs mij maar niet wat plicht is, want dan zou....
 Dan zou 'k vergeten, dat gij me uit het slijk
 Hebt opgeraapt en mij gelooven deedt
 Dat 'k ook een mensch was zoo als gij.... dan zou 'k
 Vergeten....

MYLADY.

Nog meer?

NEL.

Dat gij werdt als ik.

MYLADY.

Gij wordt vermetel. Dat kon u weleer
 Vergeven worden; sedert ik u leeren liet
 Niet meer.

NEL.

Spreek mij dan niet zoo toe. Och, geef
 Me een vriendlijk woord! Ge zijt zoo bits en bitter.
 Dan wordt weér in mij wakker wat er sloop,
 Wat gij deedt slapen: ik vereer u zoo!
 Een enkel woord van liefde van uw lippen!
 Bedenk het toch, ik heb geen moeder meer.

MYLADY.

Denkt gij van mij te kunnen erven, kind?

NEL *zich afwendende; ter zijde in toorn.*

O wreed vermoorde moeder!

(Robert en Jane uit de hut tredend.)

MYLADY.

Lady Jane

Aan d'arm van hem, die haar moet steunen! Goed!
 Houd hem bij u en laat dan de oude vrouw
 Alleen haar weg gaan. Heeft Sir Robert u
 Verteld, hoe wij verrast zijn in het bosch,
 Waar wij een wijl vertoefden zonder u?

JANE.

Vertelt mij Robert ooit iets?

ROBERT.

Hoort Jane ooit?

MYLADY.

Op onzen zwerftocht d'eersten vijand ginds!

ROBERT.

Maar 't was ook 't eerst, dat wij Gods zon niet schuwden!

MYLADY.

Dus van die preek is de moraal: reis 's nachts!
Wij zullen 't niet vergeten, schandre gids,
Wiens hand zoo vast, wiens oog zoo scherpziende is.

ROBERT *angstig.*

Mylady doelt...?

MYLADY.

Op uw voortreffelijkheid.

Ik prijs u — vreemd, dat 't u verbaast! Welnu,
In 't kreupelhout daar school een knecht. En helm
En leeren kolder, laarzen en musket,
Dat alles duidde een volger aan van Cromwell.
Hij zag ons — schoot; mijn paard viel neer, en ik
Moest wandelen; maar wat veel erger is:
Mijn spoor is nu ontdekt — een kostbaar spoor!
Want wie mij vat, krijgt vijftienhonderd pond.
Geen kleinigheid in dezen armen tijd!
Wil niemand uwer dat verdienen?

NEL *ter zijde.*

O hoe bitter!

Hoe moet het haar van binnen schijnen! De arme!
(Robert heeft in de laatste oogenblikken naar den berg-
top links gestaard.)

ROBERT.

Een burecht op gindschen top! En op de tin
 Een vlag met Percies kleuren! Zijn we dan...?
 (*Mylady heeft zich naast hem geplaatst.*)

MYLADY *blijde.*

Dat 's Padhurst!... en 'k herkende 't niet! Kon dan
 Mijn oog niet zien meer? 't Stond toch helder?
 Het schemerde toch nooit van tranen? Zegt:
 Ge zaagt me toch nooit schreien? Maar nu doe ik 't.

(In geestvervoering.)

Het slot mijner vaadren... gegroet, wees gegroet!
 Gij boomen, ik kende u eens allen!
 Ik rende u voorbij op gevleugelden voet
 Aan 't hoofd van mijn blijde vazallen!

'k Was jong, ik was fier, ik geloofde aan mij zelv'
 Mijn kracht wou 'k in 't leven verstellen.
 O talloos de starren aan 't hemelgewelf,
 Nog tallooser mijne idealen!

Ik ging — ik keer weder, ik vind malscher uw groen,
 Uw knoppen vol geur en ontloken;
 Maar mij ziet gij weer met bezoedeld blazoen,
 Geknakt en geknot en gebroken!

NEL *op haar toeschietend.*

O dat ik heelen konde wat er brak!
 (*Zij houdt Myladies hand in de hare: na een pauze
 ontwaakt Mylady uit haar vervoering en werpt zij Nels
 hand weg.*)

MYLADY *als vroeger tot de anderen.*

Waarom niet ginder in de hut gaan rusten,
 In plaats van me aan te gapen zonder doel?

JANE.

Gij liet mij door Sir Robert roepen, anders
 Ware ik gebleven op mijn bed van mos.

'k Ben moe en heb behoefte aan slaap. Wat gij
 Vertoondet, maakte mij veel moeder nog.
 Maar als het waar is, dat daar Padhurst ligt
 Dan zijn we 't doel nabij. Laat ons dan gaan!
 Kom, Nel, maak gauw een draagbaar van wat takken:
 Gij en Sir Robert draagt mij dan omhoog.

*(Hestig geweervuur in de verte; in de lucht links op
 den achtergrond ziet men eenige rookwolkjens.)*

MYLADY.

Daar wordt gevochten!

ROBERT *ijlings van den achtergrond
 komend.*

Padhurst wordt belegerd.

'k Zie helmen glimmen ginds in 't eikenbosch.

JANE.

Verloren! Zelfs ons leven in gevaar!

NEL *zacht.*

Myladies leed is grooter dan het uwe
 Dus zwijg!

MYLADY.

'k Begrijp den toeleg. Zeker is
 Uw vriend Jean van Verviers weer in het spel.
 Neen, men belegert Padhurst niet, maar sluit
 Het in, om mij den toegang af te sluiten.
 Niets als een kleine macht is hier bij een;
 Want Cromwell staat bij Worster. Uw vriend Jean,
 Wiens grootsche roeping 't schijnt mij te vervolgen,
 Vermoedt mijn doel en spant mij dezen strik.
 Maar nogmaals zal zijn aanval ijdel zijn.
 Ik weet een weg, die uitkomt in 't kasteel;
 Die weg is nauw en heeft slechts plaats voor één;
 Dus volgen wij elkaar.

JANE.

Ik ga voorop.

ROBERT *van den achtergrond.*

Men komt.

MYLADY.

Maar Edwards' dient gewacht . . .

JANE.

Neen, neen!

MYLADY.

'k Bescheidde d' ouden man op deze plek.
Als men hem vat dan fusilleert men hem.

JANE.

Maar, als wij talmen, doet men 't ons,
En hij is oud en maar een burgerman.

NEL.

I k blijf hier wachten tot dat de oude komt.

MYLADY *haar de hand reikend, warm.*

Dat 's goed.

(Nel kust de toegestoken hand vurig).

ROBERT.

Laat mij veeleer . . .!

MYLADY *tot Robert die zich bij Nel voegde.*

Gij, volg uw vrouw!

(Vriendelijk tot Nel.)

Oude Edwards kent den weg als ik, mijn kind!

(Zij gaat den bergweg links op, en verdwijnt met Jane en Robert eensklaps op het plateau tusschen de struiken.)

VIJFDE TOONEEL.

NEL *alleen.*

'k Zou voor haar sterven willen als het moest!
 En 'k moet haar haten...! Och, mijn hoofd klopt zoo.
 't Is ook zoo vol. Wat is de waereld groot!
 Wat is er veel, dat 'k nog begrijpen moet!
 Hoe meer 'k begrijp, hoe meer ik inzie, dat
 Steeds toeneemt, wat ik nooit begrijpen zal.
 Maar iets begrijp ik; 't is: dat nooit Mylady
 Mijn moeder heeft gedood.

(Robert ziende die haastig op haar afkomt.)

Hoe nu...? gij durft

Mylady ongehoorzaam zijn?

ZESDE TOONEEL.

De vorige, ROBERT.

ROBERT.

Dat durf ik.

Ik laat u niet alleen hier, moedig kind!
 Dat alle lasten draagt voor twee, voor drie,
 En steeds tot dank als lastdier wordt geschopt.

NEL

Vriend Robert! neen! gij moogt niet bij mij zijn.

ROBERT.

Sinds dat we uit Londen vluchtten in den nacht
 Uit dat vervloekte bosch, vier weken lang
 Het land doorsluipen, altijd angstig speurend,
 Of achter boom of struik een vijand loert,
 Hebt gij gezwoegd, gezorgd voor allen.

NEL.

Rob

Maar ga nu heen — gij moogt niet bij mij zijn...
 Geheel alleen....

ROBERT.

Wij zijn 't wel meer geweest,
 Nooit wekte 't dan die angst . . . Zou 't waarheid zijn,
 En voelt gij voor het eerst wat ik gevoel,
 Nu dagen, dagen lang?

NEL.

'k Begrijp u niet.
 Mylady zei: gij mocht niet bij mij zijn:
 Zij heeft nog nimmer ongelijk gehad,
 En als zij merkt dat gij bij Jane niet zijt . . .

ROBERT.

Wat scheelt mij wat Mylady wil of niet wil!
 O had ik op mijn pad u eer ontmoet,
 Ik had gevonden wat me ontbrak: karakter.
 Gij, diamant, dien 'k niet waardeeren kon,
 Voor dat de scherpe wrijfsteen van het leven
 U had geslepen, en in wiens facetten
 Mij nu het licht der Zonne, duizendvoud
 In gloed en kleur verheerlijkt, tegenvonkt,
 O, hoor mij toe!

NEL.

Gij moogt niet bij mij zijn,
 Mylady had gelijk . . .

ROBERT *hare hand vattend.*

Ik ben uw Rob.

NEL.

Ik mag niet bij u zijn — en kan niet gaan.
 Van 't oogenblik, dat 'k wist wat bidden was,
 Bad ik, dat iemand van mij houden mocht.
 Hem, die het deed, had ik mijn hartebloed
 Gegeven! Zalig is 't, dat voelde ik wel,
 Te geven wat ik had. Ik had niet veel;
 Ik had, zoo als men me altijd zeide, niets.

Maar zóo dacht de ezel niet, het arme dier,
 Dat dag aan dag moest zeulen in den Tower,
 En, bont en blauw geslagen, 's avonds laat
 Zijn wonden lekken wou en dat niet kon.
 Dan scheurde ik van mijn kleeren soms een lap
 En lei het op de plek... Een ezel, zegt me', is dom.
 Dat is niet waar, voor 't minst de mijne niet;
 Want ik las in zijn blik, wanneer hij me aankeek:
 'Wees wel bedankt! ik heb je lief, heel lief!'
 En dan was 'k blij en had hem ook heel lief!

ROBERT.

Verruklijk kind! Ik heb u ook heel lief!

NEL.

Ik weet het, Rob! Ik houd ook veel van u!

ROBERT *haar in de armen drukkend
 en vurig kussend.*

Mijn engel!

NEL *zich loswindend.*

Wat is dat? 'k Ben bang voor u,
 En 'k voel mij toch zoo zalig in uw arm!

ROBERT *juichend.*

Gij zijt de mijne — voor altijd de mijne!
 Kom, hand aan hand van hier, naar Cromwells kamp!
 Ik was een lafaard, 'k voel in mij den held!
 'k Verwerf mij naam en goed....

NEL.

En dan Mylady?

Gij dankt haar alles — en zij schat u hoog!

ROBERT.

Haar lievlingsbroer doodde ik, en van dien tijd
 Glimlach' haar mond, maar vonkt de haat in 't oog.

NEL.

Gij dooddet hem! Wat trof die dood haar diep!
Ik weet dat, want ik zag, wat niemand zag.
Gij deedt dat en zij wreekte op u zich niet!
Wat grootsche ziel!

ROBERT.

Het zij, maar laat ons gaan,
De scheemring valt.

NEL.

Oude Edwards komt wel gauw;
Mylady zal u wachten — ga terug!

ROBERT.

Zij blijve ons beiden wachten. Ik ga niet.

NEL.

Wat wilt ge toch? Ook Jane ziet naar u uit.

ROBERT.

Spreek niet dien naam — ge erinnert mij mijn keten.
Ik ruil die ijzren voor een rozenband.

NEL.

'k Begrijp u niet. Wilt gij uw vrouw verlaten?
Dat kunt gij immers niet, dat moogt ge niet.
God zelf — zoo zegt men — vlecht den huwlijksband,
En straft geweldig wie dien band verbreekt.
Daarover dacht ik na en 'k vond het waar;
Mijn ouders maakten 't waar voor mij. Maar neen,
Vergeet wat ik daar zei...

ROBERT.

Ik heb u lief
Zooals de man zijn vrouw heeft...

NEL *na eene pooze nadenkens.*

God, ook ik!

Wat zie ik klaar in wat mij duister was.
'k Verafschuw mij en u... ga heen... hoe 'k lijd!

ROBERT.

Gij gaat met mij vrijwillig of door dwang.

NEL.

Heb 'k dan geleden, heb ik dan geleerd
Tot 't hart mij bloedde, 't hoofd bijwijlen gloeide,
Om nog de voetveeg van elkeen te zijn?
Ik heb een wil, Sir Robert! 'k heb een wil.
Gij gaat....

ROBERT.

Beloof mij, dat gij later volgt,
Dat gij de mijne zijn zult....

NEL.

Niets beloof ik.

(Ter zijde.)

(Trompetgeschal.)

Dit hart... dit hart!

ROBERT.

De vijand!

NEL.

Die zijt gij.

Of neen, die zijt ge niet — dag Rob!

*(Zij steekt hem beide handen toe; hij omhelst haar;
trompetgeschal dichterbij.)*

Vlucht — vlucht!

ROBERT.

En gij?

NEL.

Mij doen ze niets Zoo'n deerne als ik!
(Robert gaat den bergweg op en duikt weg.)

ZEVENDE TOONEEL.

NEL *alleen.*

Hij is gered — o 'k heb hem lief. Gij lucht,
 Gij wolken, hoort: ik heb hem lief. O voert
 Dat woord tot hem, opdat hij 't altijd hoore
 En weten moog, dat 'k altijd aan hem denk!...
 Neen, neen, zeg niets, gij waart dan slecht als ik!

(Trompetgeschal in de nabijheid.)

Dat Edwards kwam...! ik loop hem te gemoet.

(Zij loopt haastig den bergweg rechts op.)

ACHTSTE TOONEEL.

De vorige, JEAN VAN VERVIERS, zonder bril, HABAKUK, TIMOTHEUS, JONATHAN en nog verschillende anderen, allen, behalve Jean, gekleed als soldaten van Cromwell (de beroemde Ironsides). Ernstig en streng is hun uitzicht; deftig hunne bewegingen; de schemering valt.

HABAKUK.

Het was dus geen begoocheling des duivels, broeder?

JEAN.

Neen, broeder Habakuk! Ik hoorde bij den grooten eik eene stem als die van vele wateren, roepende: Jericho valt, als ge de bazuinen des Heeren laat schallen; 't welk overgezet zijnde, hier beteekent: de musketten der heilige krijgers.

TIMOTHEUS.

Toen ge 't straks verhaaldet, spraakt ge van Sion, en hoordet ge de stem bij den vijver.

JEAN.

De stad doet niets ter zake noch de plaats, gij onbesnedene van harte!

HABAKUK.

De letter doodt, de geest alleen maakt levend.

TIMOTHEUS.

Broeders, hoort naar mijn vermaan! Wij deden wat kwaad was in de oogen des Heeren. Den Hoofdman, dien de Heere over ons gesteld heeft, weerstonden wij en namen wij gevangen.

JONATHAN.

't Werd ons geboden; de Heere sprak tot ons (*op Jean wijzende.*) door Zijn Profeet.

HABAKUK.

Alle overheid is van God verordineerd. Wij zijn thands de overheid. Wat murmureert gij dan, broeder Timotheus? (*Jean staart in de lucht.*) Hoort, de Profeet gaat spreken.

JEAN.

(*In geestvervoering.*) Zie, de Kanaänitische, die de Heere heeft veroordeeld, is ginder op de wallen. Valsche Gideons, gij vreest? Gij meet de hoogten, peilt de diepten, telt de knechten van den Amalekiet op gindschen berg! Gij vreest? Gij zamelt u tot den aftocht? Voert uwe valsche Gideons naar achter en kiest een nieuwen!

HABAKUK.

(*Jean wil voortgaan.*) Laat mij nu spreken. (*In vervoering.*) Daar klinkt een stem... Zij spreekt: Habakuk, de zone Joëls Henderson, zij uw hoofdman! Volgt-hem! Valt aan, eer de nacht komt! Als het rood wordt in het Oosten gaat de onreine vrouw, het beest, waarvan in de Openbaring gesproken wordt, in de vlammen van haar Dagon's tempel op. (*Op zijn gewonen toon.*) Wat heb ik gesproken, broeders?

JEAN.

De woorden des Heeren.

JONATHAN.

Storm, dadelijk storm geloopen! Voer ons aan, Habakuk, gij, zone Joëls Henderson den hoefsmid!

HABAKUK.

Ik voel 't, ik weet 't: wij zijn de heiligen der heiligen, de uitverkorenen der uitverkorenen. Wij zullen het gelaat des aardrijks veranderen; wij zullen allen Priesters en Koningen zijn.

TIMOTHEUS.

Maar één zal zich stellen tot Hoogepriester en dat zal wezen: Habakuk, de zone Joëls, de hoefsmid. Ik ga uw verbond niet aan.

HABAKUK.

Grijpt hem, broeders! Hij heeft tegen den Heere getuigd. Hij is des doods schuldig. (*Eenigen grijpen Timotheus vast*) En nu, ik voer u aan en gij (*Tot Jean*) onze Profeet...?

JEAN.

Ik raadplege hier in de eenzaamheid den Heere, en werpe het lot.

HABAKUK.

In het gelid dan! Mannen, maakt u gereed!
(*Allen af behalve Jean.*)

NEG ENDE TOONEEL.

JEAN *alleen dan* FRANÇOIS.

JEAN; *hij blijft de anderen met een sarkastischen glimlach nastaren.*

Mijn doel nabij! Mijn oog bedroog zich niet.
Ik zag haar binnen 't slot. Zij leeft dan nog.

Het kind van Violetta durft niet — nóg niet.

(Het krassen van een raaf wordt gehoord.)

Hij, dien ik wachtte!

(Hij klapt tweemaal in de hand; François verschijnt, die zich op een knie nederlaat en Jean zuijgend aanziet. Zijn kleed getuigt van een verre reis; het hoofdhaar verward; het gelaat doodsbleek.)

Ik open mond en oor.

Hebt gij een schrijven van den Kardinaal?

(François overhandigt hem een brief.)

Ook mondling nieuws?

FRANÇOIS.

De Koning is verslagen

Door Cromwell — gister was 't. De Koning vlucht.

JEAN.

Naar hier?

FRANÇOIS.

Naar Schotland heen.

JEAN.

Waar was de slag?

FRANÇOIS.

Niet ver van hier: twee uur maar naar 'k vernam.

JEAN.

't Wordt waarlijk tijd, dat men den Koning helpt.

Hij is de zwakste nu. Gij gaat terug

Van nacht nog naar Parijs.

FRANÇOIS.

Ik ben zoo moede.

JEAN.

Hij, die de Kerk dient, mag niet moede zijn.

Sta op. Gij gaat en meldt Neen, 'k schrijf veeleer.

(Trompetten die den storm blazen; dit duurt slechts een oogenblik.)

FRANÇOIS *verschrikt.*

De vijand!

JEAN.

Neen, de vriend! Gaat alles goed
 Dan wordt hij vijand en de vijand vriend.
 Maar 't gunstig uur daarvoor dient afgewacht.
 Gij denkt u moede? rust dan in die hut.
 Wat hebt ge? Vraagt ge geld? Al weder geld?

FRANÇOIS.

Ik kwam in Londen aan... ik zocht mijn vrouw
 En ook mijn kind, dat pas geboren was.
 Ik vond ze niet... ik vond de woning leeg....
 Eerwaarde Vader, waar is vrouw en kind?

JEAN.

Op uw terugtocht deedt gij Londen aan
 Eer gij tot mij kwaamt? En ge zijt een bô,
 Die in zijn tasch het lot van Staten draagt!
 Men dient twee heeren niet gelijk.

FRANÇOIS.

Geef mij

Mijn vrouw en kind, want gij ontnaamt ze mij.

JEAN.

Ik loochen 't niet; ik nam de steenen weg,
 Waar, op het pad, dat gij bewandlen moet,
 De sterkste voet zich aan verstuiken kan.

FRANÇOIS *neerknielend.*

Mijn vrouw!... mijn kind!

JEAN.

Recht hebt ge op de een noch de ander.

FRANÇOIS.

Mijn echte vrouw!

JEAN.

Toen gij u schonkt aan haar
Behoortet gij u zelve niet — maar mij.
Gehoorzaam!

FRANÇOIS.

O, ik kan niet!

JEAN.

Niet?

(Gebiedend.)

Gij zult.

(François buigt het hoofd en gaat naar de hut; Nel komt langzaam van den bergweg rechts neerdalen. De maan verlicht in de laatste oogenblikken flauw de hoogten op den achtergrond. Jean bespeurt haar.)

JEAN tot François links in het bosch wijzend.

Niet in die hut — ga naar mijn tent: wacht daar!

(In de verte musket-salvoos; François links af.)

TIENDE TOONEEL.

De vorige, NEL.

JEAN haar haastig te gemoed tredend
en haar hand grijpend; met
zijn gewone stem.

Van waar?

NEL.

Zoo als ge ziet.

JEAN.

Volgt niemand u?

NEL.

Ik hoop van ja, maar vrees van neen.

JEAN.

Wie dan?

NEL.

Een, dien ge toch niet kent. Ik zocht ú niet!

JEAN.

Ik u wel — en te recht. Deedt gij uw plicht?

NEL.

Ik hoop het.

JEAN.

Wreektet gij uw moeder dan?

NEL.

Op wie? op u?

JEAN.

Heeft men u weer misleid?
Die bitsheid tegen mij getuigt het. Arme!

NEL.

'k Ben rijker dan gij denkt en mij woudt maken.

JEAN.

Waar is zij?

NEL.

Wie?

JEAN.

Mylady.

NEL.

'k Weet het niet.

JEAN *links naar den achtergrond wijzend.*

Ik wel. Ze is daar.

NEL.

Ik hoop het.

JEAN.

Hoopt gij dat?
Van nacht wordt zij gegrepen; tegen d' ochtend
Gefusilleerd en dan meteen begraven.

NEL.

Ze zal u wel te slim zijn.

JEAN *ter zijde.*

Ze is in 't slot;

Nu ben ik zeker.

huid.

Dan is de vermoorde
Gewroken niet door u, maar wel door mij.

NEL.

'k Geloof niet één van al die sprookjens meer.
Laat mij met rust. Gij zijt... de moordenaar.

JEAN.

Zei dat die vrouw?

NEL.

Neen, maar dat zegt dit hart.
Zij kent u niet; maar stel, dat zij u kende,
Zij zou u overzien — zij staat zoo hoog!
(*Zij wil gaan.*)

JEAN *haar heftig terughoudend.*

Kind, 'k had uw moeder lief. Weet gij wat 't is
Om lief te hebben?

NEL *in zich zelve.*

Ja.

JEAN.

o Bei mijn ouders
Veerde ik, achtte ik 't rijkst bezit op aard,

En toch, als zij mij had gezegd: dood hen,
Ik had 't gedaan.

NEL.

Uw moeder ook? Afschuwlijk!

JEAN *ontroerd.*

Zij deed het niet: zij deed veel erger nog.
Haar schuld, dat 'k ben wie 'k ben. Dit hart was warm;
Thands is 't bevrozen tot in 't diepste diep.

(*kalmer.*)

Daar kwam te Padua een Engelschman.
Hij heette Padhurst; hij misleidde haar,
Hij was geen Master Padhurst — neen hij loog,
Hij was de Hertog van Northumberland,
Die ginder troont, maar straks een lijk zal zijn....
Zij was me ontrouw, maar ik bleef haar getrouw;
Vergat zij mij ook, ik vergat haar niet,
En 't kind, het kind der vrouw, die mij verliet,
Heb ik gezocht, heb ik gezegd: verzoen
De schimme van uw moeder — en ze wil niet!

NEL.

Man, spreekt ge waar?

JEAN.

Wij staan op heiligen grond.
Langs dezen weg wellicht vlood ze in den nacht,
Toen haar de vrouw, die gij te aanbidden schijnt,
Verjoeg, en in die hut heeft zij misschien
Voor 't eerst een poos gerust.

NEL.

Man, spreekt ge waar?

JEAN.

Zoo 'k ooit heb kunnen twijflen, thands niet meer.
Strak vingen we een spion, 't was Phil, uw beul.
Hij keerde weer van Staunton — 't was de boer,

Die in zijn huis uw moeder had verpleegd.
 Hij was hem mee gaan deelen, dat ge stierft,
 En inde 't geld voor uw begrafenis.
 'k Vond in zijn tasch uw moeders laatste schrift,
 't Was een gebed. Gij, dochter, bid het mee!

(Zij knielt neder, de handen gevouwen.)

»Behoed mijn kind! maar doe die vrouw eens lijden
 »Al wat ze mij, verjaagde, lijden deed!»

NEL. *mat.*

Waarom wreekt gij, die sterk zijt, zelf haar niet

JEAN.

'k Werd Priester.

NEL.

Kennen Priesters dan geen haat?

JEAN.

Hun hand vergiet nooit bloed. Al waar 't zoo niet,
 Toch moet gij 't doen; gij zijt de naaste er toe.
 Kunt gij haar naadren?

NEL.

Ja.

JEAN.

Hoe dan?

NEL.

Vraag niets;

Ik weet het niet. Ben ik wel die ik schijn?
 Ben ik mijn moeder ook! 'k Herinner mij
 Dat 'k leed, dat ik geschopt ben en gejaagd;
 Maar 't kan niet, want Mylady deed niet mee.
 Die joeg mij niet, zoo ver ik weet voor 't minst.
 Neen, 't kan niet zijn — ik haat niet — ik bemin.

(verward gedruisch van stemmen.)

JEAN *vlelend.*

Wijs mij tot haar den weg!

NEL *haar gedachten vervolgend.*

Toch haat ik — u!

(*Jean leidt haar naar de hut, die zij met hem binnentreedt. De Ironsides in grooten getale; een verwarde hoop: Habakuk en Jonathan hevig gestikuleerende in hun midden.*)

ELFDE TOONEEL.

HABAKUK, soldaten van Cromwell, JONATHAN later TIMOTHEUS.

EEN SOLDAAT.

(*Op Habakuk wijzende.*) Een leugenprofeet sprak uit zijn mond.

EEN ANDERE.

Hij moet sterven (*op Jonathan wijzende*) en deze ook.

ALLEN.

Sterven!

HABAKUK.

(*Op Jean wijzende die uit de hut treedt.*) Daar is de Profeet; laat hij getuigen voor het aangezicht des Heeren!

EEN SOLDAAT.

Laat Timotheus vrij!

JEAN.

De storm is afgeslagen.

HABAKUK.

Gij wist het?

JEAN.

Er is een onrechtvaardige onder u. (*Timotheus de armen op den rug gebonden wordt binnen gebracht.*) Dat is hij.

JONATHAN.

Hij is des doods schuldig!

JEAN.

En gij spaardet hem!

HABAKUK.

Mannen-broeders, de profeet spreekt! Timotheus sterve!

EENIGEN.

Neen, neen!

ANDEREN.

Ja, ja! (*Men dreigt handgemeen te worden. Van het bergpad rechts komt een krijgsman driftig aanstappen. Hij is achteloos gekleed: eer klein dan groot; lange hairen omlijsten een forsich gelaat: een leeuwenangezicht; op de rechter wenkbrauw een wrat; leeren kolder; zwaard op zijde; hooge laarzen; hij blijft op de hoogte staan, en even de rechtende menigte aanstaren; het volle maanlicht valt op hem.*)

TWAALFDE TOONEEL.

De vorigen, CROMWELL.

CROMWELL.

(*Zware stem.*) Israël uit zijne tenten, en de Heere riep het niet! (*Allen zien verbaasd op; de schermutseling houdt eensklaps op.*)

JEAN.

(*Naar den voorgrond geweken.*) Cromwell! (*Hij sluipt het bosch in.*)

CROMWELL.

(*Vervolgend.*) Ik was neergebogen voor het aangezicht des Heeren: want de Heer had groote dingen aan ons gedaan. Hij had door mijnen arm den goddeloozen Koning, den afgodendienaar, verslagen! Daar kwam een reuke des doods in mijne neusgaten: afval!... opstand onder u lieden!

(*Allen scharen zich van lieverlede in het gelid.*)

HABAKUK.

Wij hoorden een stemme....

CROMWELL.

Zwijg, tot dat ik u roepe! Ja afval.... opstand! Gij wildet wijzer zijn dan uwe hoofdliden, wijzer, gij dwazen! Ben ik het dan niet, spreekt de Heere Heere, die u voert op mijne wolken over de legerwagens uwer vijanden, aan de hand van mijn uitverkoren dienstknecht? En heeft mijn dienstknecht u niet geleerd zijn stem te volgen, omdat Ik het hem gegeven heb te weten, den weg die naar Sion leidt? Gij hoogmoedigen!

(Zij buigen allen het hoofd, behalve Habakuk.)

TIMOTHEUS.

Genade voor de verdoodden!

CROMWELL.

Wie spreekt van genade?

TIMOTHEUS.

Ik, Heer! die geen deel heb aan hunne ongerechtigheid.

CROMWELL.

Recht — geen genade! Gij zijt het zout der aarde; indien dat smaakloos wordt, waarmede zal 't gezouten worden? *(Aller hoofden, behalve dat van Habakuk buigen zich dieper neer.)* Levert mij de aanstokers uit! *(Stilte; niemand verroert zich.)* Levert ze mij! Gij durft niet? Gij overlegt in uw hart: Hij weet niet wie ze zijn? *(op Habakuk wijzende.)* Hij is de verleider. Stoot hem uit de gelederen! *(een dof gemurmel.)* De Heere wil het, *(met den voet stampend.)* en ik ook! *(Timotheus en Jonathan brengen Habakuk voor het front.)* Vier man voor! *(men gehoorzaamt; tot Habakuk.)* Vernedert gij u voor het aangezicht des Heeren?

HABAKUK.

Wat ik deed was goed in de oogen des Heeren! Mannen-broeders...!

CROMWELL.

Voert hem af in het bosch!

HABAKUK.

Mannen-broeders...!

CROMWELL.

Voort! (zij nemen Habakuk in hun midden en marcheeren af; tot de anderen.) Buigt het hoofd bij het oordeel des Heeren! (tot de soldaten die in het bosch zijn afgemarcheerd.) Richt! Vuur! (eenige musketschoten.) Hij is gevallen, de oproerling! Ja, de oproerling! (zacht wordt door de gebogenen drie regels van den 40sten psalm aangeheven.) Staat op, gij allen; de Heere doe zijn aanschijn over u lichten en zij u genadig! Maakt u op, en bereidt u! Morgen zal het slot op gindschen bergtop in uw bezit zijn en gij (op Jonathan wijzende.) de medestander des boozen, zijt het eerst op de bres. Vast en bidt en houdt uw buskruit droog! (allen gaan heen onder het aanheffen van eenige regels van den 103den psalm — een triomflieder; het lied sterft langzaam weg in de verte. Cromwell treedt naar beneden en wenkt Timotheus te blijven, tot dezen, haastig.) Gij gaat langs dien weg naar het dal, waar Kolonel Ireton kampeert; zeg hem dat ik hier dadelijk een stuk geschut noodig heb. (Timotheus gaat den bergweg rechts af; naar de hoogte ziende.) Die domkoppen! Zonder kanon is dat nest niet te nemen. (Het is donker op den voorgrond geworden; de achtergrond in zacht maanlicht.)

DERTIENDE TOONEEL.

CROMWELL, NEL, dan MYLADY die uit het ravijn opkomt.

NEL uit de hut gekomen.

Ik kan weér denken. 'k Weet wat ik moet doen.
De wijde waereld in! Alleen... alleen!

CROMWELL.

Wie daar!

NEL.

Een, die haar weg zoekt.

CROMWELL.

Die vindt.

Wie goed zoekt,

NEL Mylady ziende.

Wat zie ik? Zij!... Ze is in mijn hand.
Een woord tot hem...!

*CROMWELL uit zijn gepeins ontwakend
en Mylady bemerkend.*

Nog eene, die haar weg zoekt?

MYLADY.

Neen, die hem kent.

CROMWELL.

Dat 's trots, die altijd dwaalt!

MYLADY Nel bij de hand vattend.

Gevonden wat ik zocht!

NEL.

Mij zocht ge? ... mij?

Ik ben niet waard...

MYLADY.

Kom mee...!

NEL.

Neen, laat mij hier.

MYLADY.

't Is nacht.

CROMWELL.

Wie zijt ge die haar dwingt?

MYLADY.

Haar moeder.

*(Nel vat haar hand; Mylady geeft haar een kus; beide
verdwijnen in het ravijn.)*

VEERTIENDE TOONEEL.

CROMWELL, *dan* FRANÇOIS.CROMWELL, *omhoog ziende.*

De starren tintelen! Wat grootsche tempel!
 Wat voelt de mensch zich klein! toch is hij meer
 Dan al de zonnen, die daar weemlen... meer!

FRANÇOIS *uit het bosch gestopen.*

Dat zal hij zijn.

(Voor hem neerknielend.)

Heer! Heer!

CROMWELL *naar een pistool in zijn gordel grijpend.*

Wat wilt ge.... knaap?

FRANÇOIS.

Wie ginder rondsluip in uw kamp als broeder,
 Als een profeet, hij is de zendeling
 Van Richelieu, den franschen kardinaal;
 Hij is Rosetti, dien men dood gelooff.

CROMWELL.

Jean van Verviers bedoelt ge?

FRANÇOIS.

Ja.

CROMWELL.

En gij?

FRANÇOIS.

Ik was zijn dienaar, neen, zijn slaaf; nog minder:
 Zijn werktuig. Straks ontvang ik een papier,
 Waaruit zal blijken dat ik waarheid spreek.

CROMWELL.

Niet nader...! 'k Dank u voor de tijding..... Judas!

FRANÇOIS.

Ik was zijn slaaf; ik diende God, naar 'k dacht,
In hem; maar vraagt God ooit wat hij mij vroeg,
Mijn vrouw, mijn kind? o 'k ben door hem gebroken!

CROMWELL *hem naderend.*

Wie waarlijk is gebroken vindt den Heer!

(omhoog ziende.)

Ja, 't kleinste en wreedst verscheurde menschenhart
Verbergt meer raadslen nog dan gindsche tempel!

V.

EERSTE TOONEEL.

Groote hal op Padhurst-castle. Slagdeuren op den achtergrond. Ter linkerzijde aan weërszijden van den schoorsteen, ramen met ijzeren staven. Voor den breedten schoorsteen, waarin een groot vuur, een zware eikenhouten tafel met twee eikenhouten stoelen met kussens; vlak daartegen over, aan den wand rechts, op een verhevenheid een leunstoel, waar boven een troonhemel met het wapen der Percies, gesurmonteerd door een Hertogskroon; aan den troonhemel, aan weërszijden in plooiën opgenomen, roode gordijnen; naast de verhevenheid eene weinig in het oog vallende deur. De wanden der zaal van eikenhout; aan de zware balken der zoldering hangt een bronzen olielamp, die nog flauw brandt. Bij het opgaan der gordijn staat ROBERT voor een der diepe vensterkozijnen, waarvan hij een der ramen geopend heeft, met belangstelling naar beneden te staren; JANE, in een bonten mantel gewikkeld, zit in een der stoelen voor het vuur.

ROBERT.

Daar komt zij zelve aandragen met een krebbe....

(naar beneden roepend.)

Voorzichtig toch! De last is je te zwaar.

Goë morgen! wel gerust?

JANE.

Wie geldt dien groet?

'k Begrijp het....

ROBERT.

Wat begrijpt ge?

JANE.

't Geldt die deern.

ROBERT.

Die deern! Ik wil, dat ge anders spreekt van haar!

JANE.

Dat schepsel, dat ge me eens tot speelpop gaaft....

ROBERT.

Het bleek een fee te zijn...!

JANE.

Zoo als er soms

In Londens vuilsten hoek, naar men mij zei,
In donker schuilt.

ROBERT.

Beheersch uw scherpe tong,
Of Lady Howard...!

JANE.

Leert, wat zij niet wist,
Dat Robert Conway kracht heeft.... (zachter.)
Robert!

ROBERT *ruw*.

Wat?

JANE.

Die toon verdrage uw dienstmaagd, maar niet ik;
Ik, die....

ROBERT.

Meer ponden aanbracht dan ge woogt,
Meer pachters, dan ge uit 't hoofd wist op te tellen;
Maar ook meer grillen, meer begeerten dan
Een waerelddeel van slaven kan vervullen.
(uit het venster ziende.)

Voorzichtig toch!

JANE.

Dat ik dit hooren moet!
Dat ik dit dulden moet! Ware ik nog rijk,
Gij kustte 't stof me als vroeger van den voet.

ROBERT.

Omdat ik dacht dat 't goudstof was, niet waar?
 Gij kent mij goed, heel goed. — Kost ge inzien, dat
 Het vuilste straatslijk aan den lompten voet
 Meer waarde soms kan hebben in mijn oog
 Dan paarl of diamant op 't fijnste schoentjen,
 Er gaapte tusschen ons geen afgrond, waar
 Een stikdamp van verstorven hoop uit rijst!

(naar omlaag ziende; teder.)

Gij vergt u zelv' te veel; ik kom je helpen.

(Jane houdt het gelaat met de handen bedekt; zonder haar aan te zien wil hij heengaan.)

TWEEDE TOONEEL.

De vorigen, MYLADY.

MYLADY *opgeruimd.*

Goë morgen, kindren! Robert, geef me uw hand!
 Ik had het gister avond willen doen,
 Maar 'k vond u niet, want gij waart op den muur,
 Waar 'k u niet volgen kon. *(met beteekenis.)*

Hetgeen gij deedt

Voor Percy dekt uw schuld aan Percy, vriend!

Begrijpt ge mij...?

ROBERT *getroffen.*

Mylady...!

MYLADY.

Stil, geen woord!

Likteekens zijn er, die weer wonden worden,
 Zoodra men ze aanraakt. — Als een leeuw streedt gij,
 En 't waren de Ironsides, die gij bestreedt —
 Dien ijzren muur, waar ieder 't hoofd op stuk stoot.
 Gij wederstondt dien — meer nog: wierpt dien om!

ROBERT.

Gij overdrijft...! als vrouw....

MYLADY *hoog.*

Maar dan als vrouw,
Die meer den krijg zag dan het spinnewiel.

(zachter.)

Licht zijn er blijder dagen in 't verschiet.
Wie weet wat gij nog worden kunt door Percy!
De torenwachter meldt, dat nergens meer
Een vijand is te zien. *(hevige losbranding van geschut.)*
Wat kan dat zijn?

ROBERT.

Dat is geschut — dat was er gister niet.
(hij snelt heen.)

DERDE TOONEEL.

MYLADY *en* JANE.MYLADY *in zich zelve.*

Wat is er dan gebeurd sinds gister?

JANE *met bevende stem.*

Veel,

Mylady!

MYLADY.

Krijg van buiten, krijg van binnen!
Maar hier van binnen moet de vreë bewaard,
Voor 't minst de schijn er van. Gij schreit? 't Zijn tranen....
Waar 'k zwak als gij, geloof me, ik schreide bloed.
(Zij keert zich af en gaat de kleine deur naast den troonhemel in.)

VIERDE TOONEEL.

JANE *alleen, dan* NEL.

JANE.

Zij praten goed — niet één verloor zoo veel,
En had zoo veel, en is zoo zonder schuld.
*(Zij barst in snikken los en legt het hoofd op de tafel;
Nel komt binnen met een muts op het hoofd, zoo als de*

burger vrouwen dier dagen droegen: met breede banden, die, vast gebonden, het geheele gelaat bijna bedekken; thands heeft zij 't zich luchtig gemaakt. Zij draagt aan den arm een mand met linnen en pluksel. Zij is marmerbleek maar veinst opgewektheid.)

NEL.

Goê morgen, Jane! Ik breng wat voor u meê.
Uw voet doet zeker pijn?

JANE *stug*.

Waarom?

NEL.

Omdat
Gij schreit en hier blijft. Robert is bencên...
Wij hebben veel gekwetsten.

JANE.

Gij verbondt ze wis;
Gij kunt van alles — zoo verbeeldt gij u.

NEL.

Ik kan het niet, maar ik beproefde 't toch,
En zie — het ging.

JANE.

Gij zijt dan ook bij builen
En bloed als opgevoed.

NEL. *zich beheerschend*.

Maar drinken geven,
De kussens schudden, vriendlijk zijn kan elk;
En och! ook dát doet den gewonden goed.
Maar als uw voet u pijn doet, blijf dan hier.
Zie eens: ik breng u werk, en werk geeft kracht.

JANE.

Valsch schepsel!

NEL *zacht*.

Werk geeft kracht en troost.

JANE.

Wees lomp en scherp als vroeger; dat is je aard.

NEL.

Ben 'k lomp en scherp geweest dan, boete ik dat...!
 Heb 'k soms u leed gedaan, vergeef het mij:
 Ik was geen valsch, maar een verwaarloosd schepsel,
 Dat weinig goede menschen had gekend.
 Maar nu is 't anders....

JANE.

Nu gij Robert kent,
 Nu die u lief heeft. Spreek toch niet zoo zoet.
 Wilt gij zijn liefjen zijn....

NEL *haar bij den arm grijpend*.

Stil! Stil!

JANE.

.... wees 't dan,
 Maar in mijn bijzijn niet, niet in mijn huis;
 Heel groot is Londen — schuil daar als ge wilt,
 Ik zal er u niet zoeken.

NEL.

Stil — niet meer!
 'k Heb Robert lief en ik bekende 't hem;
 Hij mij — 't is alles waar.

JANE.

En gij... gij zegt dit zoo?
 Wat zijt ge toch?... Neen, zoo verdorven niet!
 Gij hebt iets in uw blik — 'k begrijp niet wat —
 Dat mij vertedert en ... wanhopig maakt.
 Hij heeft u lief...!

NEL.

Omdat gij 't hem niet hebt.

JANE.

Ik hem niet? O, hij is mijn alles! Nel,
 Gij kunt al wat ge wilt; geen weg zoo steil,
 Of gij beklimt dien; laat mij d'eengen schat
 Dien men mij toewierp.... 'k Vind een andren nooit
 Als deze mij ontvalt; ik kan niet zoeken.

(Haar beide handen nemend.)

Scheid u van hem en dankbaar zal ik zijn,
 Zoo als geent vrouw ooit was. Geld wilt ge niet,
 Ik heb 't ook niet....

NEL *haar omarmend.*

Dat is de ware Jane!

Dat is de vrouw, die Rob beminnen zal,
 Zooals hij 't nimmer deed. Ik wist het wel,
 Daar was een paereltje' in uw hart. Kom mee!
 Het oog gedroogd — geen tranen mag hij zien!
 En dan gewerkt — want hij werkt ook zoo veel!
 En daarbij vrolijk zijn — dat ziet hij graag;
 Zoo vrolijk, als het vinkjen in het bosch,
 Dat hupt en tjilpt en zelf niet weet waarom!

JANE.

Maar gaat ge dan?

NEL.

'k Zal gaan.

JANE.

Ver, ver van hier?

NEL.

Gij zult mij niet meer zien.

JANE.

Ook Robert niet?

NEL.

Ook die niet.

JANE.

Wanneer gaat ge?

NEL.

Als God mij roept.

JANE.

Zal 't spoedig zijn?

NEL.

'k Geloof het wel.

VIJFDE TOONEEL.

De vorigen ROBERT.

ROBERT tot Nel.

Ik zocht u.

De vijand nadert; 't wordt een heele dag.

JANE.

Denk om u zelve, Rob!

(Zij neemt het mandtjen met linnen op en wil gaan.)

ROBERT.

Waar gaat gij heen?

JANE.

'k Ga doen wat Nel te moede is om te doen.

ROBERT tot Nel.

Zijt gij zoo moede?

NEL.

Ja.

(Jane blijft staan.)

ROBERT.

Waar wacht gij op?

NEL.

Zij wacht op u, haar man; 't is klaar dunkt mij.

ROBERT.

En gij?

NEL.

'k Ga slapen — geeft elkaar de hand!

Toe!

(Tot Robert.)

Ziet ge niet, dat ze u de hare al reikt?

(Robert geeft zijn hand.)

Ziet nu elkaar in 't oog, en dan in 't hart.

Begrijpt elkander beter dan gij deedt.

'k Vertelde Jane wat wij elkaar vertelden:

Dat ik u liefhad en gij mij. 't Was Nel,

Die 't zei, tot wie gij 't zeidet, Nel, de wilde,

Nel, die wat leest, maar weinig nog begrijpt,

Zich zelve 't allerminst.... Maar toch van nacht

Begreep zij veel. Haar moeder kwam tot haar.

Die zei: »Nu weet gij wat een broeder is;

Een zuster hadt ge reeds.» Dag, broeder, zuster!

Wat ben ik rijk!

JANE, *Robert omarmend en een kus gevend.*

Dien kus krijgt gij van Nel.

NEL *in de handen klappend.*

Dat 's goed; dat 's fijn — dat had ik nooit bedacht.

ROBERT.

Nel...! *(Heensnellend.)*

De eerste kogel zij voor mij!

NEL *tot Jane.*

Volg... volg!

(Jane af.)

ZESDE TOONEEL.

NEL *alleen.*

O, dat doet pijn...! Maar 't moest — Zij kwam mij halen...
Zij heette zich mijn moeder. — En dan de andre,

Die tot mij kwam van nacht — was 't in den droom? —
En fluisterde: daar moet een offer zijn...?

*(Trompetgeschal in de verte; dan een hevige
losbranding.)*

Ha, strijd!

(Zij ziet het venster uit: roepend.)

Goed, Jane! Zoo moet ge 't doen. Zie, zie!

Daar steunt haar arm een zwaar gewonden knecht;

Daar stelt haar fijne hand den straal van bloed.

Ze wordt wel bleek, maar toch zij leidt hem heen.

Maar zie toch ook naar Robert — waarschuw hem!

Hij geeft te veel zich bloot.

*(Een schaterlach in haar nabijheid, zij bindt zich
de muts toe; verschrikt.)*

Dat is... mijn vader!

ZEVENDE TOONEEL.

*De vorige, ALGERNON uit de kleine deur; haveloos gekleed
met den waanzin op 't gelaat.*

ALGERNON.

Ik sloot haar op... ha... ha! dat trotsche wijf,

Dat bij mij beedlen kwam! Ik had geen duit;

Waarachtig niet... 'k ben arm... 'k ben rijk geweest!

(Losbranding van geschut.)

Een bruiloft! Drinkt maar toe! dag, schoone bruid!

(Nel bemerkend.)

Ja, dat is 't bruidtjen.

NEL.

Vader... rust wat uit!

ALGERNON.

Ben ik...? ja, ja! ik ben de vader. Wist ge 't niet

Gij, domkop, gek?... Wie zei daar gek?

NEL.

Ik niet.

(zij vleit hem in een stoel.)

Neen, vader, ik zei 't niet!

ALGERNON.

Is zij er ook?
 Kom hier... heel stil... want niemand mag het hooren;
 Dat trotsche wijf vooral niet.

heftig.

Adder... weg!

Pas op dat ze u niet bijt... zij beet mij eens!
 't Was gister... of van daag — neen, lang geleden,
 Héel lang, zóo lang dat zelfs de wijste man
 Er gek van werd als hij 't zich wou erinren.
 Daar sist de slang. — Kruip weg!

NEL.

Ik kruip niet weg:

Ik trap haar dood.

ALGERNON.

Pas op! Zoo, is ze dood?

Ja, 'k dacht het wel.

in tranen uitbarstend.

Ze is dood — ik dacht het wel!

'k Heb lang op haar gewacht... Zij beet haar dood.

NEL in zich zelve.

Mijn vader ook gelooft dus aan haar schuld!

ALGERNON.

Weet gij waarom 'k zooveel van rozen houd?
 Zij was een roos... o hadt gij haar gekend!

NEL.

Mijn moeder, vader?

ALGERNON.

Wat? uw moeder? Och,

Ge zijt niet wijs... ik stuur u straks mijn dokter;
 Een knappe! Tweemaal twee is vijf zegt hij,
 En dat wordt waar als gij hem spreken hoort.
 De wijste is hij die 't beste praten kan.
 Ik heb zoo'n dikke tong —

(op zijn hoofd wijzend)
 nu blijft het daar.

NEL.

En de adder beet het roosjen van den steel...?

ALGERNON.

Dus weet je 't óók al? Zeg het niet zoo luid.
Zij is zoo sterk; ik praat zoo aardig nu;
En als ze 't wist dan beet ze u óók nog dood.

NEL.

Waar stierf de roos?

ALGERNON.

Laat zien...

op zijn hart wijzende
Daar niet.

Daar niet!

(Losbranding van geschut.)

Recht vrolijk zijn ze! Drinkt en eet!

Ik vraag het woord — ik ben de bruijom... 't Woord!

»Gij allen weet het: twee maal twee is vijf.

»Mijn dokter is een gek en ik ben wijs;

»Mylady is een schaaap zoo wollig zacht —

(hij schatert van lachen.)

Muziek... muziek!...

Ik ben zoo diep bedroefd!

(Hij zakt in den leunstoel neer.)

NEL.

Ik ben het ook... Wij troosten dus elkaar!

ACHSTE TOONEEL

De vorigen, MYLADY door de kleine deur.

MYLADY.

Uw kamer hield mij niet... Wat lompe scherts!

ALGERNON.

Daar is ze... Trap haar dood! Ge durft niet...? Wacht!
(Hij grijpt een stoel en wil die naar Mylady werpen.)

NEL.

Zoo driftig niet — de gastheer mag 't niet zijn.

ALGERNON.

Dat 's waar.

NEL.

Ge zijt zoo moe — ik leid u weg.
De gasten zien ons aan — dus stil, heel stil!
(*arm in arm door de kleine deur af.*)

NEGENDE TOONEEL.

MYLADY *dan Nel.*

MYLADY.

Zij leidt hem als een kind. Een wondre kracht
Gaat van dat schepseltje' uit. Ik zocht voor haar
Een toekomst; 'k vond die. Blijve zij bij hem!
Ik ga mijn weg alleen. Ik zal... welnu, welnu,
Wat zult gij doen, Mylady...? buigen niet.
(*Nel komt terug.*)

Gij blijft voortaan bij hem.

NEL.

Weet gij nog wel

Hoe gij; u gister noemdet?

MYLADY.

Zeker, kind!

Nooit was de tijd zoo kostbaar als van daag,
En daarom...

NEL.

Ik geloof het; daarom kort:

Herhaal dat woord!

MYLADY.

Ge zijt een zonderling.

Ook daarom, als 'k weer ben wat 'k wezen moet,
Zal ik mij goed herinren wat gij zijt,
En wat gij worden kunt.

NEL.

O ge zijt groot!
Maar kunt ge mij 't verleden doen vergeten?

MYLADY.

Dat kan ik niet; al kon ik, 'k deed het niet.

NEL.

Gij deedt het niet? Herhaal dat éene woord!
Gij zocht mij op en noemdet u.... mijna moeder.

MYLADY.

Wie mij een dienst bewijst vergeet ik niet.

NEL.

En dan die naam....

MYLADY.

Die diende als vrijgelei.
Die boer had anders 't heengaan ons belet.

NEL.

O was het dat...! O was het dat alleen!
(*Musketvuur.*)

MYLADY.

Ga met mij naar de hoogste torentin,
Daar zien we 't best den strijd!

NEL.

Hier is de strijd:
Blijf hier, Mylady...! 'k wil het.

MYLADY.

Wat is dat?

NEL.

Vergeef mij... Zeg me: is 't waar, dat hier een vrouw
Gewoond heeft, die gij wegjoegt in den nacht?

MYLADY.

Vermeetele!

NEL.

Ja, 't is waar. Zóo hebt gij wis
Haar aangezien. . . . Zeg, dat het u berouwt!
Wat gij thands lijdt kan dan de boete zijn.

MYLADY.

Ga uit mijn weg! Omdat geen enkle knecht
Meer andwoordt op mijn roep, waagt ge u zoo ver!

NEL.

Waart gij nog' machtig, 'k zou vermeetler zijn.
Ik zou . . . o spreek mij toe. . . spreek zacht mij toe.
Daar komt weer op wat niet is uitgeroeid. . . .
De Towerkat herleeft. . . ! een enkel woord. . . !

MYLADY.

Ga in de lucht. Koel af!

NEL *op haar afspringend met ont-
blooten ponjart.*

Ik moet dan. . .

MYLADY *met majesteit.*

Wat?

NEL *nedervallend.*

Dood mij! ik kan het u niet doen; dood mij!
Er moet een offer zijn! En ieder woord
Van liefde, dat ge spraakt, en iedre daad
Van liefde, mij bewezen, wordt een lichtvonk,
Zoodat een stralenkrans, die mij verblindt,
U 't hoofd omschittert. . . ! dood me als laatste gunst!

MYLADY *de hand op haar hoofd leggend.*

Waanzinnig zijt ge. . . of van het bloed der Percies!
(*Hefstig rumoer in de nabijheid*)

TIENDE TOONEEL.

De vorigen, ROBERT met gescheurden kolder, gebroken helm, naast hem JANE, die eenige knechten van hem afhoudt.

ROBERT.

Gij wilt niet langer vechten, lafaards?

DE KNECHTEN.

Neen!

STEMMEN *buiten.*

De Hertog...!

ROBERT.

Hoor, zij roepen om den Hertog!

(Niet sluipt de kleine deur in.)

De vijand komt in stormpas aangerukt,
En niemand op den muur...!

MYLADY *voor het venster tredend.*

Op, mannen op!

(Steenen worden naar binnen geworpen.)

JANE.

Hun woede is tegen u; zij willen u
Den vijand leevren. Vlucht, Mylady, vlucht!

MYLADY.

Geen vijand keerde ik ooit den rug. Vlucht gij!
'k Wijs u den weg.

JANE *zich naast Robert plaatsend.*

Ik kan hier nuttig zijn.

(Trompetten blazen den stormmarsch.)

STEMMEN *buiten en binnen.*

De Hertog!

ELFDE TOONEEL.

De vorigen, NEL uit de zijdeur met ALGERNON; op het tooneel gekomen, ontbloot zij zich het hoofd; de zwarte hairen golven vrij.

NEL.

'k Breng den Hertog...

ALGERNON *haar aanzieude; losbarstend.*

Violetta!

NEL.

Zij wordt vervolgd en zoekt haar steun bij u.

MYLADY.

Northumberland, ons huis is in gevaar!

ALGERNON.

Wat nevel voor mijn oog! Drijf weg... drijf weg!

Een zwaard... een zwaard!

(Hij ontruikt het een der knechten en wil op Mylady losstormen; Nel weerhoudt hem.)

NEL.

Daar buiten is de vijand.

ALGERNON.

Ben 'k gek?

NEL.

Kom, Padhurst...!

ALGERNON.

Neen, ik ben niet gek!

Mijn God, zij leeft!

(Hij klemt haar in den arm.)

Mijn mannen, aan mijn zij!

(Hij ijlt met Nel de deur uit; Robert, Jane en al de knechten volgen hem; Mylady houdt Jane terug.)

TWAALFDE TOONEEL.

MYLADY, JANE, dan NEL.

MYLADY.

Blijf hier! ik durf niet meer alleen zijn. Zeg mij
Dat 'k droomde...

JANE.

Zwak — ten laatste zwak als ik!
(Verward geluid van stemmen; geklikklak van blanke
wapenen.)

MYLADY.

Zeg, is het waar... dat kind...?

NEL haastig opkomend.

Vlucht... langs dien weg!

Op Jane wijzend.

Voer haar met u!

MYLADY.

Waar is de Hertog?

DE RTIENDE TOONEEL.

De vorigen, ALGERNON met ROBERT al vechtende wijkende;
soldaten van Cromwell; dan JEAN VAN VERVIERS.

ALGERNON tot Robert.

Hier heen!

Dan naar beneden waar het kruit ligt! Beter

De lucht in, dan ons overgeven!

(Uit het zijvertrek komt Jean met eenige soldaten.)

JEAN.

Padhurst!

(Algernon ziet om; de soldaten ontwapenen hem; eenige
richten hun musketten op hem en Mylady.)

Voor dezen niet een krijgsmansdood! Grijpt beiden!

(Gejuich van buiten en van binnen.)

VEERTIENDE TOONEEL.

De vorigen, CROMWELL.

CROMWELL op Jean wijzend.

Grijpt hem!

(Hem een brief uit den borstzak rukkend.)

Verrader!

(Hij slaat hem den bril af.)

MYLADY.

Hoe, Rosetti!

JEAN, in toorn Algernon aanzierende

Padhurst!

CROMWELL.

Men roep den knaap, die hem mij kennen deed!

JEAN.

François.. door hem verraden...! Groote God!

EEN OFFICIER.

Hij stortte van de rots zich in de diepte.

CROMWELL.

Hij richtte dus zich zelv!

Tot Rosetti.

Gij zijt gericht!

Voor hem den dood — maar een spionnen-dood!

JEAN.

Ik weet het.

(Hij treedt snel op Mylady toe met een stilet in de hand; Nel, die al zijn bewegingen heeft gageslagen, werpt zich tusschen haar en hem en ontvangt de wonde. Mylady vangt haar op; door de vensters de rosse gloed van vlammen.)

God... het kind van Violetta!

Ik doodde 't.

CROMWELL.

Voort met hem!

*(Jean uit een kreet van wanhoop en wordt weggesleurd.)**(Tot Robert.)*

Ik eer den moed.

Wilt gij een zwaard, zoo haal het in mijn tent.

(Tot Mylady en Algernon.)

Hij, die u beiden van verraad betichtte,

Bleek zelf verrader — de aanklacht is verscheurd.

(Tot Algernon alleen.)

Gij komt naar Londen — in mijn huis der Lords!

(Hij wenkt de soldaten hem te volgen; eenige weinige blijven achter om de toegangen te bezetten.)

Ik wil 't kasteel behouden; bluscht den brand!

ALGERNON.

Neemt alles — maar zend mij een hulp voor haar!

(Cromwell af.)

'k Wist niet zóo rijk te zijn!

MYLADY tot Nel.

Gij offerde u,

Mijn kind, dat 'k lief had...!

NEL.

Blijde, dat ik ga!

Er was geen plaats voor mij... Jane, Robert, komt!

Wees niet jaloersch meer, Jane! Mijn vader, zie,

Dat was op aard mijn moeder... geeft me uw hand!

(Zij legt beider hand in elkaár.)

't Is Violettaas wil... Mylady... moeder... dank!

(Zij sterft. Cromwell op den drempel met een soldaat, die aan zijn gordel eenige chirurgische instrumenten draagt en in de hand eenig linnen.)

MYLADY.

Te laat.. Zij stierf... Ik heb gestreefd naar 't groote,

Charakters willen kneden, menschen vormen,

De waereld doen verandren naar mijn beeld,

En ik begreep dit kleine niet naast mij!

CROMWELL.

Juist van dat kleine bouwt de Heer Zijn tempel.

ROBERT tot Jane.

Misduid mijn droefheid niet!

JANE.

Ik schrei met u!

(Hand aan hand blijven zij staan.)

ALGERNON.

'k Verloor.... 'k hervond.... en ik verloor nog meer....!
Ik had een kind...!

(Hij barst in snikken los.)

MYLADY.

Misdeed ik, broeder...

ALGERNON *oprijzend en zich met afschuw afkeerend.*

Stil.

MYLADY *voor hem neerknielend.*

Ja, ik misdeed!.. uw hand... het is háar wil!

(Hij keert zich tot haar, heft haar op en sluit haar in de armen; de 103de psalm wordt in koor daar buiten aangeheven; Cromwell ontbloot zich het hoofd; de soldaten knielen. De gordijn valt.)

